

รายงานฉบับสมบูรณ์

รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ
ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย “Royal Coast” ในจังหวัดเพชรบุรี

The Creative Tourism Models and Activities of
the Royal Coast in Phetchaburi Province

นางสาวมธุรส ปราบไพรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2556 ข้าพเจ้าขอขอบคุณที่สนับสนุนทุนการวิจัย งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องมาจากความกรุณาจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ได้สนับสนุนให้บุคลากรได้สร้างผลงานการวิจัยที่จะก่อประโยชน์ให้กับท้องถิ่นและสังคม

ขอขอบคุณคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจด์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ นาคจัน อาจารย์ ดร.จุฑามาศ ทะแกลัวพันธ์ อาจารย์ยุพิน อุ้นแก้ว อาจารย์นาถสุดา วงศ์บุญงาม อาจารย์ฐิติมา สุวรรณชาติ ที่ได้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการตรวจสอบเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.โฉมยง โต้ะ และอาจารย์ ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์ ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในการกำหนดกรอบงานวิจัยให้ชัดเจน

ขอขอบคุณผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี และนักท่องเที่ยวที่สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อย และตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ขอขอบใจนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่เป็นกำลังสำคัญในการทำวิจัยย่อยแต่ละพื้นที่และได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา ครอบครัว ที่เป็นแรงกาย แรงใจสนับสนุนให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

มธุรส ปราบไพรี

2560

Abstract

A study on model and activities of creative tourism in the Gulf of Thailand "Royal Coast" in Phetchaburi province aims to enhance the tourism potential of the Gulf of Thailand and to develop creative models and activities. Qualitative and quantitative research were employed from the sample which were 85 community leaders and representatives from local government agencies related to Gulf Coast tourism and 800 Thai tourists. Area interviews, group interviews, and questionnaires were used to analyze the content and qualitative statistics such as frequency, percentage, standard deviation.

This research found that context of the coastal area was divided into two parts: lane beach in Ban Laem district and sand beach. The high tourism potential of three districts from eleven subdistricts was Cha Am, Hat Chao Samran, and the Laem Phak Bia. Other subdistricts were in moderate levels because they have less attractions and activities. According to tourism potential could create 7 tourism models and 31 activities. The overall level of tourists' interest were high ($x = 4.18$, $SD = .736$). The highest ecotourism model ($x = 4.40$, $SD = .647$)

Guidelines to develop are 1) the area 2) the facilities for tourists and people in the community 3) the layout and activities of tourism to link 4) the personnel to build knowledge and understanding 5) Participation; 6) Program and policy for work processes and 7) Marketing and public relations. Through various channels, especially social media.

Keywords: Creative tourism, tourism modelการท่องเที่ยวสร้างสรรค์, รูปแบบการท่องเที่ยว, กิจกรรมการท่องเที่ยว,
ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย, Royal Coast

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูปภาพ

บทที่ 1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3	ขอบเขตการวิจัย	6
1.4	ประโยชน์ของการวิจัย	7
1.5	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
1.6	กรอบแนวคิดในการวิจัย	9

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1	แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	10
2.2	แนวความคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	15
2.3	แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	17
2.4	รูปแบบการท่องเที่ยว	19
2.5	กิจกรรมการท่องเที่ยว	23
2.6	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา การมีส่วนร่วม และการบูรณาการ	27
2.7	แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่	28
2.8	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.	ประชากร	37
3.2	กลุ่มตัวอย่าง	37
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล	43
3.6	สถานที่ทำการวิจัย	45
3.7	แผนการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมและระยะเวลาทำการวิจัย	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรี	46
4.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย จังหวัดเพชรบุรี	142
4.3 แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรี	152
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	155
5.2 อภิปรายผล	156
5.3 ข้อเสนอแนะ	160
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

UNWTO ได้ประมาณการว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวทั้งหมดประมาณ 1.6 พันล้านคน อัตราการเติบโตตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2563 มีเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.3 (UNWTO อ้างใน Goeldner and Ritchie: 2009) ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตและมีความหลากหลายมากที่สุดอีกอุตสาหกรรมหนึ่งในภาคเศรษฐกิจโลก การท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากรูปแบบการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม กล่าวคือเป็นการท่องเที่ยวที่แสวงหา เรียนรู้ สร้างประสบการณ์จากการท่องเที่ยว มีความรอบคอบในการพัฒนาเพิ่มคุณภาพชีวิต เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น (Page: 2003) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแข่งขันเป็นกลุ่มเครือข่ายพันธมิตร แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความยั่งยืนและปลอดภัย (ราณี อธิชัยกุล, ม.ป.ป.) พฤติกรรมและความต้องการในการท่องเที่ยวก็มีการเปลี่ยนแปลงทางการท่องเที่ยวก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกันกับการเติบโตและการพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงแนวคิดของการท่องเที่ยวที่ผ่านมาคือ ความต้องการรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมที่มีคุณสมบัติพิเศษ ความเป็นนักรัก การให้ความสำคัญกับการได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว (experience-based tourism) ด้วยการเน้นการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น (OECD)

กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเรียกร้องให้มีความตระหนักในผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดในการพัฒนาการอย่างยั่งยืน 3 ด้าน คือ กระแสความต้องการที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว ในการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นและกระแสนี้ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อให้เกิดการรับผิดชอบและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558: 15-16) ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวอย่างมากในปัจจุบัน การเดินทางท่องเที่ยวจึงเป็นมากกว่าการได้เห็นภูมิประเทศหรือได้สัมผัสบรรยากาศที่แตกต่างไป แต่เป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวางแผนและการจัดการอย่างมีส่วนร่วม รวมถึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น นิยามของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงมีความหมายกว้างกว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และสำคัญมากกว่าการจัดการท่องเที่ยวแบบทั่วไป เนื่องจากมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับ

ผู้อาศัยหรือคนในชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (อารีย์ มณีวรรณ, 2547)

แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยังคงเป็นฐานคิดที่สำคัญต่อการปฏิบัติต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว และยังคงมีความสอดคล้องต่อแนวโน้มของการท่องเที่ยวในปัจจุบันคือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์จากการท่องเที่ยว เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแข่งขันเป็นกลุ่มเครือข่ายพันธมิตร แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความยั่งยืนและปลอดภัย (ราณี อธิชัยกุล, มปป.) ทิศทางของการท่องเที่ยวดังกล่าวได้เร่งให้แต่ละประเทศพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศของตนเองให้มีความหลากหลาย เพื่อรองรับกับกระแสความต้องการที่เปลี่ยนแปลงและมีพลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประเด็นที่มองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของการท่องเที่ยวจากอดีตคือ ความต้องการรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมที่มีคุณสมบัติพิเศษ ความเป็นนิกอนูรัล การให้ความสำคัญกับการได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว (experience-based tourism) ด้วยการเน้นการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับนั้นเกิดจากการได้รับบริการกับคนในท้องถิ่น ตัวอย่าง นวัตกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงการปรับแนวคิดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมคือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น (OECD) ฉะนั้น การท่องเที่ยวจึงได้กระจายไปทุกพื้นที่ที่มีความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในระดับภาพรวมคือประเทศ กลุ่มภูมิภาค หรือแม้แต่ระดับท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศไทยเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อการสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิต การจ้างงาน กระจายรายได้ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องอีกหลายสาขาทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ภัตตาคาร ธุรกิจของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจบริการท่องเที่ยว และธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น (สุรวิทย์ เทพไพฑูรย์, 2550) รัฐบาลจึงได้สนับสนุนงบประมาณและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอื่นๆ ในภูมิภาคได้ ในขณะเดียวกันก็ได้ตระหนักถึงความยั่งยืนของประเทศ ดังจะเห็นได้จากการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555-2559) และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยมุ่งการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์

อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ และมีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในส่วนการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเพิ่มบทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิตเน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

จากการจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 และโครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลตะวันตก จังหวัดเพชรบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดที่อยู่ในการจัดทำโครงการ และเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากรในด้านการท่องเที่ยวมากมาย และหลากหลายรูปแบบ จะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของจังหวัด คือ เมืองเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเมืองน่าอยู่ น่ากินน่าเที่ยวระดับประเทศ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีโครงสร้างแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2561-2564) รวมถึงมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ความยาวรวมประมาณ 75 กิโลเมตร อุดมไปด้วยป่าโกงกางและชายหาดที่สวยงาม ทั้งในด้านของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น หาดชะอำ หาดเจ้าสำราญ หาดปึกเตียน แหลมผักเบี้ย พระรามราชินีเวศน์ หรือพระราชวังบ้านปืน พระราชินีเวศน์มฤคทายวัน อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นต้น เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว 1,130,813 คน สร้างรายได้ 4,528.34 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2560 (สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี, 2560) แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงสุดของจังหวัดเพชรบุรี คือ ชายหาดชะอำ ดังจะเห็นได้จากสถิติรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ในเขตชะอำ ปี พ.ศ. 2559 มีรายได้ 16,236 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2560 มีรายได้เพิ่มเป็น 17,047 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) จากการสำรวจเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่ชายหาดชะอำมีเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในความเป็นจริงแล้ว ชายหาดชะอำไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ จึงเกิดปัญหาในเรื่องของการรองรับนักท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรียังมีสถานที่ท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอีกมากมายที่ยังไม่เป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น หาดเจ้าสำราญ หาดปึกเตียน หาดเพชร หาดบางเก่า บางตะบูน และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ทิศทางการพัฒนาจังหวัดในด้านการท่องเที่ยวพบว่า มีหน่วยงานภาครัฐหลายส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้ศึกษาและนำเสนอแนวคิด “Royal Coast” หรือการพัฒนาชายฝั่งทะเลอ่าวไทย เพื่อการพัฒนาพื้นที่ในปี พ.ศ. 2548 โครงการดังกล่าวเกิดจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งทะเลตะวันตก (Western Seaboard) ผลการศึกษาได้นำเสนอภาพลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี คือ “เมืองชายทะเลที่สนุกสนาน” (Amusement & Fun Beach) โดยกิจกรรมที่ควรพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ Amusement park, Water park, Safari, Water sports และกิจกรรมกีฬาบนพื้นดินและบนฟ้า แต่โครงการดังกล่าวไม่ได้มีการสานต่อจนในปี พ.ศ. 2553 ได้มีการดำเนินงานต่อโดย อพท. เป็นผู้รับผิดชอบในการศึกษาพื้นที่และความเป็นไปได้ในการพัฒนาอีกครั้ง และได้คัดเลือกพื้นที่พิเศษแห่งใหม่คือ ชะอำ-หัวหินและพื้นที่ใกล้เคียง พื้นที่ดังกล่าวเริ่มตั้งแต่อำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรีถึงอำเภอปราณบุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แนวคิดการพัฒนา “Royal Coast” หรือการพัฒนาชายฝั่งทะเลอ่าวไทย เดิมให้ความสำคัญกับการพัฒนาในภาพอุตสาหกรรมมากกว่า จึงมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องประเด็นการเพิ่มการพัฒนาที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขเป็นฐานเพิ่มการส่งเสริมสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวด้านความน่าอยู่ โดยส่งเสริมให้เป็น A Different Reality : A World of Happiness แนวคิดการพัฒนาดังกล่าวได้ถูกนำไปส่งเสริมการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2553 ด้วยการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ชื่อ “The Charming of The Royal Coast : มนต์เสน่ห์ ทะเล วัง” เส้นทางที่ส่งเสริมคือ “เส้นทางตามรอยเสด็จ” และ “นกเกลือโคลน เลน เล” ความหลากหลายที่แตกต่างและโดดเด่นของจังหวัดเพชรบุรีคือการมีบริบทและต้นทุนเดิมที่มีอยู่ ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประการสำคัญคือการมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและพระราชประสงค์ที่มากที่สุดในประเทศไทย ดังนั้นแนวคิดของการส่งเสริมให้จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด “Royal Coast” จึงเป็นสิ่งที่ควรคิดและทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน การยกระดับการท่องเที่ยวของจังหวัดให้สามารถแข่งขันได้ รวมถึงการเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่หรือภูมิภาคอื่นๆ ในการนำแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลไปใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของตนเอง ทั้งนี้ การสร้างคุณค่าจากทรัพยากรที่เป็นต้นฉบับที่มีมูลค่าอยู่แล้ว นำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและแน่นอนโดยคุณค่าที่เกิดขึ้นนั้นย่อมมีความสำคัญอันจะส่งผลต่อการเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจตามมา เป็นการใช้ประโยชน์จากรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่สร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวได้รับรู้ความสำคัญ ความรู้สึกหรือจิตวิญญาณ (To Hi-Touch: what to sense; spirits, hearts and minds) มากกว่าการขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยี (From Hi-Tech : what to sell) (เทิดชาย ช่วยบำรุง, มปป.) หรือความสะดอกสบายจากวัตถุแต่

เพียงอย่างเดียว มาเป็นการให้ผู้ใช้ได้รู้สึกว่าได้มีปฏิสัมพันธ์หรือเกิดความรู้สึกประทับใจกับการได้ไปสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ

จากแนวคิดและความสำคัญดังกล่าวนำไปสู่การวิจัยเพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยแนวเขตจังหวัดเพชรบุรีที่มีความยาวตลอดระยะทาง 80 กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันพบว่า คุณภาพน้ำทะเลบริเวณนี้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่มีอยู่บางบริเวณที่มีความเสื่อมโทรมโดยเฉพาะบริเวณปากแม่น้ำที่มีแหล่งที่ตั้งชุมชนและมีแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่เลี้ยงกันอย่างหนาแน่น (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) พื้นที่ที่ได้รับการความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือชายหาดชะอำ รองลงมาคือพระนครคีรี และแก่งกระจาน (พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจด์, 2552) อัตรานักท่องเที่ยวมีเพิ่มมากขึ้นจากปีที่ผ่านมาคือมากกว่าร้อยละ 10 เพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ และเป็นธรรมชาติที่มีความสะอาด และมีความเงียบสงบ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเพชรบุรี, 2552) อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์ดังกล่าวจึงหนาแน่นอยู่เฉพาะพื้นที่ ส่งผลต่อความแออัด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในขณะที่พื้นที่อื่นๆ ยังไม่ได้รับความนิยมหรือยังไม่ได้ได้รับการพัฒนา หรือส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่อย่างใด ทั้งๆ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาหรือสามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ และยังมีเส้นทางทางเข้าถึงจังหวัดเพชรบุรีนอกเหนือจากเส้นทางหลักหรือทางหลวงหมายเลข 4 เพชรเกษม คือเส้นทางคลองโค่น-หาดเจ้าสำราญ ที่มีศักยภาพในการคมนาคมและมีทรัพยากรที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถยนต์ได้

การท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงยังไม่สามารถสะท้อนความเชื่อมโยงหรือแสดงให้เห็นว่าเกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและทั่วถึง หรือแม้แต่การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อกระจายความหนาแน่น และสร้างโอกาสทางการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวใหม่หรือที่มีศักยภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเส้นทางคมนาคมขนส่งที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นความสนใจที่จะศึกษาศักยภาพของพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่งทะเลของจังหวัดเพชรบุรีที่มีศักยภาพในการพัฒนาตามโครงการ Royal Coast ผนวกกับแนวคิด “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” เพื่อพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ตลอดชายฝั่งทะเลจังหวัดเพชรบุรี โดยมีมุมมองตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจคือการกระจายรายได้ หรือตามแนวคิด Smart growth ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตทางเศรษฐกิจ หรือ “eco-efficiency” (Kytzia, Walz, Wegmann: 2010) ด้านสังคมในการกระจายการพัฒนา ดังแนวคิด “Tourism for all” ในการอำนวยความสะดวกต่อความต้องการในการพัฒนาสังคม (Page: 2007) และด้านสิ่งแวดล้อมในการกระจายความหนาแน่นหรือความแออัด และสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวจากแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ว่า “ต่อยอด เพิ่มมูลค่า หาจุดต่าง” ของรัฐบาล รวมถึงการศึกษาที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การดำเนินงานในปี 2553 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ให้

ความสำคัญด้านคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล และรักษาจุดเด่นด้านความคุ้มค่าในการใช้จ่าย แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ (Authenticity) อัญมณีศาสตร์ ช้อปปี้ง และเที่ยวไทยครีกครื้น เสรษฐกิจไทยคึกคัก

การวิจัยในครั้งนี้จึงกำหนดประเด็นในการศึกษา การท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลเพื่อนำไปสู่การหา รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง และอำเภอชะอำ มีความยาว 80 กิโลเมตร ซึ่งเส้นทางดังกล่าวจะเป็นเส้นทางท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาใช้เส้นทางเพิ่มขึ้น อีกทั้ง การวิจัยนี้จะเป็นการสร้างกระบวนการรูปแบบและกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมทั้งระดับเชิงปัจเจก ชุมชน และระดับเครือข่ายองค์กรร่วมกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของภาคีระดับท้องถิ่นจะนำไปสู่การ กำหนดรูปแบบ ทิศทาง และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ การอนุรักษ์ อย่างยั่งยืน และการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องใช้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยร่วมกัน ประการสำคัญคือการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าว ไทยนี้มีโครงการพระราชดำริและพระราชประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ไทย ดังนั้น รูปแบบและ กิจกรรม การท่องเที่ยวจากผลการศึกษาจะเป็นการสร้างเรียนรู้ และประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว อีกทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำผลการศึกษาไปสร้างรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้อย่างเหมาะสมโดยการต่อยอด เพิ่มค่าและหาจุดต่างให้กับพื้นที่ตนเอง

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่สร้างสรรค์สำหรับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
- 1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าว ไทยอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวเขตติดต่อหรือ เชื่อมโยงกับชายฝั่งทะเลตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี เริ่มตั้งแต่อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง อำเภอ ท่ายาง อำเภอชะอำ มีความยาว 80 กิโลเมตร และพื้นที่รองที่มีความเป็นไปได้ในการสร้างเส้นทาง เชื่อมโยง ทั้งนี้ ไม่รวมอำเภอท่ายาง เพราะเป็นพื้นที่ชายหาดส่วนบุคคล

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.3.2.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

1.3.2.2 กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องข้องทางการท่องเที่ยวจากภาครัฐและเอกชนในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่

- 1) ตัวแทนจากชุมชนพื้นที่ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกจัดเป็นแต่ละกลุ่มพื้นที่การท่องเที่ยว
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 อำเภอที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย จังหวัดเพชรบุรี
- 3) เจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี
- 4) เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดเพชรบุรี
- 5) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด แบ่งเป็น

1.3.3.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่/ ทรัพยากร/กิจกรรม/ฤดูกาลการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

1.3.3.2 ศักยภาพทางการท่องเที่ยว จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของทรัพยากรการท่องเที่ยว/บริการของแหล่งท่องเที่ยว ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

1.3.3.3 รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยคือ 12 เดือน และแบ่งเก็บข้อมูลตามระยะเวลาที่กำหนด คือช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง กันยายน พ.ศ. 2557

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ถูกจำแนกตามกลุ่มพื้นที่ โดยสามารถนำไปจัดทำเป็นฐานข้อมูลการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

1.4.2 ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำผลการวิจัยไปจัดทำเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง โดยสามารถจัดทำเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวตามลักษณะเฉพาะหรือรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสม การพัฒนาบุคลากรรองรับการพัฒนาและการจัดการ และการนำข้อมูลไปจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลของแต่ละชุมชนหรือการทำเป็นแผนบูรณาการรวม

1.4.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้แก่ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.4.4 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดเพชรบุรี สามารถนำรูปแบบและกิจกรรมไปบูรณาการร่วมกับเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยเสด็จและนก เกลือ โคลน เลน เลกลุ่มนักท่องเที่ยว

ชาวไทย รวมถึงการเพิ่มมูลค่าโดยการสร้างตราสินค้า การส่งเสริมทางการตลาด และการประชาสัมพันธ์

1.4.5 นักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงการขยายกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะใน

1.4.6 ผู้ประกอบการท่องเที่ยวสามารถนำรูปแบบการท่องเที่ยวไปจัดทำเป็นรายการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวเฉพาะทาง เช่น กลุ่มคนรัก หรือชมวิถีชีวิตชุมชน เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดการอื่นๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่คำนึงถึงความคงอยู่และความสำคัญของความเป็นบริบทชุมชน การจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย

1.5.2 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวยังชุมชนและได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์จากความจริงแท้และเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ผ่านกระบวนการลงมือทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

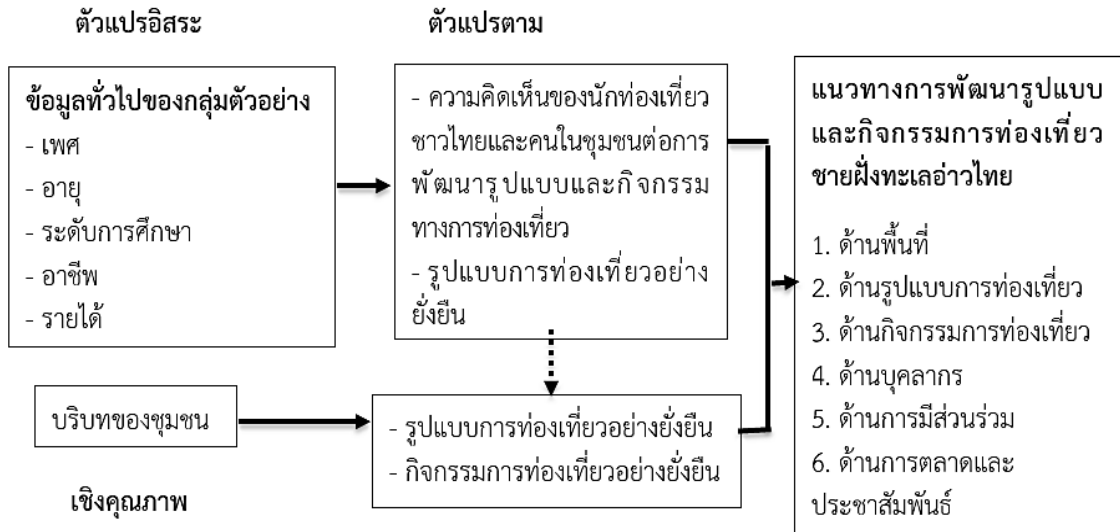
1.5.3 ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย หมายถึง พื้นที่ชายฝั่งทะเลมีลักษณะภูมิประเทศติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเป็นระยะทาง 80 กิโลเมตร ตั้งแต่อำเภอบ้านแหลม ได้แก่ ตำบลบางตะบูน ตำบลบางตะบูนออก ตำบลบ้านแหลม ตำบลบางขุนไทร ตำบลปากทะเล ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอเมือง เพชรบุรี ได้แก่ตำบลหาดเจ้าสำราญ และอำเภอชะอำ ได้แก่ ตำบลบางเก่า ตำบลชะอำ

1.5.4 รูปแบบการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นโดยแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและสาระสำคัญทางการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างตามอัตลักษณ์ของพื้นที่ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในอนาคตได้

1.5.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยวธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ โดยการจัดการดูแลต้องเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และจากการทำกิจกรรมดังกล่าวน้อยที่สุด

1.5.6 การท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล หมายถึง การท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตลอดแนวชายฝั่งทะเลของอำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกประเด็นนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
4. รูปแบบการท่องเที่ยว
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว
6. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา การมีส่วนร่วม และการบูรณาการ
7. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวต่างให้ความหมายของการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การเล่นกีฬา การติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง

สหพันธ์องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีเงื่อนไขตามหลักสากลดังต่อไปนี้ คือ (Goeldner & Ritchie, 2006)

1. ต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. ต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. ต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ในการเดินทางนั้น

สมชาติ อ้วน (2552) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเคลื่อนย้ายของผู้คนจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งรวมไปถึงการเดินทางภายในประเทศและการ

เดินทางระหว่างประเทศ นอกจากนี้การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมญาติพี่น้องก็นับเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น โดยในหลักเกณฑ์ความหมายกำหนดได้โดยเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

ภัทรพร ประภาสฤทธิกุล (2553) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การทำกิจกรรมบางอย่างเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ก่อให้เกิดความสบายใจ สนุกสนาน รื่นเริง บันเทิงใจ เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัว

องค์การท่องเที่ยวโลก (2506) ได้กำหนดความหมายของ การท่องเที่ยว ไว้ว่า คือการเดินทางที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขดังนี้ คือการเดินทาง จากสถานที่อยู่อาศัยประจำไปยังสถานที่อื่น ๆ ด้วยความสมัครใจ หรือการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากคำนิยามต่าง ๆ ดังที่ได้รวบรวมมาในข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางออกจากสภาพแวดล้อมปกติ ไปยังสถานที่ต่างๆ เป็นการชั่วคราว ด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษา ธุรกิจ หรืออื่นใด แต่ต้องไม่เป็นการได้มาซึ่งรายได้จากสถานที่ที่ไปถึง

2.1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ถือได้ว่าเป็นการส่งสินค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (Invisible Export) เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ การผลิต สินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อ ก็จะต้องมีการลงทุน ซึ่งผล ประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิด งานอาชีพอีกหลายแขนง เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ทางด้านสังคมการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนคลาย ความตึงเครียด พร้อมกับ การได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ผิดแผกแตกต่างออกไปอีกครั้ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้ เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ที่ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้เก็บมาประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ขายเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552)

นิคม จารุมณี (2544) ได้สรุปบทบาทและความสำคัญของการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนี้

1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตรา
 2. รายได้จากการท่องเที่ยว มีส่วนในการสร้างเสถียรภาพ และสร้างความสมดุลในระบบเศรษฐกิจ
 3. รายได้จากการท่องเที่ยว เป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง สามารถสร้างงานสร้างอาชีพต่อเนื่องที่เกิดจากการท่องเที่ยว
 4. การท่องเที่ยว มีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพ เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการ ที่ต้องใช้คนทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว
 5. การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิตทางการท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในลักษณะที่สูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ
 6. การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย เมื่อเทียบกับสินค้าในอุตสาหกรรมอื่นๆ การเดินทางท่องเที่ยวจึงไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้มีรายได้สูงเท่านั้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงถือได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความพึงพอใจของแต่ละบุคคล
 7. การท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้า อากาศ เหมือนกับการเกษตร แต่การเสนอขายของการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตกและความสวยงามจากมนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดวาอาราม โบราณสถาน ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณีวิถีชีวิต
 8. การท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะมาเยือน และควรค่าแก่การเผยแพร่
 9. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ
 10. การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัย และความมั่นคง ให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนา
 11. การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดี ในการทำความรู้จักที่ต่างสังคมกัน
- ปรีชา แดงโรจน์ (อ้างถึงใน ธฤชวรรณ มาตกุล, 2556) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการท่องเที่ยวไว้เป็น 3 ด้าน ใหญ่ ๆ คือ
1. ด้านการพัฒนา เมื่อเกิดการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาความเจริญไปยังภูมิภาคนั้น เช่น ระบบสาธารณสุขโรค การคมนาคม โรงแรม ภัตตาคาร และร้านค้า
 2. ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบเงินตราประเทศเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับการผลิตด้านอื่น ๆ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนใน

ระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น และการท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดผลผลิตหมุนเวียนภายในประเทศ และยังมี การกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังเป็นการลดอัตราการว่างงานทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลต่อประเทศในเรื่อง การเพิ่มขึ้นของรายได้ รวมถึงรายได้ของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นในรูปของภาษีอากรประเภทต่าง ๆ

3. ด้านสังคม การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในของมนุษย์ในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และ สร้างความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและแขกผู้มาเยือน โดยการ ท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาสร้างความเจริญในสังคมให้กับท้องถิ่นนั้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ ดีขึ้น อีกทั้งการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยัง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์อีกด้วย นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วย แก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมือง กับชุมชนชนบท และที่สำคัญยังเป็นการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น ๆ ให้เป็นที่รู้จัก

सानนท์ สุขศรี (2532) กล่าวถึง การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถ นำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ ทำให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และ สร้างงานอาชีพ เป็นการแก้ปัญหาการว่างงาน นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้าน และผู้มาเยือน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย และ เป็นการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคม

จากคำนิยามต่าง ๆ ดังที่ได้รวบรวมมาในข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของการ ท่องเที่ยว มีความสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดรายได้ในรูปเงินตราประเทศเป็นจำนวน มาก ด้านสังคมช่วยแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมือง กับชุมชนชนบท สร้างความเจริญใน สังคมให้กับท้องถิ่นนั้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และด้านการเมือง

2.1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยก่อให้เกิดการท่องเที่ยว และเป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความสนใจ มีนักวิชาการได้นำเสนอ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ อย่าง น้อย 6 ประเภท ดังนี้

1. ผู้มาเยือน หมายความว่ารวมถึง “นักท่องเที่ยว” เดินทางเข้ามาพักค้างคืน และ “นัก ทักนจาร” ที่เดินทางเข้ามาแต่ไม่ได้พักค้างคืน

2. แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่ง ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์และศาสนา ลักษณะ

สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนกิจกรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นตัวดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

3. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกันสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย ประหยัดเวลาและตอบสนองความต้องการได้

4. องค์กรภาครัฐ ซึ่งมีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็ดูแลรักษา ระมัดระวัง ไม่ให้การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อหรือทำความเสียหาย ให้แก่สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และคุณภาพชีวิตของชุมชน

5. องค์กรภาคเอกชน ที่ดำเนินธุรกิจหลากหลายเพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้เกิดความพึงพอใจ ประทับใจ และสนใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีก

6. ประชาชนในท้องถิ่นหรือในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมสร้างความประทับใจ หรือไม่ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีคือ

1. อุปทานทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว
2. การตลาดท่องเที่ยว เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว
3. ธุรกิจท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและบันเทิง ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก โดยใช้วิธีการขนส่งเป็นพาหนะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว และใช้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวอื่นๆ

4. แหล่งท่องเที่ยว ทำให้อุปสงค์ทางการท่องเที่ยวและอุปทานทางการท่องเที่ยวได้พบกัน ถ้าไม่มีแหล่งท่องเที่ยว ก็จะไม่มีย่านนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยว และก็ไม่มีการท่องเที่ยวตามมาด้วย

สรุป องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเหมือนเป็นการตลาดสำหรับการกระตุ้นให้เกิดนักท่องเที่ยว โดยผลผลิตทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการบริการต่างๆ เช่น มีแหล่งท่องเที่ยว มีที่พัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือน และนอกจากนี้ ต้องมีความดึงดูดใจ มีกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยว

2.2 แนวความคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.2.1 ความหมายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (WTO, 2004) ได้ให้คำอธิบายว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยวขนาดเล็กหรือการตลาดเฉพาะกลุ่ม หากแต่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จะต้องครอบคลุมถึงการตลาดโดยรวมหรือที่เรารู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบมวลชน”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ การท่องเที่ยว กลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ

สรุป การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสังคมและวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันต่อไป จนถึงรุ่นในอนาคต โดยการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มขนาดเล็ก หรือใหญ่ จะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยที่สุด

2.2.2 หลักการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

หลักการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Shirley Eber, 1993)

1. อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี หมายถึง ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติและมีคุณภาพเหมือนกันใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก ส่วนการลดของเสีย เช่น ขยะปฏิภูลต้องหาวิธีการจัดการโดยการแยกประเภทขยะ ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้ การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์และนำหมักปุ๋ยจุลินทรีย์ได้

3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ต้องวางแผนขยายรากฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว

ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

4. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องมีการประสานแผนการพัฒนาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล) แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น ต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทาง ไปเที่ยวให้มากขึ้นเป็นการสร้างรายกระจายสู่ ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น ต้องร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรรวม โดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขาย การท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. มีการประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ต้องมีการประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ร่วมประชุมหารือทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่ต่างกัน

8. การพัฒนาบุคลากร ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งเจ้าหน้าที่ดูงานอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาบุคลากรใน องค์กร และเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

9. การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว ต้องร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขายให้พร้อมและเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวในรูปแบบเอกสาร แผ่นพับ หนังสือคู่มือ วิดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

10. ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย จำเป็นต่อการแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่าคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวโดยจะต้องมีการประเมินผลการตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอโดยการสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรงการสอบถามเห็นจากใบประเมินผล หรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยวเพื่อทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2.2.3 ลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO, 1988) ได้กำหนดหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า ลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น "ได้รับการควดหมายให้นำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมด ด้วยวิถีทางที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรีย์ะ ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งบูรณภาพทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบต่างๆ ที่เอื้อต่อชีวิต" เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้กล่าวถึงลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีลักษณะสำคัญอยู่ 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททุกแห่ง
2. เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
3. เป็นการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ

ธรรมชาติและวัฒนธรรม

5. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว

6. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนผลประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

2.3.1 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

การจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทใหญ่ อาจจำแนกได้โดยลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจหลัก สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดใจไม่ถาวร ปีๆ หนึ่ง จะมีกิจกรรมเฉพาะหรือมีเทศกาลประเพณีนั้น โดยทั่วไปไม่ได้จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวหากแต่ชุมชนหรือพื้นที่นั้นมีสิ่งดึงดูดใจอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวได้แม้ไม่มีงานเทศกาลดังกล่าว อาจจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ จำแนกตามคุณลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวมีหลากหลาย อาจจำแนกตามลักษณะที่ใกล้เคียงกันได้ดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540)

1. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติได้แก่ เกาะ/ชายฝั่ง/ปะการัง/ทะเล หาดทราย/ชายหาด หน้าผา/แหลม/โขดหิน อ่างเก็บน้ำ/เขื่อน แอ่งน้ำธรรมชาติ/หนองน้ำ/บึง ทะเลสาบ ลำน้ำแม่น้ำ/ลำคลอง/แก่งหิน/ชายตลิ่ง ภูเขา ธรณีสัณฐาน/ลานหิน/เนินดิน/เสาหิน ถ้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า น้ำตก บ่อน้ำร้อน/น้ำพุร้อน/บ่อน้ำมัน สัตว์/สวนสัตว์/พิพิธภัณฑสถานสัตว์น้ำ/สวนสัตว์เปิด สถานตากอากาศ/สถานพักผ่อน สวน/สวนสาธารณะ/สวนพฤกษศาสตร์/สวนป่า/สวนพืชน้ำ ฟาร์ม/ศูนย์เพาะเลี้ยง/สถานีเพาะพันธุ์ เหมืองและสนามกีฬา

2. แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์ โบราณคดี) ได้แก่ ชุมชน/หมู่บ้าน ตลาด/ตลาดน้ำ โบราณสถาน/โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน เมืองโบราณ วัด/สำนักสงฆ์/ปูชนียสถาน ศูนย์วัฒนธรรม สนามกีฬา สวนสนุก และอนุสาวรีย์/ศาล/อนุสรณ์สถาน (จิราเจตน์ อุดมศรี, 2547)

2.3.2 องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

นักวิชาการหลายท่านที่ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของ การท่องเที่ยว ดังนี้

Pike Steven (2008) กล่าวถึง คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่นๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

พยอม ธรรมบุตร (2549) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืนได้แก่ ที่พักประเภทต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรมประเภทต่างๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่างๆกัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างๆกัน ได้แก่ ภัตตาคาร ครัว ว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวก

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุด ของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็น แหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของ

อาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่นวัดพนมมณเฑียรบ้านเชียง เป็นต้น

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวมิได้หมายถึง เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีการมีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปีนหน้าผา การดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว คือความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation)

2.4 รูปแบบการท่องเที่ยว

2.4.1 ความหมายของรูปแบบของการท่องเที่ยว

UNWTO (1997) กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว ได้ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่

2.4.1.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยว ในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

3. การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยว ในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของ การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลกศึกษาธรรมชาติ ของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ ได้

มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานการท่องเที่ยว อย่างรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

5. การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2.4.1.2 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชม และเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้นได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับ นับถือการเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชน ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.4.1.3 รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

1. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยว ในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจ ได้รับความเพลิดเพลิน เพลิดเพลิน และสุนทรีย์ภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health, Beauty and Spa)

2. การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) หมายถึงการเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทยรวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้านวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดาน้ำ ตกปลา สกีนํ้า กระดานโต้คลื่น สกีน้ำ เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5. การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยัง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

6. การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือน เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

และวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการจัดการท่องเที่ยว อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

7. การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิต ในปีนปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัย ที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนานๆ อย่างน้อย 1 เดือน

8. การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจัด นำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ผู้แทนบริษัทจำหน่าย เครื่องไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและ จัดนำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจัตรายการพักรวมตั้งแต่ 2 - 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

9. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=Meeting/ I= Incentive/ C=Conference/ E=Exhibition) เป็นการจัตรายการนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัตรายการก่อนการประชุม (Pre-Tour) และการจัตรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (Post-Tour) โดยการจัตรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ที่ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักรวม 2 - 4 วัน โดยคิดราคารวมอาหารและบริการท่องเที่ยว

10. การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการ การท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาจัตรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 - 7 วันหรือมากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco - Adventure Travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-Cultural Tourism) เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีหลากหลายประเภทเนื่องด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของประเทศมีจำนวนมาก เช่น 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย การท่องเที่ยว

เชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล การท่องเที่ยวแบบประชุม การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน

2.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว

2.5.1 ความหมายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวในที่นี้ หมายถึง เทศกาล งานประเพณี การแข่งขันกีฬา และการแสดงต่างๆ นับเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญทางการท่องเที่ยวประการหนึ่ง กิจกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่จุดหมายทางการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และยังช่วยเพิ่มความหลากหลายในการท่องเที่ยวอีกด้วย การที่ผู้เยี่ยมชมได้รับความประทับใจในการร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ย่อมสามารถดึงดูดให้ย้อนกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ อันเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานของประเทศ (กองกิจกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

กิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่ง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ เพลิดเพลิน และมีความสุขจากการท่องเที่ยวหรือ ننทนนาการนอกเวลาตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้มีความสำคัญต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวมากเพราะกิจกรรมต่างๆ นั้น จะเป็นสื่อกลางนำการท่องเที่ยวไปสู่เป้าหมายได้ กิจกรรมที่เหมาะสมจึงควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน ทั้งนี้ต้องเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุด หรือเป็นผลกระทบที่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540)

2.5.2 ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ได้กล่าวถึงกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการได้รับความสนุกเพลิดเพลิน ทั้งนี้ ต้องเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด หรือเป็นผลกระทบที่สามารถป้องกัน หรือแก้ไขได้

กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ที่จัดว่าเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. กิจกรรมการเดินป่า

เป็นการเดินป่าระยะใกล้ (2 กิโลเมตรขึ้นไป) เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยการนำตัวเองไปสู่ธรรมชาติด้วยเส้นทางเดินเท้าที่ตัดผ่านเข้าไปในป่าที่มีจุดสวยงามดึงดูดความสนใจตามธรรมชาติ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในธรรมชาติจากไกด์นำทาง ที่มีความรู้ด้านนิเวศวิทยา และชำนาญพื้นที่เป็นอย่างดี มีไกด์ท้องถิ่นที่คุ้นเคยกับท้องถิ่น ตลอดจนมีความรู้ด้านนิเวศวิทยา ที่จะให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวระหว่างทางได้เป็นอย่างดี

2. กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ

เป็นกิจกรรมท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินจากการได้มาเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ และยังได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในเรื่องต่าง ๆ ผ่านทางโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติรูปแบบต่างๆ ที่จัดทำขึ้นในพื้นที่

3. กิจกรรมส่องสัตว์ / ดูนก

เป็นกิจกรรมเฉพาะสำหรับผู้มีความสนใจในเรื่องนกชนิดต่างๆ ทั้งที่เป็นนกประจำถิ่น นกอพยพและนกหายาก เส้นทางเดินเท้าที่รองรับกิจกรรมประเภทนี้ควรมีขนาดกว้าง 2 คน ประการสำคัญ การกำหนดเส้นทางเดินเท้าไม่ควรผ่านบริเวณทำรังหรือวางไข่ของนก ตลอดจนควรมีการควบคุมเข้มงวดไม่ให้มีการท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่ไม่ควรรบกวนนก เช่น ฤดูวางไข่ ผสมพันธุ์ เป็นต้น

4. กิจกรรมเที่ยวถ้ำ

เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาส ในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของถ้ำ เช่น กระบวนการเกิดถ้ำ ลักษณะของหิน/แร่ และสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ ประเภทของถ้ำ สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในถ้ำ การดูแลรักษาถ้ำ ฯลฯ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังได้รับความเพลิดเพลินกับความงามแปลกเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของถ้ำอีกด้วย

5. กิจกรรมล่องเรือศึกษาธรรมชาติ (แคนู , คายัค , เรือใบ , กระดานโต้ลม)

เป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติ จำเป็นจะต้องมี มัคคุเทศก์ในการให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน การล่องเรือทำได้ทั้งในลำน้ำ ในแหล่งน้ำธรรมชาติ ทะเล หรืออ่างเก็บน้ำที่ยังคงมีสภาพธรรมชาติแวดล้อมอยู่ สิ่งที่ต้องระมัดระวังจากการกระทำกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ น้ำมันปนเปื้อนลงในแหล่งน้ำ ขยะเสียงรบกวนจากเครื่องยนต์ การรบกวนบริเวณวางไข่ / ผสมพันธุ์ของสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่จะต้องระมัดระวัง และช่วยกันดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

6. กิจกรรมดำน้ำขมปะการัง (น้ำตื้น , น้ำลึก)

เป็นกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินและใกล้ชิดกับธรรมชาติใต้ทะเล นักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับพืชและสัตว์ใต้น้ำ บริเวณที่ควรจัดกิจกรรมประเภทนี้ต้องเป็นน้ำ เป็นแหล่งของปะการังหลายชนิดที่ยังอุดมสมบูรณ์และสวยงาม มีพืชและสัตว์ใต้น้ำประเภทอื่น ๆ ประกอบกระแสน้ำไม่รุนแรง และน้ำใสสะอาด การทำกิจกรรม อาจเสนอแนะให้มีกิจกรรมในการอนุรักษ์ / ฟื้นฟูทรัพยากรใต้ทะเลไปด้วยกันได้ เช่น ให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสช่วยดำน้ำเก็บขยะ และปลูกปะการัง เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกร่วมในการช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติใต้น้ำ และเกิดความรู้อิภาคภูมิใจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

7. กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์

การพักแรมแบบกางเต็นท์มีหลายรูปแบบ ตั้งแต่พักแรมแบบเต็นท์ที่มีการพัฒนาแล้วในเขตบริเวณต่างๆ จนกระทั่งพักแรมกลางป่าที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์มุ่งให้นักท่องเที่ยวได้อยู่กับธรรมชาติและสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยไม่อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัยเกินความจำเป็น โดยกิจกรรมควรเน้นให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่กระทำร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่อง/ดูนก

8. กิจกรรมล่องแพยาง / แพไม้ไผ่

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติและได้รับความตื่นเต้นจากความเร็วของกระแสน้ำ ความต่างระดับของลำน้ำและสภาพภูมิทัศน์ของสองฝั่ง การล่องเรือยาง/แพควรมีไกด์ที่มีความสามารถในการล่องเรือ/แพ และความรู้ด้านธรรมชาติวิทยา จำนวนนักท่องเที่ยวต่อเรือยาง/แพ ประมาณ 4-6 คน ขึ้นกับขนาดของเรือ /แพ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องที่จัดว่าเป็นกิจกรรมกึ่งนิเวศ ดังนี้

1. กิจกรรมถ่ายรูปธรรมชาติ บันทึกเทปวิดีโอ เทปเสียง

เป็นการถ่ายรูปและการบันทึกเทปวิดีโอ วิวธรรมชาติ และสิ่งที่น่าสนใจอันเป็นรายละเอียดอยู่ในธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ป่า พืชหายาก และรอยเท้าสัตว์ป่า เป็นต้น การบันทึกเสียงธรรมชาตินิยมทั้งเสียงน้ำตก เสียงน้ำไหล เสียงนก แมลง และสัตว์ป่าต่าง ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจัดเตรียมสำหรับกิจกรรมประเภทนี้คือ เส้นทางที่จะนำนักท่องเที่ยวเข้าไปถ่ายรูปธรรมชาติและบันทึกเสียงข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งหรือจุดที่บันทึกได้ดี และสามารถถ่ายรูปได้

2. กิจกรรมศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์

เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยว ได้มีโอกาสในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของท้องฟ้าและดาราศาสตร์ ชนิดของดาวและกลุ่มดาว รูปร่าง ตำแหน่ง และวงโคจร ตลอดจนประวัติและตำนานพื้นบ้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ธรรมชาติที่จัดกิจกรรมประเภทนี้ได้ดี ได้แก่ บริเวณที่โล่ง หรือบนที่สูง เช่น เกาะแก่ง ชายหาดที่โล่ง พุ่มหญ้าที่อยู่บนเขาที่ไม่มีต้นไม้อบบังท้องฟ้า เป็นต้น ฤดูที่เหมาะสมต่อกิจกรรมประเภทนี้คือฤดูหนาวท้องฟ้าไม่มีเมฆหมอกบดบัง กิจกรรมประเภทนี้จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนมีอุปกรณ์ เช่น กล้องดูดาว และแผนที่ดาว เป็นต้น

3. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ

เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยอุปกรณ์คือ จักรยาน เส้นทางขี่จักรยานไม่ควรเป็นเส้นทางเดียวกับเส้นทางเดินเท้า กิจกรรมเดินป่า หรือศึกษาธรรมชาติ หรือดูนก มีหลักเกณฑ์ในการเลือกเส้นทางเป็นเช่นเดียวกับการพัฒนาเส้นทางเดินเท้าคือ ไม่ควรผ่านบริเวณที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ สืบต่อพันธุ์ของสัตว์ป่า สภาพภูมิประเทศควรมีลักษณะต่าง ๆ เพื่อความท้าทายและไม่น่าเบื่อตลอดจนมีจุดสนใจและความงดงามตามธรรมชาติ มีหน้าที่ในการดูแลเส้นทางขี่จักรยานให้อยู่ในสภาพใช้การได้และดูแล

รักษาความสะอาด ตลอดจนกวาดชั้นให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น ซักจักรยานในเส้นทางที่จัดเตรียมให้ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็นเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการ นักท่องเที่ยวมีหน้าที่เคารพกฎระเบียบของพื้นที่ รักษาความสะอาด

4. กิจกรรมปั่น / ใต้เขา

เป็นกิจกรรมที่มุ่งตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในแง่การทำหายความยากลำบากที่ธรรมชาติสร้างไว้ บริเวณที่อนุญาตให้มีการใต้เขา หรือปั่นเขาควรมีความปลอดภัยในระดับหนึ่ง และไม่ควรก่อให้เกิด ความเสียหายกับธรรมชาติ ทั้งในและนอกขอบเขตที่จัดไว้ให้ในเส้นทางปั่น/ใต้เขา

กิจกรรมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์
2. ศึกษาเรียนรู้ ประวัติความเป็นมาของแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์
3. ศึกษาชื่นชม งานศิลปกรรมและวัฒนธรรม
4. ร่วมกิจกรรม เรียนรู้พฤติกรรมของผู้คน
5. การศึกษาเรียนรู้ การศึกษาของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง

สรุปกิจกรรมการท่องเที่ยว คือกิจกรรมที่ส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยวธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านเชิงนิเวศ กึ่งนิเวศ รวมทั้งทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ซึ่งทั้งหมดในการจัดการดูแลต้องเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และจากการกระทำกิจกรรมดังกล่าวอย่างน้อยที่สุด

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา การมีส่วนร่วม และการบูรณาการ

2.6.1 การพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2535) ให้ความหมายของแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา คือ “การทำให้เจริญ เป็นไปในทางที่ดีขึ้น หรือในทางบวก มีทิศทาง ต้องมีการกำหนดแผน เน้นความสำคัญที่คน โดยสันติวิธี ต้องมุ่งเน้นต่อการอนุรักษ์ สามารถพัฒนาเพื่อช่วยตนเองได้ มีการเปลี่ยนแปลงเสมอ ‘ไม่มีที่สิ้นสุด’” ความหมายของการพัฒนา เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางสังคม ความเสมอภาคทางสังคม การรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่ดี มุ่งเน้นต่อการอนุรักษ์ มีคุณภาพในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

2.6.2 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบกันในการประชุมเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่นครริโอเดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 ตามแผนปฏิบัติการที่ 21 (กรมควบคุมมลพิษ, 2535) มีการเรียกร้องให้เกิด

การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการพัฒนาต่างๆให้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและให้ความสำคัญกับประชาชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้วางรากฐานทางกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการจัดทรัพยากร สิทธิของประชาชนในการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิในการรับรู้ข่าวสาร สิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเอง นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ยังได้มุ่งเน้นให้เกิดความสำคัญกับการพัฒนาแบบให้ชุมชนเข้มแข็งและเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2.6.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ให้ความหมายและแนวคิด การมีส่วนร่วม ไว้ในมุมมองที่กว้างว่า เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับ และทุกรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะ ในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบแนวคิดการมีส่วนร่วม และการประเมินผลของแผนงานและโครงการต่างๆ ที่นำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น การมีส่วนร่วมประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นอิทธิพลของประชาชนต่อการตัดสินใจนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรร และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรเพื่อการผลิต
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ จะสร้างโอกาสด้านสังคม และเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้ การจ้างงาน และเพิ่มการกินดีอยู่ดี
3. การมีส่วนร่วมเป็นการตัดสินใจของประชาชนที่สอง ต่อความต้องการในการที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคน ฉะนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองนำมาซึ่งการกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากรสู่ท้องถิ่น

2.6.2.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

สรุปหลักการและแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไว้ว่า (ไพรัช เตชะรินทร์, 2516)

1. ต้องยึดหลักความต้องการ และปัญหาของประชาชน เป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม
2. กิจกรรมต้องดำเนินการในรูปกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
3. ให้คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน ปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร วัฒนธรรมชุมชน

5. การเริ่มต้นควรอาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
6. ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น

2.6.3 การบูรณาการ

การทำให้หน่วยงานย่อยๆ ทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกัน เข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว และได้กล่าวถึงลักษณะและองค์ประกอบของการบูรณาการว่า “ในการบูรณาการนั้น จะเอาหน่วยย่อยทั้งหลายที่ต่างกันแยกกันอยู่ มารวมเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมก็ได้ อันนี้เรียกว่าบูรณาการทั้งสิ้น แต่ข้อสำคัญจะต้องมีตัวยึดเป็นหลักอยู่ 3 อย่างในเรื่องบูรณาการ คือ (ท่านพระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต, 2544)

1. มีหน่วยย่อย องค์ประกอบชิ้นส่วน หรือชิ้นระดับแง่ด้านที่จะเอามาประมวลเข้าด้วยกัน อันนี้คือสิ่งที่จะเอามาประมวลเข้าด้วยกัน คือ สิ่งย่อย ส่วนย่อย
2. หน่วยย่อยเป็นต้นนั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง อิงอาศัยซึ่งกันและกัน อันนี้อาจจะเลยไปถึงลักษณะที่ว่ายึดหยุ่น ปรับตัวได้ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาด้วย
3. เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วก็จะครบถ้วนเต็มบริบูรณ์ โดยมีความประสานกลมกลืนเกิดภาวะได้ทีพอดี หรือสมดุลพอดีที่หรือพอดีสมดุลแล้ว องค์รวมนั้น มีชีวิตชีวาดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดีอันเป็นภาวะของบูรณาการ

โดยสรุปความของ “การบูรณาการ” คือ การจัดสรรและระดมสรรพกำลังขององค์กร ตั้งแต่วัตถุดิบ ทรัพยากร บุคลากร กระบวนการและปัจจัยต่างๆ โดยทำให้เกิดการประสานงานร่วมกันอย่างสอดคล้อง กลมกลืนกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่นการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่ลูกค้าพึงพอใจการบูรณาการ หมายถึง การพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านจิตสำนึก และยังมีบูรณาการกับ 4 กลุ่มประชากร ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว

2.7. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่

มนัส สุวรรณ (อ้างถึงใน จิราเจตน์ อุดมศรี 2547) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ โดยกล่าวว่า ธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ย่อมมีขีดจำกัดความสามารถที่จะรับได้อยู่หนึ่งระดับ ระดับความสามารถที่จะรับได้นี้แตกต่างกันไปตามความแตกต่างทางด้านกายภาพและชีวภาพของพื้นที่และกิจกรรม ของมนุษย์ที่กระทำในพื้นที่นั้น ซึ่งหากมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เกินขีดจำกัดนี้แล้วจะทำให้สภาพและความสมดุลของพื้นที่สูญเสียไป จนเกิดปัญหาต่อเนื่องอื่นๆ ตามมา ความสามารถที่จะรับได้นี้สามารถแยกพิจารณาเป็น 3 ประเด็นคือ

1. ความสามารถที่จะรับได้ทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) หมายถึง ลักษณะหรือสภาพทางกายภาพของสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามความประสงค์ เป็นขีดจำกัดที่กำหนดได้ชัดเจนและจับต้องได้มากกว่า เช่น ขนาดของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แน่นอนตายตัว ย่อมเป็นตัวกำหนดว่าสามารถสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างได้จำนวนมากน้อยเท่าใด เป็นต้น

2. ความสามารถที่จะรับได้ทางสังคม (Social Carrying Capacity) หมายถึง ความสามารถของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวที่จะพัฒนาเพื่อให้หรือขายบริการแก่ผู้มาเที่ยว กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความสามารถของสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในจำนวนสูงสุด โดยไม่เกิดภาวะแออัด

3. ความสามารถที่จะรับได้ทางนิเวศ (Ecological Carrying Capacity) หมายถึง ความสามารถของสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติในและบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ที่จะได้รับการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกิดจากการพัฒนาสถานที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะการที่นักท่องเที่ยวไปรวมตัวอยู่พื้นที่หนึ่งเป็นจำนวนมากย่อมก่อให้เกิดความกดดันต่อพื้นที่นั้นโดยตรง ซึ่งบางครั้งอาจจะมากเกินไปกว่าพื้นที่นั้นจะรับได้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, (2542) กล่าวว่า ขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึงปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ด้วยความพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายหรือถูกทำลายน้อยที่สุด ยังคงรักษาสภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด ทั้งนี้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นพื้นฐานและความรู้สึกรักหวงแหนของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

สรุปได้ว่า ธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ย่อมมีขีดจำกัดความสามารถที่จะรับได้อยู่ในระดับหนึ่งระดับความสามารถที่จะรับได้จะแตกต่างกันออกไปตามสภาพของแหล่งพื้นที่ ความสามารถที่จะรับได้สามารถแยกได้เป็น 3 ประเด็น คือ ความสามารถที่จะรับได้ทางกายภาพ ความสามารถที่จะรับได้ทางสังคมและความสามารถที่จะรับได้ทางนิเวศ ทั้งนี้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ การพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชื่นใจ บุชาธรรม (2542) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่าในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลายแห่งเริ่มเสื่อมโทรม วิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวที่น่าจะให้ผลดีวิธีหนึ่ง คือ การส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเมื่อสภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและได้รับผลประโยชน์คือรายได้เมื่อสภาพสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี

กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชน มีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ พบว่าชุมชนบ้านทุ่งสงมีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยสามารถจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ทั้งหมด 7 กิจกรรม ได้แก่ 1. การพักค้างคืนกับชาวบ้าน 2. การนวดสมุนไพร 3. การนำเที่ยวในชุมชน/พื้นที่การเกษตร 4. การขี่จักรยานชมธรรมชาติ/ชุมชน 5. การชมเส้นทางสมุนไพร 6. การเดินป่าแบบผจญภัย และ 7. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น กิจกรรมสร้างความพึงพอใจการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างมาก ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เห็นว่า ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มากขึ้น และการสนับสนุนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ควรมีการจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเป็นแพ็คเกจ ตามความความสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเสนอขายสินค้าและความสามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี รวมถึงการจัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้ชุมชนบ้านทุ่งสงเป็นที่รู้จักในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ โดยเสนอแนะว่าชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เป็นที่รู้จัก

พิเชษฐ คุหะเพ็ญแสง (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยอง พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง เลือกเดินทางมาช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์คือ ต้องการท่องเที่ยวและพักผ่อน ส่วนใหญ่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวและเลือกโรงแรมที่พักเอง สถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการไปมากที่สุดคือเกาะเสม็ด อายุสัมพันธ์กับการตัดสินใจกับเหตุผลที่มาท่องเที่ยว สถานที่พักและสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยว ระดับการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกระดับของโรงแรมที่พัก รายได้ต่อเดือนมีผลต่อการตัดสินใจเหตุผลที่มาท่องเที่ยว สถานที่ที่ใช้บริการพักแรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการไป โดยมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเกี่ยวกับโอกาสที่จะกลับมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดระยองอีกครั้ง

จิราเจตน์ อุดมศรี (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าบริบททางด้านกายภาพและสังคมของตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีปัจจัยดึงดูดที่สำคัญคือ ความสวยงามของลำน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าไม้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จากอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลัก จึงทำให้ประชาชนไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ควรมีคุณสมบัติที่เป็นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแนวการท่องเที่ยวแบบ

ยั่งยืนคำนึงถึงการสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านในพื้นที่ จัดการได้ด้วยการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ชนะการณ ออสุวรรณ (2548) ได้ทำการวิจัย เรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่าด้านการวางแผนการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องการให้หัวหินมีการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการพักผ่อนในวันหยุด มีความปลอดภัยน่าอยู่ ปลอดภัยเสพติดด้านการท่องเที่ยวและเอกลักษณ์หัวหิน นักท่องเที่ยวต้องการให้หัวหินพัฒนาและเพิ่มศักยภาพพัฒนาชายหาดและจัดระเบียบให้ดีขึ้น พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่นรถรับจ้างทางเดินเท้าและเพิ่มจับจ่ายซื้อของ ด้านการจัดการบุคคลากร ให้พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของบุคคลากรในส่วนของภาครัฐและเอกชน ในด้านความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ ความสุภาพ ยิ้มแย้ม เป็นมิตร และความสามารถให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ด้านบริการขั้นพื้นฐานและสาธารณูปโภคนั้น นักท่องเที่ยวต้องการให้หัวหินพัฒนาเกี่ยวกับความสะอาดบริเวณชายหาด ถนนเพิ่มที่จอดรถสาธารณะให้เพียงพอ ระบบการจราจร สัญญาณไฟและป้ายบอกทาง คุณภาพน้ำประปาและความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องการให้หัวหินจัดเทศกาล งานประเพณีและกิจกรรมฉลองต่างๆโดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆนิตยสารและอินเทอร์เน็ต

มัลลิการ์ ทันรงกา (2548) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาทางกายภาพบริเวณ วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางกายภาพบริเวณวนอุทยานปราณบุรี อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาทางกายภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว การศึกษา อาชีพ รายได้ กิจกรรมการท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทางกายภาพ ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก การพักผ่อน และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกมลรัตน์ รัตนานพ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่าจังหวัดปราจีนบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แพทย์ทางเลือกและสมุนไพรที่มีชื่อเสียง โดยสอดคล้องกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ได้รับความนิยม แม้จะมีจุดอ่อนในด้านปัญหาเสพติดและแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง เนื่องจากปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ชายแดน ซึ่งจังหวัดจะต้องมีการกำหนดแผน นโยบาย รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเพื่อทำให้จุดอ่อนกลายเป็นโอกาส

ชาติรี ไตะมีนา (2551) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบึงทะเลบัน องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจ่า อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล พบว่า จุดเด่นของการท่องเที่ยวของบึงทะเลบัน คือ มีสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ลำธารและสัตว์ป่านานาชนิด สภาพแวดล้อมมีลักษณะร่มรื่น แนวทางการพัฒนาบึงทะเลบัน ควรให้ประชาชน กลุ่มและ

องค์กรมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก มีการบริการสถานที่จอดรถ ทางเดินเท้า ที่พัก ศาลาพักร้อน ด้านบริหารจัดการ ควรมีแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อควบคุมดูแลการดำเนินการ มีการจัดอบรม สัมมนา และฝึกการเป็นมัคคุเทศก์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวนี้ ทั้งนี้ทุกๆกิจกรรมของการดำเนินการควรให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกครั้งเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

พัชชาพลอย สุทธิชวงค์ (2552) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : หมู่บ้านดอนม่วง ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ชุมชนบ้านดอนม่วงมีศักยภาพในการจัดรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนมีส่วนร่วมได้ โดยมีปัจจัยที่สำคัญคือ ชุมชนมีลักษณะเด่นหลายด้าน มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจะนำมาปรับใช้ในกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนได้ มีภูมิปัญญาชาวบ้าน มีประเพณีวัฒนธรรมและพิธีกรรมที่น่าสนใจหลากหลายและยั่งยืน ทำให้มีผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานภายในชุมชนเป็นจำนวนมาก และจากการศึกษาายังพบว่าชุมชนยังมีปัญหาในเรื่องของความพร้อมด้านบุคลากร ชาวผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการจัดการรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้ชุมชนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาและสามารถจัดรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ชุมชนก็จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้

มณฑาทิพย์ แคนยุกต์ (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพผลิตภัณฑ์และแนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทางด้านเกาะและทะเล และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว 3 ทะเล : ทะเลอันดามัน ทะเลสาบสงขลาและทะเลอ่าวไทย การศึกษาทำให้ทราบถึงประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งในพื้นที่ คือเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและวิถีคิดการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยชาวบ้านในพื้นที่จำนวนมากให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในฐานะที่จะเป็นแรงกระตุ้นระบบเศรษฐกิจให้เกิดในชุมชน ในขณะที่ชาวบ้านจำนวนหนึ่งให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมๆกับการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชน นอกจากนี้ทั้งหน่วยงานราชการ หน่วยงานปกครองท้องถิ่น องค์กรธุรกิจที่อยู่ในพื้นที่เช่นเดียวกัน ที่มีวิถีคิดเรื่องการท่องเที่ยวเน้นไปในทางเศรษฐกิจ มีมุมมองต่อการท่องเที่ยวเน้นสำคัญที่ตัวเงิน ด้วยวิถีคิดที่ต่างกัน ทำให้การจัดการท่องเที่ยวทางทะเลใน 5 จังหวัด 3 ทะเล เป็นไปในลักษณะต่างทิศทางกัน เมื่อเป็นเช่นนี้โครงการวิจัยพยายามหาจุดร่วมที่จะทำให้วิถีคิดทั้ง 2 ฝ่ายสามารถไปด้วยกันได้ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนกลุ่มต่างๆ นับว่ามีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หากมีกระบวนการเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะทำให้การขยายตัวเรื่องการท่องเที่ยวเหล่านั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกันกับศักยภาพพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

วรรณ ศรีจิรกาล และศราวุธ เปรมใจ (2552) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงบวกเมืองพัทยา พบว่า พัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบวกได้ทั้งทางด้านพื้นที่ทรัพยากรทางธรรมชาติ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการท่องเที่ยวเพียงพอ มีความหลากหลายของนักท่องเที่ยวและกิจกรรม แม้พัทยามีภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงลอบอยู่มาก แต่การพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงบวกนั้นสามารถทำได้โดยการสร้างจิตสำนึก กำหนดแผนและแนวทางปฏิบัติ กำหนดขอบเขตพื้นที่และเส้นทางรองรับ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงบวกในพัทยา สามารถเติบโตควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆและเอื้อประโยชน์ต่อกันได้ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวครบวงจร ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกประเภทตามนโยบายการพัฒนาการ

ศิริกานดา ชูชื่น (2553) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการให้บริการ ด้านองค์ความรู้เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาสินค้า บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกตามลำดับ โดยมีความคิดเห็น ต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาทุกภาคส่วนเป็นอันดับสุดท้าย

สุภาพร กาแก้ว (2555) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำฉ่ำ ตำบลโป่งแดง อำเภอยะลา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการศึกษาโดยวิธีการสร้างกลยุทธ์ขึ้นมาจาก SWOT Matching แล้วได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำฉ่ำ ตำบลโป่งแดง อำเภอยะลา จังหวัดนครราชสีมา คือ 1) ส่งเสริมพัฒนาแหล่งน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานโดยการจัดทำปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมคลองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามจัดให้มีการจำหน่ายสินค้าและผลผลิตทางการเกษตร และให้บริการเรือหรือแพนำนักท่องเที่ยวชมความสวยงามริมฝั่งคลอง 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาด้านการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยการพัฒนาความรู้แลกเปลี่ยนกิจกรรมความรู้ด้านการเกษตรกับชุมชนอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอก และ 3) ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ร่วมกับเครือข่ายชุมชนต่างๆ โดยการประสานงานกับกลุ่มโฮมสเตย์ในชุมชนต่างๆ เพื่อท่องเที่ยวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตร่วมกัน

ธฤชวรรณ มาตกุล (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเชื่อมโยงสู่เชิงวัฒนธรรมอีสานกรณศึกษา วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) จังหวัดชัยภูมิ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 - 35 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 -15,000 บาท ด้านปัจจัยของแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยววัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) จังหวัดชัยภูมิในภาพรวม ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) จังหวัดชัยภูมิ เพื่อกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 28.8 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านการพัฒนาตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีแรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก

นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร และคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว และความตั้งใจท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำในอนาคตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในระดับดี โดยมีทัศนคติเรื่องความเป็นเอกลักษณ์ในระดับดีเป็นอันดับแรก และมีการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับสูง โดยประเมินว่ามีศักยภาพด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในระดับสูงเป็นอันดับแรก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำในอนาคตของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (ด้านความเป็นเอกลักษณ์) รองลงมาคือ ปัจจัยการจัดการด้านการท่องเที่ยว และปัจจัยกายภาพและสิ่งแวดล้อม (ด้านสิ่งแวดล้อม) ตามลำดับ นอกจากนี้ทัศนคติต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำ (กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมทางศาสนา ความเชื่อ และกิจกรรมกึ่งนิเวศ) และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำในอนาคต ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีความตั้งใจท่องเที่ยวเลียนแม่น้ำในอนาคตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

พัชรี หล้าแหล่ง (2556) ได้ศึกษาเรื่องระบบโลจิสติกส์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย (Royal Coast) ในจังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง พบว่า มีการประเมินศักยภาพโดยจำแนกตามองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการไหลทางกายภาพ องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน/สิ่งอำนวยความสะดวกองค์ประกอบด้านการขนส่ง องค์ประกอบด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์ประกอบด้านบุคลากรและการให้บริการ พบว่า มีการเข้าถึงแหล่งอาหารและเครื่องดื่มได้ง่ายและเพียงพอ มีความปลอดภัย ณ สถานีขนส่ง /สถานที่ท่องเที่ยว สาธารณูปโภคพื้นฐานมีคุณภาพและการใช้การได้ดี สถานที่ท่องเที่ยวสะอาดและสะดวกสบาย สถานที่พักผ่อนมีเพียงพอและเหมาะสม สถานที่จอดรถเพียงพอเหมาะสม มีห้องน้ำ-ห้องสุขาที่สะอาด/เพียงพอ/สะดวกต่อการใช้งานการเดินทางมีความสะดวกและมีป้ายสัญลักษณ์บอกทางชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อ (เล่าให้ฟัง) มีป้ายบอกทางบริเวณ

จุดท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คนในพื้นที่ดูแลเอาใจใส่ กระจือรื้อรันและเต็มใจให้บริการ มีกิจกรรมเสริมอื่นๆ ที่น่าสนใจในจุดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว การมีเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยว

มัชฌิมา อุดมศิลป์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคลองโคนจังหวดสมุทรสงคราม พบว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนคลองโคน นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังชุมชนคลองโคน กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงครามในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก (ด้านความประทับใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว) การปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นแบบในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ความมีจิตสาธารณะของชุมชนในความร่วมมือและการจัดการ รวมไปถึงการร่วมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งของสมาชิกในชุมชนในการทำกะปิคลองโคนจากภูมิปัญญาชาวบ้านจนมีชื่อเสียงโด่งดัง และการใช้ชีวิตแบบพอเพียง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องระดับจังหวัดควรเร่งรัดและสนับสนุน ส่งเสริมประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง และควรประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการฝึกอบรม หรือมีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเนื่องจากว่าการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติที่ผนวกเข้ากับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน ดังนั้นหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนชี้แนะแนวทางให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดและเชื่อมโยงกับแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร : สถานะ ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่าจังหวัดชุมพรมีความหลากหลายสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ที่แสดงให้เห็นความงามของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เกาะต่างๆ อุทยานแห่งชาติทางทะเล พื้นที่ชายฝั่ง และวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้อง สภาพภูมิอากาศ มีอากาศร้อนและชื้น มีฝนมาก ภาวะเศรษฐกิจทั่วไปและการค้าขึ้นอยู่กับทั้งภาคการเกษตรและภาคนอกเกษตรความต้องการด้านแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งหมดมีความต้องการในระดับสูง ปัญหาที่พบในด้านแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ บางพื้นที่ไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปดูแล คนในชุมชนยังขาดความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและแนวโน้มโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งด้านแหล่งท่องเที่ยวมีแนวโน้มสูง

ณรงค์ พลธีรักษ์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยองและจังหวัดตราดรวมทั้งสิ้น 100 แห่ง ในการจัดเส้นทาง

การท่องเที่ยวที่เวลานั้นได้คำนึงถึงความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวและระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวในแต่ละเส้นทางเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 4 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม เส้นทางที่ 2 ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี มีเส้นทางที่ 3 เที่ยวเมืองระยอง นอนเมืองจันทร์และเส้นทางที่ 4 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชผัดทะเล โดยทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด และเก็บบันทึกตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวด้วยระบบกำหนดตำแหน่งบนโลกจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่ และจัดรูปแบบและวิเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

สุพัตรา คำจันทร์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ 5 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 ชื่อว่า มนต์เสน่ห์ธรรมชาติและชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบที่ 2 ชื่อว่าธรรมชาติที่ลงตัวกลางเมืองคนดี รูปแบบที่ 3 ชื่อว่าท่องเที่ยวชุมชนลุ่มน้ำตาปี รูปแบบที่ 4 ชื่อว่าชมหิ่งห้อยคลองร้อยสาย และรูปแบบที่ 5 ชื่อว่าสุขภาพความงามที่สร้างได้ ในการจัดทำรูปแบบของการส่งเสริมการตลาดให้กับแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและโดดเด่น นำไปสู่การดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวซ้ำมากยิ่งขึ้น

สุเทพ สิงห์ฆาพะ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต พบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ข้อเสนอแนะ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นผู้เริ่มกำหนดนโยบายในความรับผิดชอบโดยขอความร่วมมือกับชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และภาคส่วนอื่นๆ เพื่อประสานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมแล้วอาจทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นยังอาจทำให้ชุมชนได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเส้นทางในเขตชายฝั่งทะเลอ่าวไทยของจังหวัดเพชรบุรีเป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางที่จะส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ สามารถตอบสนองต่อความต้องการและสร้างประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และประทับใจ ตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ให้เกิดความยั่งยืน กระบวนการวิจัยเพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมจึงต้องอาศัยการกำหนดแนวทางการศึกษาให้ชัดเจน ดังนั้น การวิจัยนี้จึงประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีในช่วงที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี

1.2 กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องซึ่งทางการท่องเที่ยวจากภาครัฐและเอกชน ได้แก่

1.2.1 ตัวแทนจากชุมชนพื้นที่ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกจัดเป็นแต่ละกลุ่มพื้นที่การท่องเที่ยว

1.2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 อำเภอที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

1.2.3 เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดเพชรบุรี

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนั้นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจึงแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากรที่วิจัย ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีทั้งพำนักค้างคืนและไม่ค้างคืนรวมทั้งสิ้น จำนวน 5,923,321 คน (พ.ศ. 2559 โดยกรมการท่องเที่ยว, <http://www.tourism.go.th>) วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างและได้ใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรโดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ดังสูตรของ Taro Yamane (1967) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

(Yamane, T. 1967. Elementary Sampling Theory, USA: Prentice Hall อ้าง
ใน www.plkpoly.ac.th/plkpoly/elearning_sak09/elearning/.../Ch3Writing.doc)

ผลการคำนวณสูตรเพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
จังหวัดเพชรบุรี

$$\frac{n}{1 + 5,923,321 \times 0.0025} = 5,923,321$$

ขนาดของตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 399.9982 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามอย่างไม่สมบูรณ์ เนื่องจากมีจำนวน 3 อำเภอ และป้องกันแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จึงรวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 820 ชุด

หลังจากได้จำนวนผลจำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว จะเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในพื้นที่ สถานที่ในการจัดเก็บข้อมูลเป็นการเจาะจงพื้นที่คือในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ตำบลบางตะบูน ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย ตำบลหาดเจ้าสำราญ ตำบลชะอำ และรวม 3 อำเภอ 5 ตำบล รวม 820 ชุด

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย ได้แก่ ได้แก่ กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวจากภาคประชาชน ภาครัฐและเอกชน โดยเสนอให้ทางจังหวัดแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงใน 3 อำเภอ ได้แก่

ภาคีที่เกี่ยวข้อง	จังหวัดเพชรบุรี
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย	20 คน
2. เจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด	1 คน
3. เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัด	1 คน
4. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี	2 คน
5. ผู้นำและคนในชุมชนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย 10 ตำบล	61 คน
รวม	85 คน

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณได้แก่

3.3.1.1 แบบสำรวจพื้นที่และประเมินศักยภาพของพื้นที่ เป็นเครื่องมือสำหรับการสำรวจพื้นที่โดยผู้วิจัยเป็นผู้กรอกข้อมูลเอง โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวและจากงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือประกอบการกำหนดการสร้างตัวชี้วัด ประกอบด้วยข้อมูลดังนี้

3.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ แผนยุทธศาสตร์จังหวัด โครงการ นโยบาย แผนงานรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย แผนการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

3.1.1.2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม กิจกรรม และโครงการพระราชดำริด้าน

- 1) สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่โดยรอบ
- 2) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว/ความดึงดูดใจ ความน่าสนใจ จุดเด่น เอกลักษณ์ ความสวยงาม กิจกรรม
- 3) ความสะดวกในการเข้าถึง สภาพถนน เส้นทาง ระยะทาง การจราจร รูปแบบการคมนาคมขนส่ง
- 4) การบริการ/สิ่งอำนวยความสะดวกรองรับ ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว
- 5) ความปลอดภัยในการเดินทาง การเข้าถึง
- 6) การจัดการในพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อม ชยะ น้ำเสีย โครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณ การใช้พื้นที่ ศูนย์ข้อมูล บุคลากรรับผิดชอบ

3.1.1.3 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว/บริการในเส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่ชายฝั่งทะเลของจังหวัดเพชรบุรี

- 1) ด้านพื้นที่และกิจกรรม
- 2) ด้านบุคลากร
- 3) ด้านการมีส่วนร่วม
- 4) ด้านกระบวนการและการจัดการ
- 5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- 6) ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์

3.1.2 แบบสอบถามสำหรับสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเพื่อการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีคำถามชนิดปลายปิด โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 3 ส่วน และปลายเปิด 1 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน ...-... ข้อ เริ่มตั้งแต่ข้อ ...-... ถึง...-... ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพ ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และสถานภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีและพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย เป็นคำถามปลายปิด

ประเด็นคำถามประกอบด้วย

- วัตถุประสงค์การเดินทาง
- ลักษณะการเดินทาง
- ระยะเวลาในการพำนัก
- ค่าใช้จ่าย
- จำนวนครั้งในการเดินทาง/ความถี่ในการมาเยือน
- แหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางไป/กิจกรรมที่ได้เข้าร่วม
- ความสนใจพิเศษ
- การรับรู้ข้อมูล/สื่อที่ใช้

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวมีจำนวนทั้งหมด ...-..... ข้อ เริ่มตั้งแต่ ข้อ...-...ถึง...-... โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ (คุณภาพการบริการ)	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (x) ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ระดับ 5	ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ระดับ 4	ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	อยู่ในเกณฑ์ มาก
ระดับ 3	ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ระดับ 2	ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ระดับ 1	ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	อยู่ในเกณฑ์ น้อยมาก

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ท่อก่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3.1.3 แบบสอบถามอย่างมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพของพื้นที่ ลักษณะของคำถามเป็นทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิดส่วนการสัมภาษณ์รายบุคคล (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จะใช้คำถามอย่างไม่มีโครงสร้างหรือไม่ใช้แบบสอบถาม แต่จะเป็นการกำหนดประเด็นอย่างกว้างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกเป็นอิสระ

ประเด็นการสัมภาษณ์หรือประชุมกลุ่มย่อย ประกอบด้วย
ครั้งที่ 1

- ศักยภาพของชุมชนหรือพื้นที่ ด้าน จุดดี จุดเด่นทางด้านทรัพยากรประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมหรือประเพณีในท้องถิ่น

- สิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐานในการรองรับต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

- การใช้พื้นที่ด้านต่างๆ แบ่งการใช้ประโยชน์

- ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนหรือหน่วยงานในท้องถิ่น

- ปัญหา อุปสรรค

ครั้งที่ 2 ภายหลังจากการสำรวจพื้นที่และจัดแบ่งประเภทของกลุ่มพื้นที่แล้วรวมถึงผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ได้แก่ประเด็นดังนี้

- ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แต่ละรูปแบบ

- แนวทางในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แต่ละรูปแบบ

3.1.4 คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์และหมึกพิมพ์

3.2.5 กล้องถ่ายรูป

3.2.6 เครื่องบันทึกเสียง

3.2.7 เครื่องวัดระดับพิกัดทางภูมิศาสตร์และโปรแกรม Arc View

3.2 การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลหรือแบบสอบถามมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เบื้องต้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย ให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงเป็นแนวคิดในการกำหนดข้อคำถามในแบบสอบถาม รวมถึงข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบให้มีความชัดเจนตามความมุ่งหมายการวิจัยยิ่งขึ้น

3.2.2 วิเคราะห์แนวคิดและนำมาร่างโครงสร้างแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์

3.2.3 สร้างแบบสอบถามภายใต้วัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยที่กำหนดขึ้นให้ครอบคลุมทุกประเด็น

3.2.4 นำเสนอแบบร่างโครงสร้างแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาทางวิจัย ประกอบด้วยนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและการตลาด จำนวน 8 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) รวมถึงเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้ ความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัยตลอดจนความถูกต้องเหมาะสม

3.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.6 สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย (Pretest) จำนวน 30 คน ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความใกล้เคียงคืออำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากนั้น นำผลไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient)

เมื่อ

k	คือ จำนวนข้อ
	คือ ค่าความเชื่อถือได้
V_i	คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อถาม
V_t	คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ SPSS เพื่อหาค่า Reliability Coefficients ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้คือ 0.83 เพื่อแสดงค่าเชื่อมั่นในระดับที่สูงเชื่อถือได้

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.8 สำหรับงานวิจัยพื้นฐาน (Basic research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.9 สำหรับการตัดสินใจ (Important research)

จึงจะสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

(Jump, N. 1978. Psychometric Theory. 2 nd. Ed., New York: McGraw Hill. อ้างใน www.plkpoly.ac.th)

3.2.7 ปรับปรุงรูปแบบสอบถามอีกครั้ง แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม เพื่อแก้ไขปรับปรุงจนได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ ลักษณะทางกายภาพ โครงสร้างของพื้นที่ และข้อมูลจากการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาคที่เกี่ยวกับ

การท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกชุมชน ด้วยรูปแบบการสำรวจ การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา แผนงาน งานวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้มีการศึกษาไว้แล้ว หรือเป็นข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์แล้ว ข้อมูลต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบการวิจัยคือ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงเส้นทาง การพัฒนาเชิงพื้นที่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว การตลาดเพื่อการท่องเที่ยว การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี ข้อมูลการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

3.4.3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีคือ

3.4.3.1 วิธีที่ 1 สำหรับแบบสอบถามเพื่อวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ตำบลบางตะบูน ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย ตำบลหาดเจ้าสำราญ ตำบลชะอำ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3.4.3.2 วิธีที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

- กำหนดแหล่งท่องเที่ยวจากการทบทวนวรรณกรรม
- การสำรวจพื้นที่และประเมินแหล่งท่องเที่ยวจากแบบประเมินที่กำหนด
- ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัด แหล่งท่องเที่ยวหลัก และแหล่งท่องเที่ยวรองที่มีศักยภาพในการพัฒนาด้วยแบบประเมินที่กำหนด ประกอบกับการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะส่งแบบประเมินให้กับกลุ่มตัวอย่างล่วงหน้า 2 สัปดาห์ จากนั้นจะนัดหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ประกอบด้วยบุคลากรที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ประชุมกลุ่มย่อย/การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือภาคีทางการท่องเที่ยวเพื่อจัดทำรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไป การประชุมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นต่อการความคิดเห็นต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยบันทึกภาพและบันทึกเสียงตลอดการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นนำไปถอดเทป เพื่อรวบรวมข้อมูล นำไปวิเคราะห์ และสังเคราะห์ต่อไป

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมกลุ่มย่อย มาทำการวิเคราะห์ (สุภางค์ จันทวานิช, 2543) โดยมีขั้นตอนคือ

3.5.1.1 การใช้แนวคิด ทฤษฎีที่ศึกษาในบทที่ 2 มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์และสร้างบทสรุป

3.5.1.2 การตรวจสอบข้อมูลเพื่อหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลโดยการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์หรือกลุ่มตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง รวมถึงการตรวจสอบแบบสามเส้า (data

triangulation) โดยการการซ้ำหรือเปลี่ยนบุคคล เวลา หรือสถานที่ให้ข้อมูล และการตรวจสอบเพื่อดูความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล

3.5.1.3 การจัดบันทึกและทำดัชนีข้อมูล

3.5.1.4 การทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูลที่ซ้ำหรือไม่มีเกี่ยวกับประเด็นในการวิจัยออกไป

3.5.1.5 การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลทำได้ด้วยการจำแนกประเภทของข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูลตามเหตุและผล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร

3.5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมแบบสอบถามนักท่องเที่ยวหรือข้อมูลเชิงปริมาณ และการประเมินแหล่งท่องเที่ยวถูกนำมาดำเนินการดังนี้

3.5.2.1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและทำการแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

3.5.2.2 นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Window (โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์) และนำมาอธิบายเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าไว้มาประกอบ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.5.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.5 ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

5.2.3.1 การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

$$\alpha = (k/(k-1)) * [1 - \sum (s_i^2) / s_{sum}^2]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

s_i^2 แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

s_{sum}^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

(Cronbach, L. J. 1951. Coefficient alpha and the internal structure of tests.

Psychometrika, 16, 297-334.)

5.2.3.2 วิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง นำมาแจกแจงในรูปของสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2545)

$$P = \frac{f * 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย “Royal Coast” ในจังหวัดเพชรบุรีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชนและตัวแทนหน่วยงานราชการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและนักท่องเที่ยวชาวไทย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสำรวจพื้นที่ แบบสัมภาษณ์แบบประชิดกลุ่มย่อย และแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 4.1 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรี
- 4.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
- 4.3 แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

4.1 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรี

การวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรีเป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่างๆ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 85 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่สำหรับศึกษาคือ ตำบลที่ตั้งอยู่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 อำเภอ 10 ตำบล ดังนี้

อำเภอบ้านแหลม

- ตำบลบางตะบูน
- ตำบลบางตะบูนออก
- ตำบลบ้านแหลม
- ตำบลบางขุนไทร
- ตำบลปากทะเล
- ตำบลบางแก้ว
- ตำบลแหลมผักเบี้ย

อำเภอเมืองเพชรบุรี

- ตำบลหาดเจ้าสำราญ

อำเภอชะอำ

- ตำบลบางเก่า
- ตำบลชะอำ

แดนกันดารจะมีเพียงชาวกะเหรี่ยงและชาวกระเหรี่ยงที่อพยพข้ามแดนมาจากประเทศเมียนมาร์เข้ามาอาศัย

4.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดเพชรบุรีอยู่ติดกับอ่าวไทยจึงได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน และอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในช่วงเวลาดังกล่าว สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ช่วงเดือนธันวาคม-เมษายน แบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดูดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ – กลางเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม – กลางเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม – กลางเดือนกุมภาพันธ์

(ที่มา : สำนักงานอุตุนิยมวิทยาจังหวัดเพชรบุรี)

4.1.1.4 การปกครอง

จังหวัดเพชรบุรีแบ่งการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

- การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยหน่วยงานสังกัดส่วนกลาง ซึ่งมาตั้งหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ จำนวน 74 ส่วนราชการ

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค คือ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ประกอบด้วย 8 อำเภอ (93 ตำบล 698 หมู่บ้าน) ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอชะอำ อำเภอท่าทราย อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี เทศบาล 13 แห่ง (เทศบาลเมือง 2 แห่ง และเทศบาลตำบล 11 แห่ง) องค์การบริหารส่วนตำบล 71 แห่ง

4.1.1.5 การคมนาคม

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อกับภาคใต้และภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ การเดินทางเข้าสู่จังหวัดทำได้หลายทาง ดังนี้

- ทางรถยนต์ ได้แก่

เส้นทางกรุงเทพฯ (ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) - นครปฐม - ราชบุรี - เพชรบุรี ระยะทางประมาณ 156 กิโลเมตร

เส้นทางกรุงเทพฯ (ธนบุรี-ปากท่อ) - สมุทรสาคร-สมุทรสงคราม-เพชรบุรี ระยะทางประมาณ 123 กิโลเมตร

เส้นทางกรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เส้นทางคลองโคน - บางตะบูน ระยะทางประมาณ 125 กิโลเมตร

- ทางรถไฟ

ขบวนรถขึ้น - ล่องผ่านจังหวัดเพชรบุรี วันละประมาณ 24 ขบวน ระยะทาง 167 กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ ขึ้นรถไฟที่สถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) และสถานีธนบุรี (บางกอกน้อย) สถานีรถไฟที่สำคัญในเขตจังหวัดเพชรบุรี คือสถานีเพชรบุรี สถานีเขาย้อย และสถานีชะอำ

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในการศึกษาคือพื้นที่ที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ดังนั้น พื้นที่ในการวิจัยจึงประกอบด้วย 3 อำเภอ

ภาพที่ : แผนที่อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอชะอำ

ที่มา : goo.gl/JjBFwN

4.1.2 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลของอำเภอบ้านแหลม

อำเภอบ้านแหลมมีตำบลที่ตั้งติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจำนวน 10 ตำบล แต่ละตำบลมีทรัพยากรการท่องเที่ยวและศักยภาพทางการท่องเที่ยว ดังนี้

4.1.2.1 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตำบลบางตะบูน

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมา

ตำบลบางตะบูนเป็นชุมชนที่ตั้งเรียงรายตลอดแนวแม่น้ำบางตะบูนจนถึงปากอ่าวหรืออ่าวไทย ที่มาของชื่อตำบลนี้คือในอดีตบริเวณนี้มีต้นตะบูนขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อตำบลตามที่พบมากที่สุดคือ ต้นตะบูน ตำบลบางตะบูนเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีความสำคัญเนื่องจากมีแม่น้ำบางตะบูนไหลผ่าน ซึ่งลำน้ำสายนี้แยกมาจากแม่น้ำเพชรบุรี ไหลออกทะเลบริเวณปากอ่าว บางตะบูน ในสมัยก่อนแม่น้ำสายนี้ถูกใช้เป็นเส้นทางสัญจรทางเรือของพ่อค้า จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 5 มีการสร้างทางรถไฟสายใต้ปลายทางที่จังหวัดเพชรบุรี ทำให้การค้าขายถูกย้ายจากบางตะบูนมาอยู่ที่ตัวจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่นั้นมา

- ที่ตั้งและพื้นที่

ตำบลบางตะบูนมีพื้นที่ทั้งหมด 18 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 11,250 ไร่ อยู่ห่างจากอำเภอเมืองเพชรบุรี ไปทางทิศเหนือประมาณ 14 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3176 หรือสายเพชรบุรี – บ้านแหลมฝั่งตะวันตก โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

- อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านแหลม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบางครก

- ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลบางตะบูนมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มเป็นเมืองชายทะเล สภาพชายฝั่งเป็นหาดโคลนเลนเกือบทั้งหมดไม่มีหาดทราย เมื่อเวลาน้ำลงจะปรากฏหาดโคลนทอดยาวออกไปจากฝั่งทะเล อุดมไปด้วยพันธุ์ไม้ป่าชายเลน เช่น โกงกาง แสม ตะบูน ตะบัน เป็นต้น มีแหล่งเพาะเลี้ยงหอยแครงที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ ปากอ่าวแม่น้ำมีป่าชายเลน

- ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน และอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว ในช่วงระยะแรกของเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกหนาแน่น และในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนของทุกปี สภาพอากาศจะแห้งแล้ง ประกอบด้วยอุณหภูมิที่สูงขึ้น สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวมากที่สุด คือช่วงธันวาคม – เมษายน

- การปกครอง

ตำบลบางตะบูน ประกอบไปด้วย 8 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

หมู่ที่ 1 บ้านปากอ่าว

หมู่ที่ 2 บ้านคิ่งใหญ่

หมู่ที่ 3 บ้านคลองลัด

หมู่ที่ 4 บ้านคลองซุด

หมู่ที่ 5 บ้านห้องคิ่ง

หมู่ที่ 6 บ้านคลองไหลลำ

หมู่ที่ 7 บ้านบางกั้ง

หมู่ที่ 8 บ้านบางสามแพรก

- อาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง

2) แผนที่

รูปภาพที่ 3 แผนที่ตำบลบางตะบูน

ที่มา : <https://goo.gl/maps/HJ2Mrc3Wmbs>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ปากอ่าวบางตะบูน เป็นจุดที่แม่น้ำบางตะบูนหรือคลองบางตะบูน ซึ่งแยกสาขาจากแม่น้ำเพชรบุรีบริเวณวัดคิ่งตำหนักไหลออกสู่ทะเล ภูมิประเทศทั่วไปเป็นหาดโคลน ปกคลุมด้วยป่าชายเลนสมบูรณ์ผืนใหญ่ เป็นแหล่งทำประมงพื้นบ้านของชาวบ้านบางตะบูน สามารถล่องเรือชมความสวยงามที่อ่าวบางตะบูนและวิถีชีวิตชาวประมงชายฝั่ง ทั้งการทำคอกหอยแครง การเก็บหอย และชมกระท่อมเล็กๆ บริเวณปากอ่าว ที่สร้างขึ้นเพื่อนอนเฝ้าหอย เรียกว่า กระทง จุดชมวิวยที่สวยงามคือบริเวณสะพานเฉลิมพระเกียรติ

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวได้คือ ตลอดปี

รูปภาพที่ 10 ปากอ่าวบางตะบูน

ที่มา : <https://goo.gl/ZPq9N7>

- วาฬบรูด้า

จังหวัดเพชรบุรีมีจุดที่สามารถชมวาฬบรูด้าอพยพได้ตลอดแนวชายฝั่งของอำเภอบ้านแหลม โดยตำบลบางตะบูนเป็นพื้นที่ตอนเหนือสุดของจังหวัดที่สามารถหาฟรูต้าและยาวไปจนถึงตำบลแหลมผักเบี้ย วาฬบรูด้าหรือวาฬแกลบเป็นวาฬขนาดใหญ่ จัดอยู่ในประเภทสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นสัตว์อนุรักษ์ที่สำคัญอันดับต้นๆ ของประเทศไทย เนื่องจากสัตว์น้ำชนิดนี้มีจำนวนน้อยมากตามธรรมชาติและมีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีวาฬเป็นสัตว์ประจำถิ่น วาฬบรูด้าที่หากินในอ่าวไทยตอนในจะมาเป็นฝูงจำนวนหลายสิบล้านตัวสามารถพบเห็นได้ตั้งแต่เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ จนถึงอำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรี เพราะบริเวณนี้มีแหล่งอาหารของวาฬบรูด้าประเภทแพลงก์ตอน และปลาเล็กปลาน้อย การชมวาฬบรูด้าต้องนั่งเรือบริเวณจุดลงเรือปากอ่าวบางตะบูนระหว่างทางสามารถชมธรรมชาติและวิถีชีวิตประมง เรือที่จะเข้าชมต้องมีระยะห่างเพื่อให้ไม่เป็นการรบกวนวาฬ บรูด้ามากเกินไป

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวคือ ช่วงเดือนกันยายน – เดือนธันวาคม

รูปภาพที่ 4 วาฬบรูด้า

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/content/475919>

- ป่าชายเลน

ป่าชายเลนส่วนใหญ่จะอยู่แถบบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเหนือปากแม่น้ำขึ้นไปตามแม่น้ำบางตะบูน คลองไหลล้า คลองบางบัว คลองบางสามแพรก คลองบางครก ที่ได้รับอิทธิพลน้ำทะเลท่วมถึงเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศแบบน้ำกร่อย โดยมีพันธุ์ไม้โกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก ตะบูน ลำพู จาก เป็นหลักและมีพันธุ์ไม้ชนิดอื่น ๆ ปะปนอีกมากมาย โดยเฉพาะพวกไม้พื้นล่าง เช่น เหงือกปลาหมอ และมีสัตว์ที่อาศัยอยู่บนพื้นป่ามากมาย โดยเฉพาะ ปลาตีน ปูซึ่งจะติดก้ามส่งเสียงดังไปทั่วอยู่ตลอดเวลาป่าชายเลนมีความสำคัญในการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำและแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ รวมถึงช่วยปกป้องการกัดเซาะชายฝั่ง กรองตะกอนดิน และช่วยรักษาคุณภาพในแหล่งน้ำ

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวได้คือ ตลอดปี

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

- วัดปากลัด

วัดปากลัดตั้งอยู่ใกล้ปากอ่าวบางตะบูน หลักฐานการสร้างไม่ปรากฏแน่ชัด ภายในวัดมีพระพุทธรูปในช่วงสมัยอยุธยา จึงสันนิษฐานว่าวัดแห่งนี้ น่าจะถูกสร้างขึ้นมาในสมัยนั้น ภายในวัดมีวิหารหลวงพ่อ 5 พี่น้อง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปที่ชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็นพระ 5 พี่น้อง ที่ลอยตามน้ำและมาขึ้นฝั่งที่วัดต่างๆ ได้แก่ วัดไร่ขิง วัดบางพลี วัดโสธร วัดเพชรสมุท และวัดเขาตะเครา (ตำนานของจังหวัดสมุทรปราการและฉะเชิงเทราเชื่อว่ามีเพียง 3 องค์ได้แก่ หลวงพ่อโสธร หลวงพ่อโตวัดบางพลี และหลวงพ่อวัดเพชรสมุท) ภายในวัดมีทำนน้ำวัดปากลัด เป็นทำน้ำที่มีความสำคัญในการเดินทางสัญจรทางเรือ เพราะเส้นทางส่วนใหญ่เชื่อมด้วยคลองต่างๆ และถนนไม่สามารถเข้าถึงทุกพื้นที่ได้ทั้งหมด โดยชาวบ้านจะนำเรือมาจอดที่ทำน้ำหน้าวัดปากลัด ซึ่งยังคงเป็นวิถีชีวิตที่สามารถพบเห็นได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวได้คือ ตลอดปี

รูปภาพที่ 14 ศาลาอิทธิธรรมวัดปากลัด

ที่มา : www.touronthai.com

รูปภาพที่ 16 หลวงพ่อ 5 พี่น้อง
ที่มา : www.touronthai.com

- ศาลเจ้าปูนเกล้ากง

ศาลเจ้าปูนเกล้ากงเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนไทยเชื้อสายจีนที่ประกอบอาชีพประมงและคนในชุมชน เป็นสถานที่สำหรับจัดพิธีกรรมทางศาสนา ในปี พ.ศ.2538 ศาลเจ้าแห่งนี้ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทดแทนศาลเดิมที่สร้างด้วยไม้ซึ่งผ่านกาลเวลามานานนับร้อยปี ทุกปีคนในชุมชนจะจัดงานเทศกาลพิธีแห่สิ่งโตตัวใหม่ เพื่อเป็นมงคลกับชาวบางตะบูนเนื่องในเทศกาลกินเจร่วมกันจัดเทศกาลกินเจ ช่วงวันขึ้น 1 ค่ำ ถึง ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ตามปฏิทินจีนของทุกปี และในช่วงเทศกาลตรุษจีนคนในชุมชนจะช่วยกันทำบุญเพื่อนำเงินไปจ้างจ้วมมาแสดง เพื่อแสดงถึงความเคารพและความศรัทธาที่มีต่อท่านปูนเกล้ากง

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวได้คือ ตลอดปีปละช่วงเทศกาล

รูปภาพที่ 19 ศาลเจ้าปูนเกล้ากง
ที่มา : จากการสำรวจ

- วัดคู้งตำหนัก

วัดคู้งตำหนักเป็นวัดเก่าแห่งหนึ่งในเพชรบุรี มีตำนานเล่าว่าในสมัยอยุธยาตอนปลาย สมเด็จพระเจ้าเสือเคยเสด็จประพาสมาที่บริเวณบ้านบางด้วน คู้งน้ำบางตะบูน เพื่อทรงเบ็ดเพราะมีปลาชุกชุมเป็นอย่างมาก พระองค์ได้สร้างปลับปลาและสร้างตำหนักไว้ที่วัดคู้งตำหนัก ปัจจุบันไม่ปรากฏร่องรอยของพระตำหนักดังกล่าว ภายในวัดคู้งตำหนักมีโบสถ์ปลูกคือ โบสถ์ที่สร้างด้วยไม้สักทั้งหลังที่เก่าแก่เป็นอย่างดีสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลายและความพิเศษของโบสถ์ปลูกนี้ นั่นคือ พระประธานในโบสถ์ สร้างมาจากไม้ทองเหลืองที่ช่างได้แกะสลักเป็นพระพุทธรูป มีความเก่าแก่สวยงามเป็นอย่างมาก

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวได้คือ ตลอดปี

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- ฟาร์มหอยแครง/หอยนางรม

การประกอบอาชีพทำฟาร์มหอยแครงและหอยนางรมเป็นวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ตำบลบางตะบูนมายาวนานในการอาศัยระบบนิเวศชายฝั่งทะเลเพื่อการดำรงชีวิตและสร้างรายได้ พื้นที่ในการเลี้ยงคือบริเวณหาดเลนและปากแม่น้ำบางตะบูนมีนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีการเริ่มเลี้ยงหอยแครงขึ้นครั้งแรก ระบบการทำฟาร์มเพาะเลี้ยงหอยแครงของพื้นที่อ่าวบางตะบูน มี 2 ระบบคือ ระบบการเลี้ยงหอยแบบดั้งเดิมและระบบการเลี้ยงหอยแบบวิวัฒนาการ ในอดีตการทำฟาร์มหอยแครงใช้ระบบการเลี้ยงแบบดั้งเดิม โดยใช้พื้นที่บริเวณบ้าน 5-30 ไร่ ด้วยการล้อมคอกรอบบริเวณฟาร์มด้วยฝือกไม้ไผ่รวกเรียงเป็นแผงยาวติดกัน ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงหอยแครงพันธุ์พื้นบ้าน ซึ่งเป็นหอยที่มีขนาดใหญ่ เนื้อมีรสหวานกว่าหอยพันธุ์มาเลเซีย วิธีการเก็บหอยคือ การถีบกระดานคราดมือ และการใช้คราดเหล็กลากด้วยเรือ ปัจจุบันชาวบ้านเปลี่ยนมาเลี้ยงหอยแบบวิวัฒนาการโดยใช้พื้นที่ประมาณ 100 ไร่ โดยการปักเสาไม้รอบฟาร์มที่เรียกว่า “กระทุ้” เสาแต่ละต้นห่างกัน 0.5-2 เมตร โดยนิยมเลี้ยงหอยแครงพันธุ์มาเลเซีย เพราะเติบโตเร็วกว่า ในการเก็บหอย ชาวบ้านจะใช้เรืออีแปดเป็นเรือคราดหอยแครงเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่กว้างใหญ่ บริเวณฟาร์มเลี้ยงหอยแครงจะมีบ้านเฝ้าหอยแครงหรือกะเตงที่สร้างขึ้นบริเวณหัวและท้ายของพื้นที่ฟาร์มเพื่อเฝ้าฟาร์มหอย

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวได้คือ ช่วงเดือนตุลาคม – มิถุนายน

รูปภาพที่ 11 การทำฟาร์มหอยแครง

ที่มา : <https://goo.gl/ajvDH6>

- การเผาถ่านแบบโบราณ

บริเวณริมแม่น้ำบางตะบูนมีป่าชายเลนขึ้นสองฝั่งริมน้ำจะพบเห็นต้น
โกงกางใบใหญ่โกงกางใบเล็ก ความสมบูรณ์ของป่าชายเลนตลอดริมแม่น้ำบางตะบูนทำให้เกิดอาชีพ
เผาถ่านมาตั้งแต่สมัยอดีตและเป็นภูมิปัญญาของชาวบางตะบูน โรงเรือนเผาถ่านส่วนใหญ่จะตั้งบน
พื้นที่ริมน้ำ โดยเฉพาะตั้งแต่บริเวณด้านเหนือวัดเกาะแก้วจนถึงบริเวณก่อนวัดคิ่งตำหนัก ในอดีตการ
จับจองพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อตัดไม้โกงกางซึ่งถ่านไม้คุณภาพดีคือไม้ที่ได้มาจากไม้โกงกาง ปัจจุบันผู้มี
อาชีพเผาถ่านโกงกางส่วนใหญ่ต้องมีพื้นที่ไว้ปลูกไม้โกงกางเองหรือรับซื้อจากบ้านที่มีพื้นที่ปลูกโกงกาง
ซึ่งเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงโดยเฉลี่ย 8-10 เมตร เวลาตัดไม้ครั้งหนึ่งจะตัดทิ้งแปลงย่อยจนโล่งเตียน
เพื่อนำเข้าเตาเผาทั้งหมด จากนั้นผืนดินจะถูกฟื้นฟูขึ้นด้วยการปลูกป่าโกงกางโดยใช้ฝักจนเต็มพื้นที่
ขนาดของโรงเรือนมักนิยมมุงหลังคาด้วยจาก เพราะราคาถูกและอากาศถ่ายเทได้ดี จากมีความ
ทนทานได้นานราว 10 ปี ไม่มีมอดขึ้นเนื่องจากได้รับความร้อนโดยตลอด ผนังก่อเรียงอิฐฉาบปูนเป็น
รูปโดม กระบวนการเผาถ่านไม้โกงกางจะใช้เวลาราว 30 วัน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวได้คือ ตลอดปี

รูปภาพที่ 12 การเผาถ่านแบบโบราณ

ที่มา : <http://www.bangtabooncity.go.th>

- วิธีชีวิตการทำประมงพื้นบ้าน

คนในชุมชนตำบลบางตะบูนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านโดยใช้อุปกรณ์ เช่น โพงพาง โปะน้ำตื้น อวนลอย อวนล้อม อวนรุน และ เรือมาด เรืออีป๊าบ เรืออีเป็ด เป็นต้น การทำประมงชายฝั่งหรือประมงพื้นบ้านจะมีพื้นที่ไม่เกิน 3 กิโลเมตรจากชายฝั่ง ช่วงเวลาทำประมงจะขึ้นอยู่กับน้ำขึ้นและน้ำลง โดยช่วงเวลาน้ำขึ้นส่วนใหญ่จะออกหาปลา วางเบ็ดราว ตกปลาตุ๊กทะเล กุ้งโพงพาง กุ้งอวนโปะ ดำน้ำจับปูไข่ตามปึกโปะร้าง กุ้งลอบดักปูทะเล ซ้อนเคย ช่วงเวลาน้ำลงชาวประมงจะมาเก็บหอยแครงและหอยเสียบบนหาดเลนนี้ ด้วยวิธีถีบกระดานเลน และคราดหอย รวมถึงการออกเรือไปผูกอวนโพงพาง การวางลอบดักปูทะเล นอกจากการทำประมงพื้นบ้านแล้ว ยังมีการแปรรูปผลผลิตอาหารทะเล เช่น กุ้งแห้ง ปลาเค็ม กะปิ ปัจจุบันพบว่า รูปแบบการทำประมงพื้นบ้านมุ่งสู่การค้าเพื่อรายได้มากขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อจำนวนของทรัพยากรที่ลดลงหรือหาได้น้อยลงเช่นกัน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปีแต่ขึ้นอยู่ช่วงเวลาน้ำขึ้น น้ำลง และสภาพอากาศ

รูปภาพที่ 13 การทำประมงพื้นบ้าน

ที่มา : <http://www.bangtabooncity.go.th>

- การทำนาเกลือ

การทำนาเกลือเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยอดีตและมีทั่วโลก สำหรับประเทศไทยแล้วจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีการผลิตเกลือสมุทรที่ใหญ่และมากที่สุดในประเทศ พื้นที่ในการทำนาเกลือสมุทรเริ่มตั้งแต่เขตตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลมเรื่อยลงมาจนถึงตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง ลักษณะพิเศษของพื้นที่บริเวณนี้คือ เป็นที่ราบและมีสภาพดินเหนียวสามารถอุ้มน้ำได้ดี สามารถป้องกันไม่ให้น้ำเค็มซึมลงไปใต้ดินและป้องกันไม่ให้น้ำจืดซึมขึ้นมาบนดิน รวมถึงมีกระแสน้ำและแสงแดดช่วยในการตกผลึกเกลือ ชวนาเกลือจะเริ่มทำเกลือประมาณเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นปลายฤดูฝนเพราะต้องอาศัยน้ำฝนช่วยในการละลายนาและปรับระดับให้เสมอกันโดยใช้ลูกกลิ้งซึ่งทำด้วยไม้

ยาวประมาณ 2 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 50 เซนติเมตร หนักประมาณ 100 กิโลกรัม นาเกลือที่ได้มาตรฐานต้องมีเนื้อที่ไม่ควรน้อยกว่า 25 ไร่ ทั้งนี้ รูปแบบการการทำนาเกลือของที่นี่ยังคงรักษาการทำแบบดั้งเดิมคือ ใช้แรงงานคนในการทำประกอบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำนาเกลือ ผู้ที่สามารถทำนาเกลือได้ต้องเป็นผู้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ วิธีการทำนาเกลือต้องอาศัยน้ำทะเลจากคลองธรรมชาติที่น้ำเค็มไหลเข้ามาซึ่งไว้ เรียกว่าวังน้ำหรือนาซัง น้ำทะเลที่ซังไว้ ชาวนาเกลือ เรียกว่า น้ำอ่อน ชาวนาจะปล่อยน้ำอ่อนตามช่องน้ำไหลระหว่างนา จากวังน้ำเข้าสู่นาตาก เพื่อทำหน้าที่ตักสิ่งสกปรกและตะกอน จากนั้นจะปล่อยน้ำเค็มไปยังนาเชื้อเพื่อให้เกลือจัดตกผลึกและซังน้ำไว้จนกว่าระดับความเค็มจะเพิ่มขึ้น 20-24 ดีกรี ซึ่งสังเกต ได้จากสีบนขอบนา เมื่อมีสีส้มก็ถือว่าใช้ได้ เมื่อน้ำเค็มได้ที่ชาวนาจะผันน้ำจากนาเชื้อเข้าสู่นาปลง ใช้เวลาประมาณ 15-20 วัน น้ำทะเลถึงจุดอิ่มตัวเกลือจะตกผลึก เมื่อเกลือตกผลึกหนาประมาณ 1 นิ้ว ชาวนาเกลือจะดึงน้ำเค็มออกไปเก็บยังนาเชื้อ แล้วใช้ลูกกลิ้งไถไปไกลมาให้เกลือแตกเป็นเม็ด จากนั้นใช้ที่คราดดึงเกลือมารวมกันเป็นกองๆ เพื่อสะดวกต่อการเก็บเม็ดเกลือ ใส่หาบขนย้ายไปเก็บ ไว้ในโรงเกลือ ประโยชน์หลักของเกลือคือใช้ถนอมอาหาร ปูรองสอาหาร รวมถึงธุรกิจความงาม

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง

- มีความโดดเด่นด้านทัศนียภาพที่สวยงาม โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติยังคงความอุดมสมบูรณ์ไว้ได้อย่างดี มีพันธุ์ไม้ต่างๆ หลากหลายชนิด เช่น โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ แสมขาว ต้นตะบูน ต้นลำพู เป็นต้น รวมถึงสัตว์ต่างๆ ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์อีกด้วย เช่น นกน้ำใหญ่ นกนางนวลเกลบหงอนใหญ่ และวาฬบรูด้า
- มีพื้นที่ติดกับทะเลและคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงแบบพื้นบ้าน แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมที่น่าสนใจ ประชาชนยังคงความเรียบง่ายอยู่ ยังมีการใช้เรือในการสัญจร มีการสร้างบ้านไม่ริมคลอง ทำให้มีเสน่ห์แตกต่างจากที่อื่นๆ
- มีอาหารทะเลสดใหม่และราคาถูกนำมาจำหน่ายได้ตลอดเกือบทั้งปี
- ประชาชนในตำบลบางตะบูนเป็นคนอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอีกด้วย

จุดอ่อน

- ขาดความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยว
- ขาดมีคฤหาสน์ในการนำเที่ยวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
- การเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างลำบาก เช่น ถนนหมู่ที่ 7 และ 8 สภาพถนนเป็นถนนลูกรังเข้าถึงได้ยาก ส่วนหมู่ที่ 5 และ 6 ใช้การสัญจรทางเรือ
- ขาดการรวมกลุ่มในการจัดการและสร้างการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว
- ขาดความปลอดภัยในการสัญจรทางน้ำ ชาวบ้านบางคนประกอบอาชีพเป็นเรือแม่ไม่มีเสื้อชูชีพให้ใส่
- ขาดมาตรการการจัดการ เช่น ราคาอาหาร ราคาเรือนำเที่ยว

- ขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเห็นจุดเด่นทางการท่องเที่ยวของ ตำบลบางตะบูน

โอกาส

- ชุมชนมีการสัญจรทางน้ำทั้งในแม่น้ำ ลำคลองต่างๆ และทะเล สามารถ ส่งเสริมและจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือ รวมถึงระบบนิเวศป่าชายเลนที่ยังคงสมบูรณ์ สามารถพัฒนาเป็นเส้นทางการเรียนรู้ได้

- ชุมชนตั้งอยู่บนถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโค่น - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักตำบลบางตะบูนและเดินทางมาเพื่อรับประทานอาหารทะเล และชมวาฬบรูด้า ดังนั้นหากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นสามารถทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น

อุปสรรค

- ปัญหาด้านกฎหมายกับกรมเจ้าท่า เนื่องจากตำบลบางตะบูนตั้งอยู่ริม แม่น้ำจึงมีการสร้างบ้านเรือนและท่าเรือรุกล้ำพื้นที่ของแม่น้ำ

- ปัญหาร้ายธรรมชาติจากการกัดเซาะของชายฝั่งทะเล ทำให้ป่าชายเลน บางส่วนเสียหาย

4.1.2.1 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตำบลบางตะบูนออก

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมา ตำบลบางตะบูนออกเดิมเป็นตำบลบางตะบูนต่อมา ได้แยกออกมาเป็นอีกตำบลหนึ่งเนื่องจากตำบลนี้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางตะบูนทางด้านทิศตะวันออกและ ติดกับอ่าวไทย ซึ่งในสมัยก่อนมีต้นตะบูนขึ้นอยู่ในบริเวณพื้นที่มาก จึงเรียกชื่อตำบลว่า "ตำบลบาง ตะบูนออก" มาจนถึงปัจจุบัน ตำบลบางตะบูนออกมีพื้นที่ที่อยู่ในเขตเทศบาลบางตะบูน และองค์การบริหารส่วนตำบลบางตะบูน ดังนี้ หมู่ 1, 2, 3, 5 อยู่ในเขตเทศบาลบางตะบูน และหมู่ 4 อยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะบูนออก

- ที่ตั้งและพื้นที่ ตำบลบางตะบูนออก อำเภอบ้านแหลม มีพื้นที่ทั้งหมด 11,250 ไร่ เป็นที่ราบชายฝั่งทะเล มีน้ำท่วมถึง บริเวณชายทะเลด้านทิศตะวันออกมีสภาพเป็นพื้นที่ ป่าชายเลน และมีแม่น้ำบางตะบูนไหลผ่าน หมู่บ้านในตำบลบางตะบูนออก

- อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลมและอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดกับตำบลบางครก อำเภอบ้านแหลม

ทิศตะวันออก ติดกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดกับตำบลบางตะบูน และตำบลบางครก

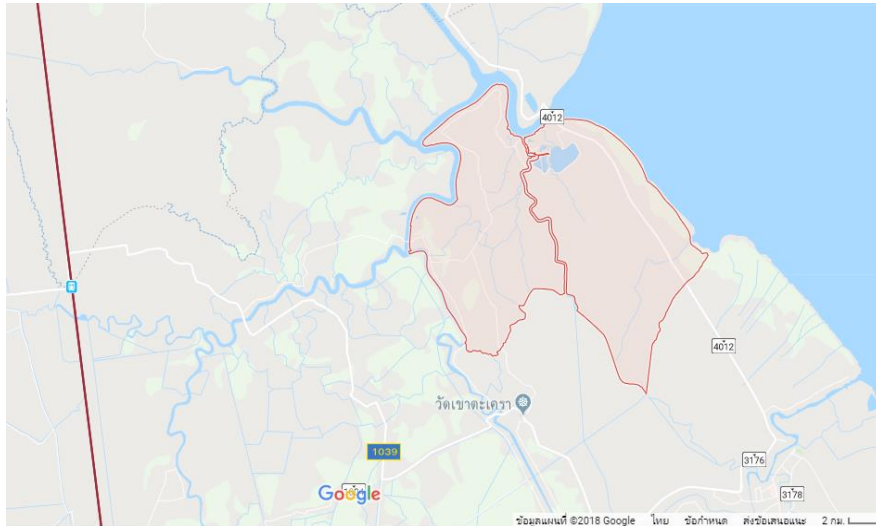
อำเภอบ้านแหลม

- การปกครอง ประกอบไปด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ 1 บ้านท้องคุ้ง

หมู่ 2 บ้านสามคลอง

- หมู่ 3 บ้านปากอ่าว
 หมู่ 4 บ้านบางกั้ง
 หมู่ 5 บ้านเหมืองตานิม
 - อาชีพ อาชีพหลักคือ ประมง อาชีพรองคือ รับจ้าง
 2) แผนที่

รูปภาพที่ 2 แผนที่ตำบลบางตะบูนออก
 ที่มา : <https://goo.gl/maps/ZBM57MnE8Gx>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ศูนย์อนุรักษ์และศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนตั้งอยู่ด้านหลังในเขตโรงเรียนบางตะบูนวิทยา มีพื้นที่ประมาณ 40 ไร่ มีลักษณะเป็นป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์และได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี ป่าชายเลนแห่งนี้ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบพื้นฐานของระบบนิเวศป่าชายเลนให้กับนักเรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการเป็นมัคคุเทศก์น้อยและผู้ที่น่าสนใจโดยทั่วไป ทางโรงเรียนได้จัดทำสะพานไม้และสะพานคอนกรีตยาวประมาณ 150 เมตรเดินเข้าไปในป่าชายเลนซึ่งมีต้นไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น และมีสัตว์ที่อาศัยอยู่บนพื้นป่ามากมาย โดยเฉพาะปลาตีน ปู ก้ามดาบ ลิง เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติจะอยู่ติดกับชายทะเลซึ่งสามารถมองเห็นวิถีชีวิตการทำประมงพื้นบ้าน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปี

รูปภาพที่ 3 ศูนย์อนุรักษ์และศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลน โรงเรียนบางตะบูนวิทยา
ที่มา : <https://thai.tourismthailand.org>

- วาฬบรูด้า

วาฬบรูด้าหรือวาฬแกลบเป็นวาฬขนาดใหญ่ จัดอยู่ในประเภทสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นสัตว์อนุรักษ์ที่สำคัญอันดับต้นๆ ของประเทศไทย เนื่องจากสัตว์น้ำชนิดนี้มีจำนวนน้อยมากตามธรรมชาติและมีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีวาฬเป็นสัตว์ประจำถิ่น วาฬบรูด้าที่หากินในอ่าวไทยตอนในจะมาเป็นฝูงจำนวนมากหลายสิบตัวสามารถพบเห็นได้ตั้งแต่เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ จนถึงอำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรี เพราะบริเวณนี้มีแหล่งอาหารของวาฬบรูด้าประเภทแพลงก์ตอนและปลาเล็กปลาน้อย การชมวาฬบรูด้าต้องนั่งเรือบริเวณจุดลงเรือปากอ่าวบางตะบูนระหว่างทางสามารถชมธรรมชาติและวิถีชีวิตประมง เรือที่จะเข้าชมต้องมีระยะห่างเพื่อให้ไม่เป็นการรบกวนวาฬบรูด้ามากจนเกินไป

ช่วงฤดูกาลที่สามารถมาท่องเที่ยว คือ ช่วงเดือนกันยายน – เดือนธันวาคม

รูปภาพที่ 4 วาฬบรูด้า

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/content/475919>

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

- วัดเกาะแก้ว

วัดเกาะแก้วตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ภายในบริเวณวัดมีเนื้อที่ทั้งหมด 6 ไร่ เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ วิหารสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) เป็นวัดศูนย์รวมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของชุมชนบ้านเกาะแก้วและประชาชนตำบลบางตะบูน โดยในวันที่ 13 เมษายนของทุกปีจะมีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสงกรานต์และการปิดทองสมเด็จพะพุฒาจารย์โต พรหมรังสี (หลวงพ่โต) และปิดทองเจ้าแม่ทับทิม และมีการแข่งขันกีฬาพื้นบ้านสร้างสามัคคีในชุมชน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปี

รูปภาพที่ 5 วัดเกาะแก้ว

ที่มา : จากการสำรวจ

- วัดเพชรสุวรรณ

วัดเพชรสุวรรณ เดิมพื้นที่บริเวณวัดแห่งนี้เคยเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนตั้งแต่สมัยอดีตและยังไม่มีวัด ต่อมาได้มีพระธุดงค์เดินทางมาพำนักที่ชุมชนและได้ทำนายว่าจะมีผู้มีบุญมาทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและสร้างวัดในบริเวณนี้ขึ้น ด้วยจิตศรัทธาของคนในชุมชนได้มีการบริจาคที่ดีและสร้างเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2509 และหลังจากนั้นสำนักสงฆ์ได้รับการประกาศเป็นวัด ในปี พ.ศ. 2512 ภายในวัดมีพระพุทธรูปศิลปะศรีวิชัยที่มีลักษณะงดงาม และมีเจ้าแม่กวนอิมซึ่งได้มาจากประเทศจีน แกะสลักด้วยไม้จันทร์หอม อายุประมาณ 1,000 ปี

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปี

รูปภาพที่ 6 วัดเพชรสุวรรณ

ที่มา : จากการสำรวจ

- วัดปากอ่าวบางตะบูน

วัดปากอ่าวบางตะบูน หรือ วัดปากอ่าว เดิมมีชื่อเรียกว่า วัดนอก เนื่องจากบริเวณที่สร้างวัดดังกล่าวอยู่ปากอ่าวทะเลและอยู่ห่างจากวัดปากกลัดซึ่งตั้งอยู่ใกล้ปากอ่าวมากกว่าและชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียงเรียกว่า วัดใน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2452 กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งวิสุคามสีมาขึ้นและให้ใช้ชื่อว่า วัดปากอ่าวบางตะบูน วัดปากอ่าวบางตะบูน เป็นวัดราษฎร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรีที่สร้างขึ้นจากแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนาของประชาชนในพื้นที่ ที่ตั้งของวัดอยู่บริเวณปากอ่าวแม่น้ำบางตะบูนปลายสุดของแม่น้ำเพชรบุรีทำให้บริเวณรอบๆ วัดอุดมไปด้วยทรัพยากรทางทะเลและพันธุ์ไม้ชายเลนมากมาย

งานประจำปีของวัดคือการปิดทองหลวงพ่อดีสิทธีทุกวันวันที่ 26-28 ธันวาคมของทุกปี โดยวัดปากอ่าวบางตะบูนจัดให้มีกิจกรรมทำบุญ ฟังธรรม ปิดทองหลวงพ่อดีสิทธี หลวงพ่อทอง พระพุทธบาทจำลอง และหลวงพ่อบุญญาณศาคร และกิจกรรมสำคัญต่างๆ อันเกี่ยวกับศาสนา รวมถึงการละเล่นพื้นบ้านเพื่ออนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และระลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษ และพระครูญาณศาครอดีตเจ้าอาวาสวัดปากอ่าวบางตะบูน นอกจากนี้ทางวัดมีกิจกรรมวันสงกรานต์ทุกวันวันที่ 13-17 เมษายน ของทุกปี จะมีการทำบุญและการจัดรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุเพื่ออนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และระลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษ

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปี

รูปภาพที่ 7 วัดปากอ่าวบางตะบูน
ที่มา : จากการสำรวจ

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- ประเพณีสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นบริเวณเชิงสะพานเฉลิมพระเกียรติ โดยคนในชุมชนจะมาร่วมกันทำบุญและกิจกรรม เช่น การละเล่นพื้นบ้าน เล่นน้ำสงกรานต์แบบดั้งเดิม สรงน้ำพระ ชมการแสดง ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีที่ได้รับความสนใจคนในชุมชนตำบลบางตะบูนออกได้มีส่วนร่วมกันในการทำกิจกรรมที่เป็นแบบไทยดั้งเดิม นอกจากนี้จะเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ยังเป็นการอนุรักษ์วิถีชีวิตอนุรักษ์การแสดงแบบเก่าดั้งเดิม

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ วันสงกรานต์เดือนเมษายนของทุกปี

- วิถีชีวิตการทำประมง

วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในตำบลบางตะบูนออกมีความสอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพคือแม่น้ำ และปากอ่าวบางตะบูน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน เช่น ปล่อยาวนดักจับปลาทะเล เลี้ยงหอยแครง หอยแมลงภู่ หอยนางรม หอยกระปุก กระชังปลากระพง โป๊ะปลาทุ บ่อกุ้ง บ่อปูทะเล และโพงพาง เป็นต้น

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปี แต่ต้องขึ้นอยู่กับฤดูกาลเวลาน้ำขึ้นน้ำลง และสภาพอากาศ

- การเผาถ่าน

อาชีพเผาถ่านของประชาชนใน หมู่ 1 เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่คงไว้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาแต่โบราณ ไม้ที่ใช้ในการเผาถ่านเป็นไม้ในพื้นที่ที่มีหลายชนิด แต่ที่เผาแล้วได้ถ่านไม้คุณภาพดีคือไม้โกงกาง โกงกางเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงโดยเฉลี่ย 8-10 เมตร ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกเป็นสวนป่านับเพื่อใช้ผลิตเป็นถ่านคุณภาพดี กระบวนการทำถ่านไม้โกงกางนับตั้งแต่การปลูกจนกระทั่งเป็นถ่านใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 8 - 15 ปี อย่างไรก็ตาม พบว่า อาชีพนี้เริ่มมีการผลิตลดน้อยลงเพราะการแทนที่ของพลังงานอื่น วัสดุในการเผาถ่าน รวมถึงผู้สืบทอด

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวคือ ตลอดปี

รูปภาพที่ 10 การเผาถ่าน

ที่มา : จากการสำรวจ

- การทำนาเกลือ

รูปแบบการนาเกลือของตำบลบางตะบูนออกมีรูปแบบการทำนาเกลือเหมือนกับตำบลบางตะบูน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวคือ ช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน

รูปภาพที่ 10 การทำนาเกลือ

ที่มา : จากการสำรวจ

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จากการศึกษาบริบทของพื้นที่และทรัพยากรในพื้นที่ของตำบลบางตะบูน ออก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้นำในชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวของตำบลบางตะบูน เพื่อวิเคราะห์การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง

- พื้นที่ที่มีความสวยงามและยังคงความเป็นธรรมชาติของป่าชายเลนที่สมบูรณ์

- มีการดำรงวิถีชีวิตประมงพื้นบ้านที่คงความดั้งเดิมไว้
- มีกิจกรรมนั่งเรือชมธรรมชาติ วิถีชีวิต และวาฬบรูด้า
- มีอาหารทะเลสดและอาหารทะเลแปรรูป

จุดอ่อน

- พื้นที่ในตำบลบางตะบูนออกยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว
- มีกิจกรรมการท่องเที่ยวน้อย เพราะยังไม่ได้รับการพัฒนา
- เส้นทางคมนาคมและการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกไม่สะดวก ส่งผลต่อการเดินทางเข้าถึงชุมชน
- ขาดแคลนบุคลากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพราะคนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพการประมงทำงานไม่ตรงเวลา
- ขาดความร่วมมือของคนในชุมชนเนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ทำอาชีพประมง มีรายได้ที่สูงอยู่แล้วก็เป็นเหตุให้คนในชุมชนสนใจแต่การประกอบอาชีพของตนแต่เพียงอย่างเดียว
- ขาดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเป็นที่รู้จัก
- อาชีพตามวิถีท้องถิ่น เช่น การทำจาก อดน้อยลงและขาดการสืบสานต่อ ปัจจุบันมีเพียงไม่กี่หลังคาเรือนที่ยังประกอบอาชีพนี้อยู่

โอกาส

- เทศบาลฯ มีโครงการสนับสนุนการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวของตำบลเพิ่มขึ้น และพยายามจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงพื้นที่
- มีการพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

อุปสรรค

- ข้อบังคับทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ชายฝั่งส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ขาดงบประมาณการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมคือ ขยะที่มาจากต้นน้ำและระหว่างน้ำ
- ลักษณะทางกายภาพติดทะเลมีไอเค็มทำให้รู้สึกไม่สบายตัว
- พื้นที่ตำบลบางตะบูนออกมีพื้นที่ชายหาดที่เป็นโคลน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถลงเล่นน้ำได้

4.1.2.4 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตำบลบางขุนไทร

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมา

ตำบลบางขุนไทรเป็นที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่งทะเล บริเวณชายฝั่งมีสภาพเป็นหาดโคลนและพื้นที่ป่าชายเลน คนในชุมชนส่วนใหญ่มีเชื้อสายชาวจีนและวิถีชีวิตตั้งแต่สมัยก่อนคือการทำประมงพื้นบ้าน ที่มาของชื่อตำบลคือ ชื่อของนายขุน ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพคือการดักปลา วันหนึ่งนายขุนได้ใช้ไซในการดักปลาในคลองที่มีต้นไทร พอถึงเวลามาเกี่ยวไซดังกล่าวปรากฏว่าในไซไม่มีปลาแต่กลับกลายเป็นทอง จึงนำทองไปขายและสร้างวัดโดยใช้ชื่อวัดว่า “วัดไทรทอง” ต่อมาชาวบ้านได้อพยพมาอยู่มากขึ้นจึงเกิดเป็นหมู่บ้าน สมัยก่อนจะเรียกหมู่บ้านว่า “บาง” เพื่อความเป็นสิริมงคล จึงมีการนำชื่อนายขุนมารวมกับวัดจึงได้ชื่อว่า “บางขุนไทรทอง” และต่อมาเรียกกันไปจนกลายเป็น “บางขุนไทร” จนถึงปัจจุบัน

- ที่ตั้ง

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่งทะเล เขตพื้นที่น้ำเค็มประมาณร้อยละ 60 เขตน้ำจืดประมาณร้อยละ 40 บริเวณชายฝั่งมีสภาพเป็นหาดโคลนเป็นพื้นที่ป่าชายเลน โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

- อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับป่าชายเลน หรือ อ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลท่าแร้งและตำบลท่าแร้งออก

อำเภอบ้านแหลม

- ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลบางขุนไทรมีพื้นที่เป็นป่าชายเลนติดทะเลอ่าวไทยเป็นแหล่งเกิดของหอยแครงและหอยเสียบที่สมบูรณ์ที่สุด ตำบลบางขุนไทร มีเนื้อที่ 15,732 ไร่ (25.17 ตารางกิโลเมตร) มีภูมิประเทศ แบ่งเป็น 3 เขต คือ

ที่ราบชายฝั่งน้ำทะเลท่วมถึง

เขตที่ราบน้ำทะเลเคยท่วมถึง

เขตที่ราบน้ำท่วมถึง

- การปกครอง

ตำบลบางขุนไทรประกอบไปด้วย 11 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบางขุนไทร

หมู่ที่ 2 บ้านบางขุนไทร

หมู่ที่ 3 บ้านบางขุนไทร

หมู่ที่ 4 บ้านแขก

หมู่ที่ 5 บ้านดอนผิงแดด

หมู่ที่ 6 บ้านดอนวัด

- หมู่ที่ 7 บ้านดอนไทย
- หมู่ที่ 8 บ้านบางอินทร์
- หมู่ที่ 9 บ้านป่าขาด
- หมู่ที่ 10 บ้านสามัคคี
- หมู่ที่ 11 บ้านดอนหอยแครง
- อาชีพของชาวบ้านตำบลบางขุนไทร
- ทำการประมง
- ทำนาเกลือ
- ทำนาข้าว
- รับจ้างทั่วไป

2) แผนที่

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบางขุนไทร

ที่มา : <https://goo.gl/maps/QParY6WzFnu>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ป่าชายเลนและหาดเลน

จากการสำรวจพื้นที่ป่าชายเลนของประเทศไทยพบว่า ป่าชายเลนของจังหวัดเพชรบุรีมีอัตราการเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 เนื้อที่ 6, 6,550.71 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 18,568.75 ล้านไร่ในปี พ.ศ. 2552 แสดงให้เห็นว่า ตำบลบางขุนไทรเป็นตำบลที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ผืนป่าชายเลนไว้ ทั้งนี้ ในตำบลบางขุนไทรมีสถานี่พัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 6 (เพชรบุรี) ทำให้พื้นที่แห่งนี้เป็นแหล่งผลิตหอยแครงที่ใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทยและอาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หอยแครงตามธรรมชาติแหล่งสุดท้ายที่เหลือ กิจกรรมที่ทางสถานีฯ ได้บริการให้ผู้ที่สนใจ เช่น การเดินชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติหรือผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องราวของป่าชายเลน และระบบนิเวศชายฝั่งและกิจกรรมปลูกป่าชายเลน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปี การทำกิจกรรมต้องแจ้งล่วงหน้า

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

- วัดดอนผิงแดด

เดิมมีชื่อว่า “วัดดอนตากแดด” ตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2429 สันนิษฐานว่า เป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับหมู่บ้านดอนตากแดดและได้รวมเป็นหมู่บ้านเดียว แต่ในใบพระราชทานวิสุงคามสีมาอุโบสถหลังเก่า เรียกว่า “วัดดอนผิงแดด” คงเป็นด้วยการที่คำว่า “ผิง” กับ “ผิง” เป็นคำใกล้เคียงกัน จึงเกิดการเข้าใจผิดในการพูด วัดนี้เป็นแหล่งรวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน และใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยว คือ ตลอดทั้งปี

ภาพที่ 7 วัดดอนผิงแดด

ที่มา : แผนชุมชน ตำบลบางขุนไทร

- วัดบางขุนไทร

วัดบางขุนไทรตั้งอยู่ ณ บ้านบางขุนไทร หมู่ 10 ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่แน่ชัด แต่จากการบอกเล่าสืบต่อกันมาว่าเมื่อ พ.ศ.2310 พม่าได้ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ ได้มีพระธุดงค์หนึ่งรูปชื่อ หลวงพ่อโทณ ได้ธุดงค์มาที่บ้านบางขุนไทร ต่อมาชาวบ้านได้สร้างกุฏิถวาย และนิมนต์หลวงพ่อโทณให้จำพรรษาอยู่ที่บ้านบางขุนไทรนี้ สำหรับหลักฐานที่ปรากฏได้แก่หนังสือเขียนไว้ใต้ฐานพระประธานในอุโบสถหลังเก่าว่า "ข้าพเจ้าจึงแจ้ง ผัวอำแดงปุยภรรยา เป็นผู้สร้างในพระศาสนา ร.ศ.118" แสดงว่าวัดบางขุนไทรสร้างก่อน พ.ศ.2442 อุโบสถของวัดบางขุนไทรเป็นอาคารค่อนข้างใหญ่ทรงไทยสมัยโคร่งสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กมีความสวยงาม ปัจจุบันวัดบางขุนไทรยกฐานะเป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย

ภาพที่ 8 วัดบางขุนไทร

ที่มา : แผนชุมชนตำบลบางขุนไทร

- ศาลเจ้าใต้เขียฮุกโจ้ว

ศาลเจ้าใต้เขียฮุกโจ้ว สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2484 โดยการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านบางขุนไทรและหมู่บ้านใกล้เคียง เป็นสถานที่เก่าแก่เป็นที่สักการะของประชาชนในตำบลบางขุนไทร เป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นที่ศรัทธาของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 8 วัดบางขุนไทร

ที่มา : แผนชุมชนตำบลบางขุนไทร

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- วิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน

ตำบลบางขุนไทรได้ชื่อว่าเป็นแหล่งหอยแครงธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ชาวประมงพื้นบ้านในตำบลบางขุนไทรมีความรับผิดชอบและเคารพต่อทรัพยากรธรรมชาติจึงมีการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รูปแบบของการทำประมงชาวประมงพื้นบ้านใช้อุปกรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น การเก็บหอยแครงและหอยเสียบด้วยมือ

วิธีนี้จะไม่มีผลกระทบและไม่ทำลายดินเลนที่เป็นที่อยู่อาศัยของหอยแครงและหอยเสียบ การเก็บหอยแครงด้วยการถีบกระดานซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านในการประกอบอาชีพ ประโยชน์ที่ได้จากการเก็บหอยด้วยมือเป็นแนวทางของการอนุรักษ์สัตว์น้ำได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการคัดเลือกหอยที่โตได้ขนาดเพื่อป้องกันไม่ให้เก็บหอยที่มีขนาดเล็กมากเกินไป เพราะหอยที่มีขนาดเล็กมากเกินไปจะไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ การขับเรือแฉกเลนเพื่อออกไปทำประมงบริเวณชายฝั่งก็จะเป็นเรือขนาดเล็ก ดังนั้น การทำประมงพื้นบ้านสะท้อนให้เห็นว่าชาวประมงจะรู้จักการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับลักษณะของทรัพยากรที่จะหา การทำการประมงแต่ละประเภทจึงมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของสัตว์น้ำที่จับ แหล่งที่จับ ฤดูกาล เป็นต้น

ภาพที่ 3 เรือแฉกเลน

ที่มา : <http://www.manager.co.th>

- การทำนาเกลือ

รูปแบบการนาเกลือของตำบลบางขุนไทรมีรูปแบบการทำนาเกลือเหมือนกับตำบลบางตะบูน

ช่วงฤดูกาลที่สามารถท่องเที่ยวคือ ช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน

ภาพที่ 4 การทำนาเกลือ

ที่มา : <http://portfolio.orange-thailand.com/phetchburi-travelguide.in.th/THAI/ban-laem.php>

- ศูนย์เกษตรจุลินทรีย์ บ้านดอนผิงแดด

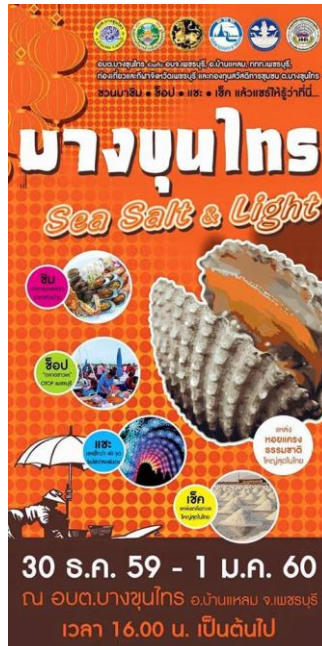
บ้านดอนผิงแดด หมู่ 5 ตั้งอยู่ไม่ไกลทะเลมากนักชุมชนจึงมีความหลากหลายเนื่องจากมีทรัพยากรที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ในการประกอบอาชีพ จึงเอื้อทั้งต่อการทำนาข้าว การทำนาเกลือ จึงเกิดอาชีพการทำนาเกลือและทำงานรับจ้างในนาเกลือ ขณะเดียวกัน ก็ยังมีประชากรบางส่วนประกอบ อาชีพ ประมงชายฝั่งเก็บหอยแครง และหอยเสียบ คนในชุมชนแห่งนี้จึงไม่ต้องเดินทางออกไปทำงานต่างถิ่น กลุ่มเกษตรกรได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มเกษตรจุลินทรีย์บ้านดอนผิงแดดเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรแบบพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษและเกษตรอินทรีย์ โดยการหยุดใช้สารเคมีที่เป็นพิษทางการเกษตร เช่น ยาปราบศัตรูพืช ได้แก่ ยาฆ่าแมลง ยาป้องกันกำจัดโรคพืช ยาป้องกันกำจัดแมลง ฯลฯ ปัจจุบันศูนย์ฯ ได้กลายเป็นแหล่งศึกษาดูงาน และเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ปลอดสารเคมีที่สำคัญ คือ การที่เรียนรู้แล้ว สามารถนำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ภาพที่ 6 ศูนย์เกษตรจุลินทรีย์ บ้านดอนผิงแดด
ที่มา : จากการสำรวจ

- เทศกาลงานประจำปี

ตำบลบางขุนไทรได้จัดกิจกรรม Sea Salt & Light เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตชุมชนในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการประมงพื้นบ้าน แหล่งหอยแครงตามธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุด และวิถีชีวิตนาเกลือ งานนี้จัดขึ้นทุกช่วงปีใหม่ ปลายเดือนธันวาคม – มกราคมเพื่อ ปี 2560

ภาพที่ 5 ป้ายประชาสัมพันธ์งานบางขุนไทร Sea Salt & Light

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง

- มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เป็นแหล่งหอยแครงธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

- ผู้นำใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยมีประชาชน ให้ความร่วมมือต่อการพัฒนาสูง

- ชุมชนมีการเฝ้าระวังและอนุรักษ์ทรัพยากรโดยชุมชนเอง

- มีหน่วยงานที่ดูแลด้านพื้นที่ชายฝั่งในพื้นที่

- เป็นชุมชนที่เป็นที่รู้จักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศป่าชายเลน

- มีเครือข่ายชุมชน มีการศึกษาดูงานและร่วมมือกันเป็นเครือข่ายระหว่างชุมชนชายฝั่งแถบกันอ่าวไทย อาทิ ชุมชนบ่อนอก บ้านกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมชนบ้านเปร็ด ใน จังหวัดตราด เป็นต้น

- มีการนำอาหารทะเลมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ต่างๆ เช่น ปลาแก้ว ปลาวง กะปิ และทอดมัน สามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

จุดด้อย

- ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ทั้งนี้ เพราะลักษณะของการประกอบอาชีพเช่น การออกเรือประมง การเก็บหอยซึ่งขึ้นอยู่กับฤดูกาล และน้ำขึ้นน้ำลง

- เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของท้องถิ่น เมื่อจบการศึกษาไปก็อาจ แยกย้ายกันไปศึกษาต่อหรือทำงานที่อื่นๆ ทำให้ยังไม่สามารถต่อยอดในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้มากนัก

- ขาดการพัฒนาและประชาสัมพันธ์รูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่จะ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

- ความขัดแย้งระหว่างชุมชน และวัดมีความคิดเห็นไม่ตรงกันด้าน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์

โอกาส

- มีการพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

- องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาให้การสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจแก่ ชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การสร้างกระบวนการกลุ่มและองค์กรท้องถิ่น ตลอดจน สนับสนุนเงินทุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) SIF ธนาคารออมสิน Thai-UNCAP

- ได้รับความสนใจให้เป็นพื้นที่นำร่องจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ เข้ามา ศึกษาดูงาน การทำ CSR และวิจัย

-

อุปสรรค

- การบุกรุกของเรือคราดหอยและการช้อนโพงหอยในพื้นที่ ทำให้ ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งถูกทำลายลง ปริมาณหอยแครงลดลง ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้ลดลงด้วย

-

- เกิดการเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ป่าไม้ถูกทำลาย

- งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาตามความต้องการของประชาชน

- ปัญหาการกัดเซาะริมตลิ่งคลองบางขุนไทร

- ฤดูกาลแปรปรวนส่งผลต่อทรัพยากรสัตว์น้ำ การทำนาเกลือและประมง

พื้นบ้าน

4.1.2.5 บริบททางการท่องเที่ยวตำบลปากทะเล

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมา

ตำบลปากทะเลเลยยังไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดเกี่ยวกับชื่อตำบล สันนิษฐานว่า ตั้งชื่อตามลักษณะของภูมิประเทศ เพราะคนในชุมชนตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลองและมีน้ำไหลลงทะเล ตลอดทั้งปี การใช้เรือเข้าออกคลองสายสั้นๆ เพื่อออกไปยังชายฝั่งทะเลเรียกว่า ปากทะเล ส่วน ปากน้ำหรือปากอ่าวคือ พื้นที่ที่ตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำและไหลลงสู่ทะเลจะนิยมเรียกบริเวณนี้ว่าปากอ่าว หรือปากน้ำ ชื่อตำบลปากทะเลจึงอาจมีที่มาจากลักษณะที่ตั้งจากลำคลองไหลสู่ทะเล ในอดีตตำบล

ปากทะเลเคยขึ้นอยู่ในความปกครองของตำบลบางขุนไทร และต่อมาก็ได้แยกออกมาตั้งเป็นชุมชนใหม่โดยตั้งชื่อว่าตำบลปากทะเล

- ที่ตั้ง

พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นเขตพื้นที่น้ำเค็มประมาณ ร้อยละ 60 เขตน้ำจืดประมาณร้อยละ 40 บริเวณชายฝั่งมีสภาพเป็นหาดโคลน ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชายเลน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 164.19 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 10,262ไร่ แยกพื้นที่ในการใช้ประโยชน์ดังนี้ นาเกลือ 6,027 ไร่ ป่าชายเลน 1,000 ไร่ พื้นที่สาธารณะ 299ไร่ ที่อยู่อาศัย 752 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 2,254 ไร่

- อาณาเขตของตำบลปากทะเล

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลมและอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางจาน ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง

- ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลปากทะเล โดยสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มที่ราบชายฝั่งทะเลมีน้ำท่วมถึงมีความลาดชันน้อยกว่าร้อยละ 1 พื้นที่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกจะใช้ทำนาเกลือ และนาเกลือ ส่วนพื้นที่ทางตอนใต้ด้านตะวันตกจะใช้ทำนาข้าว และมีการปลูกมะพร้าว และเลี้ยงปลาน้ำจืด และบริเวณตอนใต้ของตำบลชั้นระหว่างพื้นที่ทำนาข้าวกับนาเกลือ

- การปกครอง

ตำบลปากทะเล ประกอบไปด้วย จำนวนหมู่บ้าน 4 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

หมู่ที่ 1 บ้านดอนมะขามยางเนื้อ

หมู่ที่ 2 บ้านปากทะเลนอก

หมู่ที่ 3 บ้านปากทะเลใน

หมู่ที่ 4 บ้านบางอินทร์พัฒนา

- อาชีพ

ประมง

รับจ้างทั่วไป

ทำนาเกลือและเลี้ยงปลาน้ำจืด

ทำนาข้าว

ค้าขาย

2) แผนที่

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลปากทะเล
ที่มา : <https://goo.gl/maps/ENnJEt6brjE2>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ป่าชายเลน

ตำบลปากทะเลมีพื้นที่ป่าชายเลนครอบคลุม 3 หมู่บ้าน ป่าชายเลนจึงเสมือนเป็นหน้าบ้านอีกฝั่งของทั้ง 3 หมู่บ้าน อีกทั้งยังทำหน้าที่ป้องกันคลื่นลมจากทะเล อนุบาลสัตว์น้ำ และช่วยบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีการธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ปัจจุบันเป็นผืนป่าส่วนหนึ่งเกิดจากการปลูกทดแทนป่าชายเลนที่เสื่อมโทรมและถูกบุกรุก คนในชุมชนได้ร่วมกันกำหนดเขตป่าชายเลนอย่างชัดเจนเพื่อป้องกันการบุกรุก มีการจัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังผู้บุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนและกลุ่มผู้ทำการประมงผิดกฎหมายจากภายนอก อีกทั้งยังร่วมมือกับสถานีพัฒนาป่าชายเลนที่ 6 โดยการปลูกป่าเพิ่มขึ้นทุกปีเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศและปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยวไปพร้อมกัน

- ศูนย์เรียนรู้เรื่องนกและระบบนิเวศบ้านปากทะเล

ตำบลปากทะเลเป็นแหล่งดูนกชายเลนอพยพที่มีชื่อเสียงเป็นลำดับต้นๆ ของประเทศไทย และยังเป็นที่พักของนักดูนกต่างชาติ โดยสามารถพบนกชายเลนอพยพบริเวณนาเกลือและหาดเลน โดยเฉพาะในฤดูหนาวจะพบนกชายเลนอพยพเข้ามาอาศัยไม่ต่ำกว่า 50 ชนิด โดยเฉพาะนกที่ตกอยู่ในสถานภาพน่าเป็นห่วงระดับโลกหลายชนิด เช่น นกปากซ่อมหน้าดำ นกทะเลขาเขียวลายจุด นกน้อทใหญ่ นกอีโก้ยใหญ่ นกซ่อมทะเลอกแดง และนกชายเลนปากซ้อน ที่ใกล้สูญพันธุ์ก็สามารถพบได้เป็นประจำทุกปี นกชนิดนี้สามารถพบได้ที่ชุมชนปากทะเลในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนเมษายน และจะมีนักดูนกทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาดูอย่างต่อเนื่อง

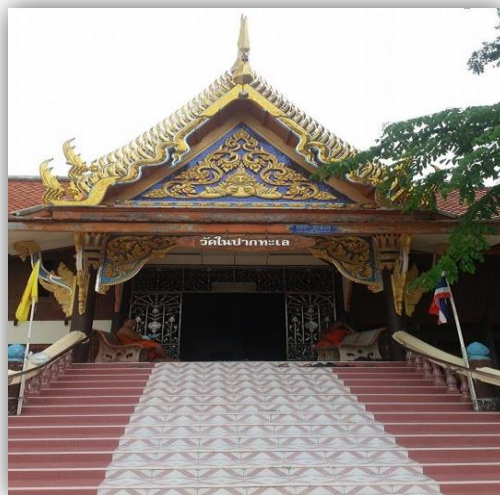
ภาพที่ 3 นกชายเลนปากซ้อน (นกพันธุ์หายาก)

ที่มา : <http://xn--42cgi6bvey3bx9jdf30a5b.com/> ตำบลคนชายฝั่ง

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

- วัดในปากทะเล

วัดในปากทะเลตั้งอยู่ในตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีเป็นวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่าร้อยปี ในอดีตสมัยหลวงพ่อบุ๊แก้วเป็นเจ้าของอารามมีชื่อเสียงในเรื่องพระปิดตา ตะกรุด และเหรียญหลวงพ่อบุ๊ตลอด ประชาชนต่างให้ความเคารพสักการะบูชา ภายในวัดมีหลวงพ่อขันธรราราชองค์ใหญ่สร้างในสมัยหลวงปู่บุญลวกเป็นเจ้าของอาราม ซึ่งเป็นที่สักการะของคนในชุมชนเป็นที่พึ่งทางใจของคนในชุมชนปากทะเล พระอุโบสถของวัดในปากทะเลเป็นโบสถ์มหาอุดอายุกว่าร้อยปีเช่นกัน

ภาพที่ 7 วัดในปากทะเล

ที่มา: จากการลงสำรวจพื้นที่

- วัดปากทะเลนอก

วัดนอกปากทะเลได้รับการประกาศเป็นวัดในปี พ.ศ. 2434 และมีการขอวิสุงคามสีมาเมื่อ พ. ศ. 2439 มีโบราณสถานอันเก่าแก่ อาทิเป็นโบสถ์อายุประมาณ 113 ปี สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง ปัจจุบันจึงมีการบูรณะเพื่อให้พ้นน้ำ โดยยกตัวขึ้นเป็น 2 ชั้น ซึ่งนอกจากจะป้องกันน้ำแล้ว ยังเป็นประโยชน์กับชาวบ้านให้มาลอดใต้โบสถ์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังมีวิหารที่กำลังก่อสร้างซึ่งสร้างโดยผู้มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีการตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นสวยงาม

ภาพที่ 8 วัดนอกปากทะเล
ที่มา : จากการลงสำรวจพื้นที่

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- วิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน

การทำประมงในชุมชนมี 2 ประเภทได้แก่ การประมงน้ำจืดที่พบเฉพาะหมู่ที่ 1 เท่านั้นเพราะไม่มีพื้นที่ติดทะเล ส่วนใหญ่จะเลี้ยงปลานิล ปลาตูก ปลาช่อน ส่วนการทำประมงทะเลพบในบริเวณหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 การประมงถือเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนมากกว่าการทำนาเกลือ การออกทะเลของชาวประมงจะขึ้นอยู่กับช่วงเวลาน้ำขึ้น - น้ำลง สภาพภูมิอากาศของแต่ละวัน อาชีพประมงนี้สามารถทำกันได้ตลอดทั้งปีและไม่ส่งผลกระทบต่อการทำลายธรรมชาติหรือระบบนิเวศ ชาวประมงมีการประดิษฐ์เครื่องมือที่ทำการประมงพื้นบ้านจากภูมิปัญญาเป็นเครื่องมือที่ไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำการประมงแต่ละประเภทจึงมีความแตกต่างกันขึ้นกับประเภทสัตว์น้ำที่จับ แหล่งที่จับ ฤดูกาล ชาวบ้านบางส่วนมีอาชีพเก็บหอยด้วยมือโดยใช้วิธีแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านนั่นก็คือ การถีบกระดานเก็บหอยอันเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งจะเป็นกระดานถีบเลื่อนไปบนผิวเลนในลักษณะก้มคลานแล้วใช้มือไถเลนไปเรื่อยๆ

นอกจากนี้ ยังมีการแปรรูปอาหารจากสัตว์น้ำที่จับได้ในรูปแบบของการตากแห้ง เช่น ปลาหมึกแห้ง หอยเสียบแห้ง ปลาเค็มตากแห้ง เป็นต้น

ภาพที่ 4 การลากอวน
ที่มา : จากการลงสำรวจพื้นที่

- นาเกลือ

คนในชุมชนปากทะเลประกอบอาชีพทำนาเกลือเป็นจำนวนมาก โดยตลอดสองข้างทางในพื้นที่ตำบลปากทะเลจะสังเกตเห็นนาเกลือและวิถีชีวิตการทำนาเกลือของชาวบ้านเป็นระยะทางค่อนข้างยาว จัดเป็นอีกหนึ่งมุมมองของตำบลปากทะเลที่น่าสนใจ โดยกระบวนการทำนาเกลือจะเหมือนทุกตำบลในอำเภอบ้านแหลม

ภาพที่ 6 การทำนาเกลือ
ที่มา : จากการลงสำรวจพื้นที่

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง

- มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายมีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับการยอมรับจนได้รางวัลลูกโลกสีเขียว

- เป็นแหล่งเรียนรู้คุณกพันธุ์หายาก
- ยังคงรูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิม ได้แก่ การทำประมงพื้นบ้าน การทำนาเกลือ

จุดอ่อน

- ชุมชนเป็นที่รู้จักเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะทาง

- คนในชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

- ขาดความร่วมมือของบุคคลากรในชุมชนที่จะมาส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยว เพราะการประกอบอาชีพประมงไม่มีความแน่นอนเรื่องเวลา

- ขาดการพัฒนาและประชาสัมพันธ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง เป็นต้น

โอกาส

- มีการพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

- มีทรัพยากรในชุมชนที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้
- จังหวัดเพชรบุรีมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

อุปสรรค

- ขาดงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่และบุคคลากร
- ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและภัยธรรมชาติ
- การบุกรุกพื้นที่ทำนาเกลือ และป่าชายเลน

4.1.2.6 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตำบลบางแก้ว

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมาของตำบลบางแก้ว

ที่มาของชื่อตำบลและประวัติของตำบลบางแก้วไม่มีหลักฐานปรากฏ ยืนยันแน่นอน มีแต่เพียงคำบอกเล่าของคนรุ่นเก่าที่ได้เล่าขานต่อๆ กันมาว่า มีพ่อค้าชาวจีนแล่นเรือสำเภابرทุกสินค้ามาขาย เช่น จาน ถ้วย ชาม โอง ไห แก้ว แหวน เงินทอง เป็นต้น ระหว่างทางได้เกิดมรสุมทำให้เรือล่ม จึงเป็นเหตุให้มีเศษแก้ว ถ้วย ชาม ต่าง ๆ ซัดเข้าฝั่ง กระจายบริเวณชายหาด ประกอบกับพื้นที่บริเวณนี้จะมีกระซำเปลือกหอยอยู่ทั่วไป เมื่อมาทับถมรวมกับเศษแก้วดูระยิบระยับทั่วบริเวณ จึงเรียกพื้นที่บริเวณนี้ว่า บางแก้ว จนกลายมาเป็น ตำบลบางแก้ว ในปัจจุบัน

- ที่ตั้ง

ตำบลบางแก้วเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านแหลมไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 20 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 24.76 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 15,475 ไร่

- อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม และ ตำบลบางจาน อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม ตำบลนาพันสาม และตำบลโพพระ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับช่องสะแก และตำบลโพพระ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี

- ลักษณะทางกายภาพ

ตำบลบางแก้วเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านแหลมไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 20 กิโลเมตร มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้วรับผิดชอบ

- การปกครอง

ประกอบไปด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ 1 บ้านบางแก้ว

หมู่ 2 บ้านนาแค

หมู่ 3 บ้านท่าเนียบ

หมู่ 4 บ้านบนดอน

หมู่ 5 บ้านหนองแห้ว

หมู่ 6 บ้านนาบัว

หมู่ 7 บ้านร่องใหญ่

หมู่ 8 บ้านเหมืองกลาง

- อาชีพ

อาชีพหลักของประชาชนคือ เกษตรกร (ทำนา ทำประมง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และนาเกลือ)

2) แผนที่

<https://goo.gl/maps/qA5pgb1rC9q>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ป่าชายเลน/หาดเลน

ชายฝั่งทะเลบางแก้วมีลักษณะชายฝั่งทะเลเป็นที่ราบน้ำทะเลขึ้นถึงและเป็นหาดโคลนที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนต่างๆ ก่อให้เกิดระบบนิเวศป่าชายเลน ประกอบด้วยพืชและสัตว์ทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำต่างๆ หลายชนิด บางหมู่บ้านได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะของน้ำทะเลทำให้แผ่นดินหายไป แต่ทางชุมชนได้แก้ไขปัญหาคือการทำแนวป้องกัน บางจุดได้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้และจุดชมวิว บริเวณหาดเลนสามารถมองเห็นวิถีชีวิตของชุมชนในการออกทะเล เก็บหอยของชาวประมง

- วาฬบรูด้า

ตำบลบางแก้วเป็นอีกจุดหนึ่งที่สามารถชมวาฬบรูด้าที่อาศัยหากินวนเวียนอยู่ในอ่าวไทยตลอดทั้งปีได้เช่นเดียวกับตำบลอื่นๆ ที่ติดชายฝั่งทะเลของอำเภอบ้านแหลม แต่สำหรับการเฝ้าชมวาฬขึ้นมากินเหยื่อแต่ละครั้งอาจคาดเดาตำแหน่งได้ยาก การเฝ้าชมวาฬขึ้นมากินเหยื่อของวาฬบรูด้าไม่สามารถกำหนดได้ว่ามันจะขึ้นบริเวณใด เพราะขึ้นอยู่กับแหล่งอาหาร ดังนั้นการออกเรือไปชมวาฬบรูด้าต้องใช้เวลาเดินทางนานและอยู่บนเรือเกือบทั้งวัน ทั้งนี้ ตำบลบางแก้วยังไม่ได้ส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวชมวาฬอย่างชัดเจน เพราะยังไม่มีจุดลงเรือที่อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเหมือน ตำบลบางตะบูนหรือแหลมผักเบี้ย

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตำบลบางแก้วมีแหล่งรวมจิตใจที่สำคัญของคนในหมู่บ้านที่สร้างขึ้นด้วยความศรัทธาเป็นศาสนสถานที่ยังคงอยู่และเป็นมรดกตกทอดมายังชนรุ่นหลัง ได้แก่

- วัดโคมนาราม

วัดโคมนาราม หรือ วัดในบางแก้ว ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แต่เดิมตั้งอยู่ริมชายฝั่งทะเลบางแก้ว แต่ด้วยปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลของตำบลบางแก้ว จึงได้ทำการย้ายที่ตั้งของวัด เมื่อปี พ.ศ.2513 โดยหลวงพ่อบุญลิม กุลยาโณ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสปกครองวัดในขณะนั้น และได้สร้างกุฏิสงฆ์ หอฉัน หอสวดมนต์ พระมหาเจดีย์หาดทรายแก้ว และศาสนสถานจนครบถ้วน และได้รับการพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 4.14 พระมหาเจดีย์หาดทรายแก้ว วัดโคมนาราม

ที่มา : จากการสำรวจ

- วัดพิบูลแก้ว

วัดพิบูลแก้ว ตั้งอยู่บนที่ราบชายฝั่งทะเลบางแก้ว หมู่ที่ 4 หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วัดนอกบางแก้ว จากข้อมูลสำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี ระบุว่าไม่ทราบแน่ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อใด กำหนดอายุสมัยรัตนโกสินทร์ ภายในวัดมีอุโบสถเป็นอาคารทรงไทยก่ออิฐถือปูน หลังคาเครื่องไม้มุงกระเบื้อง เสม้าเป็นเสม้าหินทรายแดงขนาดเล็ก มีหมู่กุฏิสงฆ์เป็นเรือนไทยฝาสำรวจ และฝาปะกน

ภาพที่ 4.15 อุโบสถ วัดพิบูลแก้ว

ที่มา : จากการสำรวจ

- วัดราษฎร์ศรัทธา

วัดราษฎร์ศรัทธา ในอดีตชาวบ้านมักจะเรียกว่า “วัดใหม่नावัว” หรือเรียกว่า “วัดใหม่ตีนครุ” ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 6 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมาว่า เหตุที่เรียกวัดใหม่ตีนครุนั้น เพราะวัดตั้งอยู่ติดกับสี่แยกของแม่น้ำหรือลำคลอง คือ แม่น้ำสายคลองโพธิ์หัก สมัยก่อนใช้ลำเลียงสินค้าเกษตรบางอย่างเข้าไปขายในเมืองได้ อีกสายหนึ่งผ่านคลองดอนเห็ดผ่านหมู่บ้านนาแคและหมู่บ้านหนองทะเล อีกหมู่บ้านหนึ่งผ่านหมู่บ้านหนองเปิดน้ำ ไปหมู่บ้านบางจาน และอีกสายหนึ่งน้ำไหลผ่านหมู่บ้านดอนสะพานยาว ดอนมะขามย่าง เนื้อแล่นน้ำก็ไหลลงสู่ทะเล เป็นระยะทางยาวประมาณ 3 กิโลเมตรเศษๆ และที่เรียกชื่อวัดว่า “วัดใหม่नावัว” เพราะในลำคลองข้างวัดนั้น มีพันธุ์บัวขึ้นอยู่ในลำคลอง มีพันธุ์ดอกบัวสีแดงบ้าง สีขาวบ้าง

ภาพที่ 4.16 ศาลาการเปรียญ

ที่มา : จากการสำรวจ

- ศาลเจ้าพ่อฟ้า

ศาลเจ้าพ่อฟ้า ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 4 มีองค์เจ้าพ่อและองค์เจ้าแม่เป็น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำตำบลบางแก้วตั้งแต่อดีต ตามเรื่องเล่าของชุมชนกล่าวว่า เจ้าพ่อได้ลอยน้ำมาทาง ชายฝั่งทะเลบางแก้วชาวบ้านจึงได้นำขึ้นมาและทำการจัดตั้งเป็นศาลเจ้าในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้มีการจัดงานประจำปี "ศาลเจ้าพ่อฟ้า" ในช่วงเดือนธันวาคม ของทุกปี ณ สนามโรงเรียนบ้านบางแก้ว ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 4.17 ศาลเจ้าพ่อฟ้า ตำบลบางแก้ว
ที่มา : จากการสำรวจ

- ศาลเจ้าปิงเถ่ากง

ศาลเจ้าปิงเถ่ากง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 3 เป็นศาลเจ้าที่ชาวตำบลบางแก้ว ศรัทธาและให้ความเคารพนับถือตามความเชื่อโบราณเชื่อที่ว่า แต่ละพื้นที่จะเทพประจำอยู่ โดย ชาวแต้จิ๋วเรียกว่า “ตี้เถ่าเถ่าเอี้ย” หรือ “เทพผู้เป็นใหญ่ ณ ที่นั้น” ไม่ว่าชาวจีนจะอพยพไปอยู่ที่ใดก็ ยังยึดมั่นความเชื่อนี้อยู่ จึงได้แกะสลักรูปเคารพของเทพตี้เถ่าเถ่าเอี้ยจากไม้ขึ้นมาเพื่อเคารพบูชา ภายหลังเรียกว่า “ปุนเถ่ากง”

ภาพที่ 4.18 ศาลเจ้าปิงเถ้ากง ตำบลบางแก้ว

ที่มา : [https://th.wikipedia.org/wiki/ตำบลบางแก้ว_\(อำเภอบ้านแหลม\)](https://th.wikipedia.org/wiki/ตำบลบางแก้ว_(อำเภอบ้านแหลม))

ศาลเจ้าปิงเถ้ากง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 3 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นศาลเจ้าที่ชาวตำบลบางแก้วต่างก็ศรัทธาและความเคารพนับถือตามความเชื่อโบราณเชื่อว่า แต่ละท้องถิ่นมีเทพประจำ ชาวแต่จิวเรียกโดยทั่วไปว่า “ตี้เถ่าเถ่าเอี้ย” หรือ “เทพผู้เป็นใหญ่ ณ ที่นั้น” ไม่ว่าชาวจีนจะอพยพไปอยู่ที่ใดก็ยังยึดมั่นความเชื่อนี้อยู่ จึงได้แกะสลักรูปเคารพของเทพตี้เถ่าเถ่าเอี้ยจากไม้ชิ้นมาเพื่อเคารพบูชา ภายหลังเรียกอย่างง่าย ๆ ว่า “ปุนเถ้ากง”

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- นาเกลือ

- ตำบลบางแก้วเป็นพื้นที่ชายฝั่งที่มีถนนเส้นทางโครงข่ายถนนเลียบชายทะเลของกระทรวงคมนาคมตัดผ่านเลียบสวยงาม เป็นถนนสองเลนตัดผ่านไปตามนาเกลือ ระหว่างทางจะเห็นโรงเกลือและนาเกลือเรียงรายไปตามแนวถนน การทำนาเกลือเป็นอาชีพท้องถิ่นดั้งเดิมของชาวบางแก้วที่อาศัยอยู่แถบชายฝั่งทะเล เกิดจากกระบวนการผลิตแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน การสังเกตและการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ลักษณะของพื้นที่ทำนาต้องเป็นที่ราบดินเหนียวอุ้มน้ำได้ดี พื้นที่ที่มีความลาดชัน โดยปัจจัยสำคัญในการผลิตเกลือสมุทรคือ น้ำทะเล กระแสลม และแสงแดด กระบวนการทำนาเกลือของอำเภอบ้านแหลมจะมีวิธีการเดียวกัน แต่ละนาจะมีเทคนิคที่แตกต่างกัน จะถ่ายทอดเฉพาะคนในครอบครัวหรือเครือญาติ ชาวนาเกลือสามารถทำนาเกลือได้เฉพาะในช่วงปลอดฝนหรือช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยเฉพาะในช่วงเดือนมกราคม – เมษายนจะมีกองเกลือให้ได้ชมมาก

ภาพที่ 4.5 วิธีชีวิตการทำนาเกลือ

ที่มา : <https://ssl.panoramio.com/photo/17884418>

- การทำประมงพื้นบ้าน

ชุมชนบางแก้วมีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับทะเลประกอบอาชีพประมงตามแนวชายฝั่งมาแต่อดีต ซึ่งอาชีพประมงนี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเพชรบุรีเป็นอย่างมาก โดยที่ชาวประมงบางแก้วส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพประมงละรักษาวิถีชีวิตเดิมนี้อยู่ กิจกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ให้ตนเอง คือการออกทะเลเพื่อไปหาปลา การเก็บหมึกสายทั้งสายสั้นและสายยาว โดยการเก็บหมึกมีทั้งวิธีที่เก็บหมึกที่ติดมากับอวนปลาปกติ และการเก็บหมึกจากหอยสังข์ ซึ่งจะนำหอยสังข์ผูกเชือกและหย่อนน้ำทะเลไว้ รอหมึกเข้ามาอยู่ในหอยสังข์ หลังจากนั้นก็เก็บขึ้นมา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำในช่วงเวลากลางคืน ขึ้นอยู่กับระดับน้ำทะเลขึ้น-ลงและสภาพอากาศ การเก็บหอยที่บริเวณชายฝั่งทะเลบางแก้ว เช่น หอยขาว หอยแครง หอยเสียบ หอยตลับ เป็นต้น ซึ่งสามารถเก็บได้ตลอดทั้งปี ขึ้นอยู่กับระดับน้ำทะเลขึ้น-ลง ผลผลิตที่ได้มีทั้งอาหารทะเลสดและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทะเล

ภาพที่ 4.7 พื้นที่ออกเรือทำประมงอีกหนึ่งของตำบลบางแก้ว

ที่มา : <https://ssl.panoramio.com/photo/17884418>

- งาน Art of Salt

ตำบลบางแก้วโดยความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและภาคีที่อยู่ในชุมชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเพชรบุรี ได้สนับสนุนให้มีการจัดงาน “Art Of Salt” หรืองานประติมากรรมเกลือ เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางเกลือ และส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในเส้นทางถนนเลียบชายฝั่งทะเล งานนี้จัดในช่วงเดือนกลางเดือนมีนาคมของทุกปีท่ามกลางนาเกลือผืนใหญ่สีขาวสะอาดตา ชมวิธีการทำนาเกลือแบบดั้งเดิม วิถีเกษตรกรรมเกลือ และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเกลือ

ภาพที่ 4.6 งาน Art of Salt หรืองานประติมากรรมเกลือ
ที่มา : จากการสำรวจ

- โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นแหล่งศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประมงแก่เกษตรกรเพื่อนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพประมง ตลอดจนพัฒนากิจกรรมด้านเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ความเป็นมาของการก่อตั้งโครงการฯ เริ่มจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงทราบปัญหาสัตว์ทะเลธรรมชาติในน่านน้ำไทยลดน้อยลงมาก รวมทั้งพลังงานน้ำมันเชื้อเพลิง และปัจจัยอื่นๆ ที่ใช้ในการออกเรือไปจับสัตว์น้ำธรรมชาติมีต้นทุนสูงขึ้นมา อีกทั้งต้องออกเรือไปจับสัตว์น้ำในทะเลที่ห่างไกลมากยิ่งขึ้น ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้ขายแล้วไม่คุ้มทุน จึงมีพระราชดำริที่จะแก้ไขปัญหาบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2551 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ทรงรับสั่งถึงปัญหาการที่ชาวประมงไม่สามารถออกหาปลาได้เนื่องจากน้ำมันมีราคาแพงว่า

“ในอนาคตผลผลิตสัตว์ทะเลต่างๆ จากฟาร์มทะเลเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบผสมผสานที่ถูกสุขภาวะอนามัยแวดล้อมคืบคลานไปด้วย จะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำคัญ ทดแทนการออกเรือไปจับสัตว์น้ำในทะเลที่ห่างไกล”

กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่าง

- กิจกรรมปุ๋ยผสมคืนถิ่น เป็นการปลูกผักเบียดคลุมดินและสร้างแหล่งอาศัยและอาหารปุ๋ยผสมให้กลับมากุ้งตามเดิมทั้งยังมีการสาธิตปลูกพืชยืนต้นทนเค็มที่ไม่ผลัดใบหลากหลายชนิดและสามารถใช้ประโยชน์ได้

- กิจกรรมพัฒนาสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์สองน้ำระบบปิด เป็นการรวบรวมสัตว์น้ำที่สามารถอยู่ได้ในช่วงความเค็มตั้งแต่ 5-35 ส่วนในพัน มาเลี้ยงจนเป็นพ่อแม่พันธุ์และเพาะพันธุ์ให้ได้ลูกพันธุ์จำนวนมากสำหรับการเลี้ยงในฟาร์มระบบปิด เช่น กุ้งก้ามกราม ปลาหมอสี ปลากะพงขาว ปลาอังกาบ ปลาบู่ เป็นต้น

กิจกรรมพัฒนาสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเลระบบปิด ดำเนินการเลี้ยงสัตว์ที่สามารถอยู่ได้ในน้ำทะเลความเค็มปกติตั้งแต่ 25-35 ส่วนในพัน มาเลี้ยงจนเป็นพ่อแม่พันธุ์เพื่อเพาะขยายพันธุ์ สำหรับการเลี้ยงในฟาร์มระบบปิด เช่น ปลาทุบรู ปลาจะระเม็ดทอง ปลากระพงทอง ปลากระพงขาว ปลาดุกทะเล ปลาน้ำจืด ปลาหูช้าง ฯลฯ

- กิจกรรมพัฒนาสาธิตการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำเค็มหายาก เป็นการรวบรวมสัตว์น้ำเค็มหายาก เช่น ปลาหมอทะเล ปลากระพงแดง ปลามัง ปลาช่อนทะเล มาเลี้ยงเป็นพ่อแม่พันธุ์และเพาะพันธุ์ให้ได้ลูกพันธุ์จำนวนมากสำหรับการเลี้ยงในฟาร์มระบบปิดมีพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำที่รวบรวม ดังนี้ ปลากระพงแดง ปลาช่อนทะเล ปลาหมอทะเล

- กิจกรรมพัฒนาสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทนเค็มสูงระบบปิด เป็นการเลี้ยงไรน้ำเค็มเพื่อเป็นตัวกรองกินหรือใช้ประโยชน์จากสารอาหารที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเลี้ยงสัตว์น้ำหรือเศษซากสารอินทรีย์ในฟาร์มขณะที่ผลผลิตไรน้ำเค็มสามารถนำมาเป็นอาหารสัตว์น้ำวัยอ่อนหรืออาหารเสริมสัตว์น้ำใหญ่และลงจำหน่ายเป็นรายได้เข้าฟาร์มด้วย

- กิจกรรมพัฒนาสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำพวกหอยและสัตว์ทะเลหายาก เป็นการรวบรวมสัตว์น้ำจำพวกหอยและสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังหายาก เช่น หอยมือเสือ หอยเป่าฮื้อ ปลิงทะเล มาจัดแสดงเพื่อปลูกสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์

- กิจกรรมพัฒนาสาธิตการผลิตเกลือและน้ำทะเลผง เป็นการผลิตเกลือแกงและสาธิตการทำน้ำทะเลผงต่อยอดจากการทำนาเกลือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกลือและสร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่

ภาพที่ 4.8 โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างตามพระราชดำริ
ที่มา : จากการสำรวจ

- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรนาบัว

ศูนย์การเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรนาบัวเป็นศูนย์องค์ความรู้ด้านการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่และการเกษตร ตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 เกิดจากความต้องการแก้ไข ปัญหาผลผลิตที่มีราคาตกต่ำ แนวทางการลดต้นทุนการผลิตได้ จึงเกิดการทดลองและรวมกลุ่มกัน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาให้ความรู้กับเกษตรกร หลังจากได้รับรับความรู้จากหน่วยงานต่างๆมากขึ้นก็ได้ดำเนินการ ลดอัตราการหวานเมล็ดพันธุ์ ผลิตน้ำหมักชีวภาพ ผลิตสารชีวภัณฑ์และฮอร์โมน ฯลฯ เพื่อใช้เ็นแปลงของตนเองเป็นการลดต้นทุนการผลิต

ภาพที่ 4.10 ผลิตภัณฑ์ข้าวไรซ์เบอร์รี่บ้านนาบัว
ที่มา : จากการสำรวจ

ภายในศูนย์ฯ มีฐานการเรียนรู้ดังนี้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 วิเคราะห์สภาพดิน และการเตรียมดิน การทำเทือกนา เป็นการเตรียมดินสำหรับหว่านเมล็ดพันธุ์

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การเตรียมเมล็ดพันธุ์ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ใช้อัตราที่เหมาะสมโดยเน้นการเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การทำปุ๋ยหมักและฮอร์โมน เกษตรกรมีการผลิตปุ๋ยหมักและฮอร์โมนไว้ใช้เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมี

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การผลิตและขยายสารชีวภัณฑ์ ใช้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง ลดการใช้สารเคมี ลดต้นทุนแก่เกษตรกรในการซื้อสารเคมี

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 การสำรวจระบบนิเวศและการบำรุงรักษา เน้นการสำรวจในทุกระยะของการเจริญเติบโตของข้าว เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดของโรคและแมลง

ฐานการเรียนรู้ที่ 6 การแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตที่เกษตรกรผลิตนอกเหนือจากในรูปของข้าวเปลือก นำมาแปรรูปในรูปของข้าวสาร และน้ำข้าวกล้อง

- ฟาร์มสาหร่ายพวงองุ่น

ภาพที่ 4.11 สาหร่ายพวงองุ่น

ที่มา : จากการสำรวจ

สาหร่ายพวงองุ่นเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนทั้งตำบล บางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย และตำบลหาดเจ้าสำราญ คุณประโยชน์ของสาหร่ายพวงองุ่นจัดว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพชนิดหนึ่งที่มีคุณค่าทางอาหารสูง นิยมนำมารับประทานสามารถทำได้หลากหลายเมนู เช่น ส้มตำสาหร่ายทะเล น้ำพริกสาหร่าย และมีคุณประโยชน์ที่หลากหลาย ช่วยปรับสมดุลใน

ร่างกาย มีแคลอรีต่ำ กากใยสูง รักษาความชุ่มชื้นของเซลล์ผิว บำรุงสมอง บำรุงเส้นผม เป็นต้น สำหรับพวงองุ่นมีราคาที่สูงในการบริโภค โดยส่วนใหญ่สำหรับจะพบมากในพื้นที่เลี้ยงที่ติดชายทะเล การเรียนรู้เกี่ยวกับพวงองุ่นสามารถเรียนรู้จากแต่ละฟาร์มที่อยู่ในชุมชนหรือที่โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ ยังมีการจัดอบรมแก่ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเลี้ยงพวงองุ่นชีววิทยาการและแพร่กระจายของพวงองุ่น เทคนิคการเลี้ยง เทคนิคการเก็บเกี่ยว การตลาด หรือช่องทางการจำหน่าย ตลอดจนการขมปอเลี้ยงพวงองุ่นในโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ และจัดสาธิตการทำแผงพวงองุ่น การเด็ดพวงองุ่น ระบบการล้าง เป็นต้น เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรได้มีอาชีพเสริมที่มีรายได้ช่องทาง

- กลุ่มหัตถกรรมจักสานต้นธูปฤาษี

กลุ่มหัตถกรรมจักสานต้นธูปฤาษีนี้ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้ขั้นตอนการจัดทำผลิตภัณฑ์จากต้นธูปฤาษี เกิดจากในหมู่บ้านมีต้นธูปฤาษีขึ้นอยู่มากและเวลาออกดอกก็ฟุ้งกระจายไปในอากาศ ทำให้บางคนก็เกิดอาการแพ้ และสร้างความรำคาญให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ดังนั้น จึงเกิดการรวมกลุ่มแม่บ้านเพื่อทำผลิตภัณฑ์จากต้นธูปฤาษีที่มีอยู่มากมายในชุมชน เช่น แจกกัน กระเป๋า ตะกร้า เป็นต้น

ภาพที่ 4.12 ผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นธูปฤาษี

- กลุ่มอาชีพเกลือทะเลกังหันทอง

กลุ่มอาชีพเกลือทะเลกังหันทอง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 7 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อแปรรูปเกลือที่มีอยู่จำนวนมากในชุมชนให้มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น โดยการนำเกลือทะเลธรรมชาติผสมสมุนไพรต่างๆ อาทิเช่น ไพล ขมิ้นอ้อย ขมิ้นชัน ทานาคา ว่านนางคำ และสมุนไพร อื่นๆ หลายชนิด โดยได้คิดค้นสูตรเกลือผสมสมุนไพรต่าง ๆ ขึ้นมา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ทำความสะอาดร่างกายและใช้ดูแลสุขภาพพรรณ นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มอาชีพในตำบล และกลุ่มอื่น ๆ

อีกหลายกลุ่ม เช่น เครือข่ายสมุนไพรบ้านไร่ส้ม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทำให้การนำทรัพยากรธรรมชาติมาดัดแปลงให้เป็นผลประโยชน์ร่วมกันสู่การสร้างงานและการสร้างรายได้ ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น

ภาพที่ 4.13 ผลิตภัณฑ์เกลือแปรรูปกั้งหันทอง
ที่มา : <https://www.kanghuntong.com>

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค

การท่องเที่ยว

- คนในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ เห็นความสำคัญและประโยชน์จาก

- มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสร้างรายได้เสริม
- เป็นแหล่งผลิตและแหล่งเรียนรู้และผลิตอาหารที่สำคัญได้แก่ เกลือชั้นดี

และอาหารทะเล

- มีสินค้าและผลิตภัณฑ์พื้นเมืองของชุมชนหลากหลาย เช่น ผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นธูปฤาษี ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเล ผลิตภัณฑ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์เกลือสมุทร และเกลือสมุนไพร เป็นต้น

- เป็นที่ตั้งของโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ ซึ่งเป็นศูนย์องค์ความรู้ให้กับประชาชนที่สำคัญ

จุดอ่อน

- เป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ จึงมักที่ถูกมองข้ามในเรื่องการท่องเที่ยว เช่น การชมวาฬบรูด้า ที่ทางตำบลสามารถจัดกิจกรรมได้ แต่ไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

- ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำสาธารณะ จุดพักรถ เป็นต้น

- มีสื่อในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวน้อย เช่น ช่องทางเอกสาร/หนังสือ ช่องทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น

- ไม่มีป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ป้ายตามจุดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และป้ายหรือข้อมูลที่เป็นภาษาต่างประเทศสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

โอกาส

- เป็นพื้นที่นำร่องโครงการสินค้าและหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยกรมพัฒนาชุมชน คือ หมู่ 7 บ้านร่องใหญ่

- มีการพัฒนาถนนเลียบริมชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

- เป็นเส้นทางที่มีการจัดงานอีเวนต์อย่างต่อเนื่อง เช่น งาน Art of Salt หรือประติมากรรมเกลือ ซึ่งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมให้จัดงานอีเวนต์ระดับประเทศ

- มีหน่วยงานภายนอกต่างๆ เข้ามาจัดทำโครงการและส่งเสริมทั้งด้านองค์ความรู้และงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

อุปสรรค

- ตำบลบางแก้วอยู่ติดชายฝั่งทะเลมีสภาพอากาศ ระดับน้ำขึ้นน้ำลงในแต่ละวันที่แตกต่างกัน ทำให้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในบางกิจกรรมอาจเกิดความไม่แน่นอน

- แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในตำบลบางแก้วเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ต่อยอดจากอาชีพหลักจึงทำกิจกรรมท่องเที่ยวได้ในบางช่วงหรือตามฤดูกาล

- องค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้วมุ่งเน้นการพัฒนาและมโนโยบายหลักทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของตำบล จึงยังไม่ได้มีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่

- รวมถึงงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลไม่เพียงพอหรือมีอย่างจำกัด

4.1.2.7 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตำบลแหลมผักเบี้ย

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมา

ตำบลแหลมผักเบี้ยเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบ้านแหลม อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอ ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 29 กิโลเมตร พื้นที่ของตำบลติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย แต่เดิมรูปลักษณะของตำบล เป็นหาดทรายขาว มีผักเบี้ยขึ้นเป็นจำนวนมาก และหาดทรายขาวนี้ยื่นออกไปในทะเล มีลักษณะแหลมและขาว ชาวบ้านต่างพากันเรียกบริเวณนี้ว่า “แหลมผักเบี้ย” ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ น้ำทะเลได้กัดกร่อน บริเวณพื้นที่ของหมู่บ้านหายไปเป็นจำนวนมาก ราษฎรได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ อพยพมาจากที่ไหน ไม่มีใครทราบ มาสร้างบ้านเรือนอยู่ตามบริเวณชายฝั่งและประกอบอาชีพทำการประมงเป็นส่วนใหญ่ จึงเรียกชื่อหมู่บ้านแห่ง

นี้ว่า “บ้านแหลมผักเบี้ย” ต่อมาทางราชการได้มีการจัดตั้งตำบลขึ้น จึงเรียกตำบลนี้ว่า “ตำบลแหลมผักเบี้ย” จนถึงปัจจุบันนี้

- ที่ตั้งและอาณาเขตของตำบล

ตำบลแหลมผักเบี้ย เป็นพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีพื้นที่ 10.57 กิโลเมตรหรือประมาณ 6,606.28 ไร่โดย

- อาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ทะเลอ่าวไทย อำเภอบ้านแหลม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลนาพันสาม อำเภอเมืองเพชรบุรี

- ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มตามแนวชายฝั่งทะเล มีพื้นที่ป่าชายเลนด้านทิศตะวันออก สามารถใช้ประโยชน์กิจการด้านป่าไม้มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และนาเกลือ ส่วนอากาศจะคล้ายคลึงกับตำบลอื่น ๆ ของอำเภอบ้านแหลม คือ มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัด และฤดูฝน มีฝนตกค่อนข้างชุกระหว่าง เดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเล

- ลักษณะภูมิอากาศ

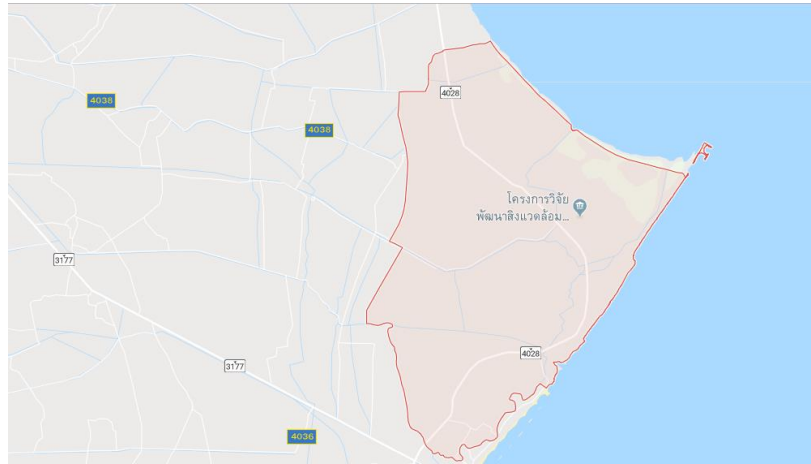
ลักษณะภูมิอากาศของตำบลแหลมผักเบี้ยจะคล้ายคลึงกับตำบลอื่น ๆ ของอำเภอบ้านแหลม คือ มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัดและฤดูฝน มีฝนตกค่อนข้างชุกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเล

- การปกครอง

ตำบลแหลมผักเบี้ย ประกอบไปด้วย 4 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

หมู่ที่ 1 บ้านพะเนิน
หมู่ที่ 2 บ้านดอนโน
หมู่ที่ 3 บ้านดอนกลาง
หมู่ที่ 4 บ้านดอนคดี

2) แผนที่

ภาพที่ : แผนที่ตำบลแหลมผักเบี้ย

ที่มา : <https://goo.gl/maps/k8dfRAjEUvE2>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- หาดทรายเม็ดแรก

แหลมทรายแห่งแรกของทะเลอ่าวไทยที่ยื่นออกมาเป็นแหลม สามารถมองเห็นปลายสุดของแหลมอย่างชัดเจนตอนน้ำลง ทำหน้าที่คอยดักตะกอนจากแม่น้ำเพชรและแม่น้ำแม่กลองที่ไหลมาจากทางตอนเหนือ นับเป็นแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำชายฝั่งแหลมหลวง ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นแหลมที่รองรับเม็ดทรายที่ถูกทะเลพัดเข้ามาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของหาดทรายเม็ดแรกในจังหวัดเพชรบุรี นอกจากนี้ยังเป็นจุดชมได้ทั้งพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกบริเวณปลายแหลม และในระหว่างล่องเรือนั้นจะได้ชมธรรมชาติของป่าชายเลนอันอุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตของชาวบ้านริมฝั่งคลองและชาวประมงที่ออกหาปลา

ภาพที่ 12 จุดชมวิิวหาดทรายเม็ดแรก

ที่มา: จากการสำรวจพื้นที่หาดทรายเม็ดแรก ตำบลแหลมผักเบี้ย

ภาพที่ 13 โมเดล "ประติมากรรมทรายเม็ดแรก" ที่แหลมผักเบี้ย
ที่มา: จากการสำรวจ

ตำบลแหลมผักเบี้ยเป็นจุดเริ่มต้นของหาดทรายเม็ดแรกที่มีความสวยงามและโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยอำเภอบ้านแหลมได้มีแนวคิดในการทำสัญลักษณ์เพื่อตกแต่งหาดทรายเม็ดแรกขึ้นมาจึงได้ประสานกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า อาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้เคยมีผลงานประติมากรรมในพื้นที่อำเภอบ้านแหลม งานสร้างประติมากรรมเกลือ และมนุษย์โคลนในงานเปิดโลกทะเลโคลน ที่อำเภอบ้านแหลม เป็นต้น ให้มาออกแบบจุดสังเกตของจุดชมวิวยหาดทรายเม็ดแรก แนวคิดในการทำประติมากรรมที่สร้างขึ้นจะต้องไม่เหมือนใคร และต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นงานชิ้นเดียว โดยเมื่อใครพบเห็นประติมากรรมชิ้นนี้ก็จะรู้เลยว่าตรงนี้คือหาดทรายเม็ดแรก จึงออกแบบประติมากรรมที่สื่อในเรื่องเนื้อหาของความจริงที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยสิ่งแรกคือเม็ดทรายที่มีความโดดเด่นสวยงาม โดยงานประติมากรรมชิ้นนี้จะเป็นรูปแบบของกึ่งนามธรรมไม่ได้เหมือนกับธรรมชาติคือเอาทะเลมาปั้นให้อยู่ในลักษณะความเคลื่อนไหวของวงกลม ฐานจะออกแบบเป็นโคลนที่ไหลและสามารถตั้งเป็นก้อนได้ ส่วนปลาจะสื่อเพียงตัวเดียวและจัดอุปกรณ์ซ้ายขวาทั้งสองข้างเพื่อให้เกิดความมั่นคง มีความสมบูรณ์ในชิ้นงาน ส่วนวัสดุที่ใช้ปั้น ทะเลและโคลนจะเป็นการปั้นด้วยปูนสด โดยการขึ้นโครงเหล็กและใช้ปูนซีเมนต์ผสมทรายปั้นเป็นรูปร่างรวมและใช้ปูนปั้นนวดปั้นด้วยมือ ส่วนตัวปลาจะทำด้วยสแตนเลสเพื่อให้มีพื้นผิวที่มีความแตกต่างจากวัสดุอื่น ๆ ด้านบนที่เป็นเม็ดทรายใส จะใช้เรซินและไฟเบอร์กลาสทำให้ใสเพื่อให้เป็นเม็ดทรายที่โดดเด่น โดยประติมากรรมทรายเม็ดแรกมีขนาดความกว้าง 260 ซม.หนา 160 ซม. และสูง 450 ซม. และเมื่อทำแล้วเสร็จจะนำไปตั้งไว้ ณ หาดทรายเม็ดแรก ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่นของจุดท่องเที่ยวแห่งนี้ต่อไป

- วาฬบูรุด้า

ตำบลแหลมผักเบี้ยเป็นอีกจุดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมมาลงเรือเพื่อชมวาฬบูรุด้า เพราะพื้นที่มีความเหมาะสม จุดลงเรือบริเวณท่าเรือแหลมผักเบี้ย ชาวบ้านเรียกว่า “คลองอีแอต” โดยจะคิดค่าบริการแก่นักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับขนาดของเรือ

- เรือเล็ก นั่งได้ไม่เกิน 6 คน
- เรือกลาง นั่งได้ไม่เกิน 10 คน - เรือใหญ่ นั่งได้ไม่เกิน 15 คน บาท
- มีเรือที่ลงทะเบียนกับชมรมประมาณ 10 ลำ

ภาพที่ 15 ท่าเรือที่ชมวาฬบูรุด้า

ที่มา: จากการสำรวจภายในโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย

- ป่าชายเลน

เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย ตั้งอยู่ที่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ถือเป็นอีกหนึ่ง สถานที่ที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวและนักดูนกจำนวนมาก ที่เดินทางเข้ามาเที่ยวชมและศึกษาเรียนรู้เรื่อง ของระบบนิเวศ ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังแหล่งดูนกที่สำคัญและหายากอีกแห่งหนึ่งของประเทศ ตลอดสองข้างทางในการเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติป่าชายเลน นักท่องเที่ยวสามารถใช้สะพานไม้ซึ่งมีระยะทางประมาณ 850 เมตร เดินชมธรรมชาติไปเรื่อยๆ จนไปถึง ปากอ่าว ระหว่างทางเดินเต็มไปด้วยต้นแสม และโกงกางที่ขึ้นอย่างหนาแน่น มีความร่มรื่น เย็นสบาย และชุกชุมไปด้วยสัตว์น้ำ สัตว์หน้าดิน เช่น ปลาตีน ปูแสมและปูก้ามดำม ที่แสดงถึงความสมบูรณ์ของธรรมชาติ อีกทั้งระหว่างทางเดินจะมีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับป่าชายเลนอยู่เป็นระยะ เช่น ความสำคัญของ ป่าชายเลนในการบำบัดน้ำเสียชุมชนและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบนิเวศน์ป่าชายเลน สภาพพื้นที่ป่าชายเลน รวมทั้งชื่อชนิดพันธุ์ไม้และสัตว์หน้าดินที่พบมากในบริเวณนั้น ๆ นอกจากนี้พื้นที่แห่งนี้ ยังเป็นแหล่งดูนกที่สำคัญ และหายากนานาชนิด จึงเป็นที่ ตื่นตาตื่นใจของนักดูนก เช่น นกยาง, นกอีเสือหัวดำ, นกอีแพรดแถบอกดำ, นกกระเต็นอกขาว, นกกาน้ำเล็ก นกกระจ้อยป่าโกงกาง นกกางเขนบ้าน, นกกินเปรี้ยว, นกกรีดน้ำ, นกเด้าดิน ,นกยางเปีย ที่มีสีสัน

สวยงามและออกหากิน บริเวณป่าชายเลนซึ่งถือเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ จนสถานที่แห่งนี้ได้รับการขนานนามว่าเป็น 1 ใน 10 สถานที่ดูนก ที่ดีที่สุดของประเทศไทย

ภาพที่ 16 เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน

ที่มา: จากการสำรวจภายในโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมผักเป็ด

- หาดแหลมหลวง

แหลมหลวงเป็นแหลมที่ยื่นออกไปในทะเล 2 กิโลเมตร โดยแหลมนี้จะแยก ระบบนิเวศวิทยาของป่าออกเป็น 2 ประเภท คือระบบนิเวศป่าชายเลน (ด้านทิศเหนือ) ระบบนิเวศป่าชายหาด (ด้านทิศใต้) ด้านทิศเหนือจะเป็นหาดโคลน เป็นชายทะเลที่สามารถชมได้ทั้งพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตกด้านทิศใต้จะเป็นหาดทรายขาวยาวไปจนถึงหาดเจ้าสำราญ

จุดกำเนิดของหาดทรายภาคใต้ ที่ยื่นออกมาเป็นแหลม โดยนักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือออกจากฝั่ง เพื่อชมรอยต่อระหว่างทะเลโคลนกับหาดทรายยื่นยาวออกไปในทะเลถึง 2 กิโลเมตร บริเวณสันทรายยังเป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นและตกได้ อีกทั้งยังสามารถล่องเรือชมวิถีชีวิตการทำประมงของชาวบ้าน และล่องเรือชมระบบนิเวศป่าชายเลนได้อีกด้วย แหลมหลวงตั้งอยู่ในตำบลแหลมผักเป็ด ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ระยะทางประมาณ 17 กิโลเมตร เส้นทางเดียวกับหาดเจ้าสำราญ นักท่องเที่ยวสามารถไปเดินชมวิว พระอาทิตย์ตกดินได้ เป็นสถานที่ที่มีความสวยงาม เป็นธรรมชาติ

ภาพที่ 21 หาดแหลมหลวง

ที่มา: จากการสำรวจพื้นที่หาดแหลมหลวง

4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

- วัดสมุทรโคดม

วัดสมุทรโคดม ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 1 หมู่บ้านพะเนิน เป็นวัดประจำหมู่บ้านซึ่งมีโรงเรียนวัดตั้งอยู่ด้วย เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวหัวใจของชาวบ้าน ภายในวัดมีหลวงพ่อบูชามิ่ง องค์ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านหรือบุคคลทั่วไปเข้าไปกราบสักการะขอพรแก้หลวงพ่อบูชามิ่งที่วัดสมุทรโคดมแห่งนี้ ด้านข้างของวัดจะมีเทวรูปเจ้าแม่กวนอิม สีขาวที่มีความสวยงามตั้งอยู่ ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ไปวัดสมุทรโคดมเพื่อขอพร ไปบนหลวงพ่อบูชามิ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ดีขัดต่างๆ การออกเรือ หาปลา การทำอวน เรื่องส่วนตัวรวมถึงของหาย รวมถึงเรื่องการเกษตรทหารก็ได้ผลประมาณร้อยละ 70 – 80 จึงเป็นที่เลื่องลือของชาวบ้านและประชาชนบริเวณแถวนี้ถึงความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อบูชามิ่ง ในวัดจะมีการจัดงานประจำปีทุกปี เช่นงานปิดทองฝังลูกนิมิต ประชาชนก็จะหลั่งไหลเข้ามาเที่ยวที่งานวัด วัดจึงมีชื่อเสียงมากอีกทั้งในวัดยังมีรูปหล่อขององค์หลวงพ่อบูชามิ่งที่มรณภาพไปนานแล้วเช่น หลวงพ่อแพ หลวงพ่อเฟื่อง หลวงพ่อคึก หลวงพ่อไพร ชาวบ้านก็จะมากราบสักการะขอพรองค์หลวงพ่อบูชามิ่งแต่ละองค์

ภาพที่ 31 ภาพวัดสมุทรโคดม

ที่มา: จากการลงสำรวจพื้นที่วัดสมุทรโคดมในหมู่บ้านพะเนิน ตำบลแหลมผักเบี้ย

- ศาลเจ้าพ่อตัวเล่าเอี้ย

จากตำนานกล่าวถึงศาลเจ้าพ่อตัวเล่าเอี้ยว่า ในสมัยก่อนที่ยังไม่มีการรวมตัวเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ หลวงพ่อเล่าเอี้ยเดินทางมาทางเรือสำเภาและสร้างศาลของตนไว้ เมื่อชาวบ้านไปพบจึงเชิญได้อันเชิญเสด็จมาประทับบนศาลในหมู่บ้าน การขอพรจะขอผ่านตัวแทนร่างทรง ซึ่งเป็นคนมีคุณธรรม รักษาสิ่งจะมีสิ่งที่ดี คิดดีทำดี ไม่เบียดเบียนใคร ด้วยอภินิหารของหลวงพ่อก็สามารถช่วยให้คนในชุมชนรอดตายจากโรคหิวา ท่านจึงเป็นที่ศรัทธาของคนในชุมชน ในทุกช่วงเดือนมกราคมของทุกปี ชาวบ้านก็จะมาขอพรศาลเจ้าพ่อตัวเล่าเอี้ย ทำความสะอาดศาล บนบาน แก้มันด้วยละครชาตรี

5) แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต วัฒนธรรม กิจกรรม และโครงการต่างๆ

- โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ที่ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ 1,135 ไร่ สามารถบำบัดน้ำเสียได้ 1 ใน 5 ของเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี ซึ่งมีประชากรประมาณ 40,000 คน โดยน้ำเสียจะถูกส่งมาตามท่อด้วยความยาวกว่า 18 กิโลเมตร ตามจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเข้าสู่ระบบบำบัดที่ไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีขั้นสูง และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียตามแนวพระราชดำริที่ได้นำมาใช้ในแหลมผักเบี้ย ได้แก่ ระบบบ่อบำบัดน้ำเสีย เป็นระบบที่อาศัยการกักพักน้ำเสียไว้ในระยะเวลาที่เหมาะสมกับความสกปรกของน้ำ เต็มออกซิเจนด้วยการสังเคราะห์แสงของแพลงก์ตอนและสาหร่าย อาศัยแรงลมช่วยในการเติมอากาศเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการย่อยสลายสารอินทรีย์ด้วยจุลินทรีย์และระยะเวลาพักน้ำในแต่ละบ่อ เป็นเวลา 7 วัน จะช่วยฆ่าเชื้อโรคได้อีกทางหนึ่ง โครงการนี้ตั้งขึ้นสืบเนื่องจากพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำริด้านปัญหาขยะและน้ำเสีย โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการศึกษาวิจัยหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาขยะและขยะชุมชนที่ประหยัด สะดวก ทำได้ง่ายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ ในประเทศได้อย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์โครงการเพื่อศึกษาวิจัยเทคโนโลยีการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียชุมชน เพื่อศึกษาวิจัยทางด้านสังคม เพื่อสร้างคู่มือและสื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ

ภาพที่ 3 โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่มา: จากการสำรวจ

ดังนี้

ฐานการเรียนรู้เส้นทางศึกษาด้วยตนเองภายในโครงการฯ มี 6 สถานี

สถานีที่ 1 อาคารศูนย์บริการวิชาการ เพื่อแนะนำโครงการฯ และวิธี
ศึกษาดูงานที่เป็นระบบและได้ความรู้แบบสมบูรณ์แบบจากโครงการวิจัยฯ ประกอบด้วยสถานีต่างๆ
ดังนี้

ภาพที่ 4 โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่มา: จากการสำรวจ

สถานีที่ 2 ระบบบำบัดน้ำเสีย โครงการฯ รับน้ำเสียมาจากเทศบาลเมืองเพชรบุรี
สูบน้ำผ่านท่อลำเลียงน้ำเสียใต้ดินจากสถานีรวบรวมน้ำเสียบ้านคลองยาง (18.5 กิโลเมตร) จากนั้นปล่อยเข้าสู่
ระบบบำบัดน้ำเสียที่มีบ่อตกตะกอน บ่อฝุ้งและบ่อปรับสภาพ

ภาพที่ 6 หล้ากรองน้ำเสีย
ที่มา: จากการสำรวจ

สถานที่ที่ 3 ระบบพืชและหล้ากรองน้ำเสีย เป็นระบบที่ให้พืชช่วยดูดซับธาตุอาหารจากการย่อยสลายอินทรีย์ในดิน โดยมีระยะเวลาในการชั่งน้ำเสีย 5 วัน สลับปล่อยแห้ง 2 วัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการย่อยสลายสารอินทรีย์ร่วมกับกระบวนการส่งผ่านออกซิเจนจากอากาศผ่านปากใบลงสู่รากพืช

ภาพที่ 7 พื้นที่ชุ่มน้ำเทียม
ที่มา: จากการสำรวจ

สถานที่ที่ 4 ระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม เป็นระบบที่ใช้กลไกการบำบัดเช่นเดียวกับระบบพืชและหล้ากรองน้ำเสียจะแตกต่างกันที่วิธีการ กล่าวคือ การปล่อยให้ น้ำเสียขังในแปลงพืชที่ระดับความสูง 30 เซนติเมตรจากผิวดิน โดยมีระยะเวลาที่กักน้ำอย่างน้อย 1 วัน และเติมน้ำเสียใหม่ลงสู่ระบบให้ได้ระดับ 30 เซนติเมตร เท่ากับปริมาณน้ำเสียที่สูญหายไปจากการระเหยในแต่ละวัน ส่วนอีกวิธีการหนึ่งคือ เติมน้ำเสียลงสู่ระบบอย่างต่อเนื่องตลอดวัน โดยอัตราการไหลของน้ำเสียเท่ากับปริมาณน้ำเสียใหม่ที่สามารถผลักดันไล่ น้ำเสียเก่าออกจากระบบหมดในเวลา 1 วัน

สถานที่ที่ 5 ระบบแปลงพืชป่าชายเลน เป็นการบำบัดน้ำเสียโดยใช้แปลงพืชป่าชายเลน อาศัยหลักการเจือจางระหว่างน้ำเสียและน้ำทะเล และกักกักน้ำเสียกับน้ำทะเลที่ผสมกันแล้วไว้ในระยะเวลาหนึ่ง เป็นการเลียนแบบธรรมชาติตามระยะเวลาการขึ้น--ลงของน้ำทะเลในแต่ละวัน เพื่อให้เกิดการตกตะกอนของสารอินทรีย์ในน้ำเสีย และระบบบรากพืชป่าชายเลนช่วยในการเติมก๊าซ

ออกซิเจนให้กับน้ำเสียและจุลินทรีย์ในดิน เพื่อให้กลไกการย่อยสลายสารอินทรีย์โดยจุลินทรีย์ในดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สถานที่ที่ 6 กล่องคอนกรีตกำจัดขยะ การกำจัดขยะชุมชนด้วยวิธีการนำมาหมักทำปุ๋ย โดยการประยุกต์การฝังกลบตามหลักสุขาภิบาลมาทำในกล่องคอนกรีต ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดปัญหาการสูญเสียพื้นที่ขนาดใหญ่ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเพื่อความสะดวกในการทำปุ๋ยที่ได้จากการหมักขยะมาใช้ประโยชน์

- ธนาคารปูม่า

ภาพที่ 22 ธนาคารปูม่า แพลลาชุมชน

ที่มา: จากการสำรวจลงพื้นที่ในตำบลแหลมผักเบี้ย

โครงการ “ธนาคารปูม่า” เกิดจากความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน ตำบลหาดเจ้าสำราญและตำบลแหลมผักเบี้ย ร่วมมือกันก่อตั้งธนาคารปูม่าขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล (ปูม่า) ที่ปัจจุบันเริ่มหายาก และต้องการจะเพิ่มจำนวนปูม่าให้มากขึ้นในท้องทะเล โดยมีเงื่อนไขคือ ชาวประมงในหมู่บ้านที่ออกเรือจับปูม่า โดยในแต่ละวันเมื่อกลับเขาฝั่งจะต้องนำแม่ปูม่าที่มีไข่แก่ที่อยู่นอกกระดองมาบริจาคให้แก่ธนาคารปูม่าคนละ 1 ตัว หรือจะบริจาคมากกว่านั้นก็ได้ ซึ่งปัจจุบัน มีสมาชิก จำนวน 33 ราย และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับแม่ปูม่าที่ได้มาจะถูกนำไปใส่ในถังที่มีออกซิเจนที่มีอยู่ทั้งหมด 53 ถัง จนกระทั่งแม่ปูม่าสลัดไข่ และฟักเป็นตัวอ่อนของลูกปูทางกลุ่มก็จะปล่อยลูกปูโดยปล่อยไปตามท่อพีวีซีที่มีการต่อเชื่อมจากบ่อลงสู่ทะเล ซึ่งแม่ปู 1 ตัว จะมีไข่เป็นตัวได้ประมาณ 700,000 ตัว

สำหรับโครงการดังกล่าวที่คิดจัดทำขึ้นเนื่องจากปัจจุบันปริมาณปูม่าในธรรมชาติลดจำนวนลง และส่วนใหญ่เมื่อชาวประมงจับปูม่าขึ้นมาได้ก็จะนำไปขายทั้งหมด สำหรับอัตราการรอดชีวิตของลูกปูที่ปล่อยคาดว่าน่าจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 70

ภาพที่ 23 การเลี้ยงปูม้า

ที่มา: จากการสำรวจลงพื้นที่ในธนาคารปูม้า ตำบลแหลมผักเบี้ย

ภาพที่ 24 สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ที่ริเริ่มทำธนาคารปูม้าและของฝากที่ธนาคารปูม้า

ที่มา: จากการสำรวจลงพื้นที่ในธนาคารปูม้า ตำบลแหลมผักเบี้ย

- กลุ่มวิสาหกิจแพปลาชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจแพปลาชุมชนแหลมผักเบี้ย ภายใต้การดูแลของโครงการประมงพื้นบ้านสัตว์น้ำอินทรีย์ ตั้งอยู่ริมถนนใกล้ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ยเลย กลุ่มวิสาหกิจแห่งนี้เริ่มต้นมาจากการกตราคาอาหารทะเลจากพ่อค้าคนกลาง ชาวบ้านเลยรวมตัวกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสามารถขายอาหารทะเลได้ในราคาที่เป็นธรรม ภายใต้ข้อตกลงที่ว่า กลุ่มวิสาหกิจแห่งนี้จะต้องขายสัตว์น้ำอินทรีย์ที่ปราศจากสารเคมีหรือสารคงความสดอื่นๆ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค นอกจากจะขายปูม้าสดๆ ที่รับประกันความอร่อย หวานของเนื้อปูแล้ว ที่นี่ยังเป็นธนาคารปูม้าเพื่อเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ปูม้าไซ้ที่รับซื้อมาพร้อมกับปูม้าทั่วไป ธนาคารแห่งนี้จะนำปูม้าไข่มอนูบาลเพื่อให้สลัดไข่ก่อนที่จะนำไปขาย โดยปูม้าตัวเมียนั้นหลังจากที่ผสมพันธุ์แล้วจะ

สามารถให้ไข่ตั้งแต่ 200,000 – 3,000,000 ฟอง จุดประสงค์หลักของธนาคารแห่งนี้เพื่อเพิ่มจำนวนปูคืนสู่ธรรมชาติให้มากขึ้นเพื่อระบบนิเวศและชาวประมงสามารถทำประมงต่อไป

ภาพที่ 25 แพปลาชุมชน ตำบลแหลมผักเบี้ย

ที่มา: จากการสำรวจลงพื้นที่พื้นที่แพปลาชุมชน หมู่ 2 หมู่บ้านดอนใน

- ฟาร์มสาหร่ายพวงองุ่น

ภายในตำบลแหลมผักเบี้ยมีผู้ประกอบการที่เพาะเลี้ยงสาหร่ายพวงองุ่นที่ใกล้แหล่งทะเลธรรมชาติไม่เกิน 2 กิโลเมตร เป็นฟาร์มเลี้ยงธรรมชาติมีน้ำทะเลหมุนเวียนตามระบบนิเวศทางธรรมชาติ การจัดการฟาร์มสาหร่ายพวงองุ่นต้องคำนึงเรื่องของสุขอนามัย จึงมีการจัดแยกโรงเรือน บรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน ไม่มีการเลี้ยงปะปนกับสัตว์น้ำดังนั้น จึงไม่มีกลิ่นและรสคาว สำคัญคือ ผู้บริโภคควรเลือกแหล่งผลิตที่ใกล้ทะเล ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการฟาร์มสาหร่ายพวงองุ่นได้รับการถ่ายทอดความรู้จากโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ภาพที่ ฟาร์มสาหร่ายพวงองุ่น แพมีรีฟาร์ม

ที่มา: จากการสำรวจพื้นที่

- กลุ่มสตรีพัฒนาจักสานต้นธูปฤาษี

โครงการวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้มีทำแปลงทดลองปลูกพืชประเภท กก (ต้นธูปฤาษี) เพื่อบำบัดน้ำเสีย ต้นธูปฤาษีเป็นพืชที่ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว และเจริญเติบโตไวมากในพื้นที่ทำการเกษตร แต่เป็นพืชที่มีประโยชน์มากในด้านการบำบัดน้ำเสียและมีวัฏจักรในการเติบโตและการดูดซึมสารอาหารในระยะเวลาจำกัด และเมื่อครบกำหนด 90 วัน จะต้องมีการตัดเพื่อให้แตกกอใหม่ ส่วนที่ตัดไปก็จะนำไปทิ้ง ทางโครงการจะได้คิดหาวิธีที่จะนำต้นธูปฤาษีกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อให้มีมูลค่าและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากขึ้น จึงได้นำแนวคิดที่จะทำผลิตภัณฑ์แปรรูปต้นธูปฤาษี เพื่อให้คนในชุมชนในหมู่บ้านซึ่งประกอบอาชีพประมงได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน

ภาพที่ เครื่องจักรสานที่ทำมาจากต้นธูปฤาษี

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ ต้นธูปฤาษีภายในโครงการแหลมผักเบี้ย

ที่มา: จากการสำรวจลงพื้นที่ภายในโครงการแหลมผักเบี้ย

- การทำนาเกลือ

ลักษณะพื้นที่ของตำบลแหลมผักเบี้ยเป็นหาดทรายขาวยื่นไปในทะเล มีผักเบี้ยขึ้นเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่า “แหลมผักเบี้ย” ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำการประมง รองลงมาคือทำนาเกลือและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ บางส่วนของเส้นทางถนนเลียบชายหาดจะพบการทำนาเกลือซึ่งเป็นอีกแห่งที่เป็นแหล่งผลิตเกลือสมุทรที่สำคัญของประเทศ กระบวนการทำนาเกลือจะคล้ายคลึงกับตำบลอื่นๆ ในอำเภอบ้านแหลมที่มีการทำนาเกลือ

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดเด่น

- ตำบลแหลมผักเบี้ยมีความโดดเด่นด้านทัศนียภาพที่สวยงาม พื้นที่ติดกับทะเลและคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงแบบพื้นบ้านแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมที่น่าสนใจ ประชาชนยังคงความเรียบง่ายอยู่

- มีอาหารทะเลสดใหม่และราคาถูกนำมาจำหน่ายได้ตลอดเกือบทั้งปี
- มีการร่วมกลุ่มการท่องเที่ยวที่ชัดเจน (หมู่ 2)
- สินค้าและผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านอาหารปลอดภัย
- มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่ในพื้นที่คือโครงการพระราชดำริแหลม

ผักเบี้ย

จุดด้อย

- คนในชุมชนบางส่วนไม่เข้าใจถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการส่งเสริมการท่องเที่ยว

- พื้นที่บางส่วนของตำบลไม่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น หมู่ที่ 4 หมู่บ้านดอนคตี่ เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ถูกล้อมด้วยตำบลหาดเจ้าสำราญและการเดินทางเข้าถึงยาก
- สภาพแวดล้อมมีความเสื่อมโทรม

โอกาส

- มีลักษณะภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางทะเล
- มีการพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

ข้อจำกัด

- สภาพแวดล้อมมีความเสื่อมโทรม ไม่สามารถขยายพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้

- การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการบางส่วนยังเป็นเพียงข้อมูลแนะนำสถานที่และสิ่งที่น่าสนใจด้านการท่องเที่ยวแบบเดิมเท่านั้น
- เกิดปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติมีการกัดเซาะของชายฝั่งทะเล ทำให้ป่าชายเลนบางส่วนเสียหาย รวมถึงปัญหาของดินทรายผสมกับดินเลนจึงทำให้กิจกรรมกระดานถีบนเลนลดน้อยลง

- ปัญหาของการคืนพื้นที่ทำกินให้กับรัฐบาลเนื่องจากการบุกรุกพื้นที่

4.1.3 บริบททางการเมืองที่เกี่ยวข้องชายฝั่งทะเลของอำเภอเมือง

4.1.3.1 บริบททางการเมืองที่เกี่ยวข้องชายฝั่งทะเล ตำบลหาดเจ้าสำราญ

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมาและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

หาดเจ้าสำราญ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง ประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นชายหาด ที่เคยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ มาแต่สมัยโบราณ มีประวัติเล่ากันมาว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเสด็จมาที่นี่ พร้อมด้วยสมเด็จพระเอกาทศรถทรงพอพระราชหฤทัยในความงามของหาดนี้มากทรงประทับแรมอยู่หลายวันจนชาวบ้าน เรียกหาดนี้ว่า หาดเจ้าสำราญ หาดเจ้าสำราญเจริญถึงขีดสุดในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นหาดที่มีชื่อเสียงมากกว่าหาดอื่นๆในสมัยนั้น โดยโปรดเกล้าให้สร้างค่ายหลวงขึ้นเรียกว่า "ค่ายหลวงบางทะเล" ตามชื่อของตำบลบางทะเล ที่เป็นที่ตั้งโดยมี "พระตำหนักบริเวณริมหาดแห่งนี้เรียกว่า "พระตำหนักหาดเจ้าสำราญ" ภายหลังทรงหายจากพระประชวร ทรงได้เปลี่ยนชื่อตำบลเสียใหม่ ด้วยชื่อเดิมเห็นว่าไม่เป็นมงคล เป็น ตำบลหาดเจ้าสำราญ ตามชื่อของหาดแต่ต่อมาทรงได้ย้ายพระตำหนักไปยังจุดที่เป็นพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ในปัจจุบันเพราะหาดเจ้าสำราญมีแมลงวันชุมเนื่องจากพระตำหนักแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านชาวประมงทำให้พระตำหนักแห่งนี้มีแมลงวันชุมจนพระองค์แอบได้ยื่นข้าราชการบริหารในพระองค์บ่นว่า "หาดเจ้าสำราญแต่ข้าราชการบริหารเปื้อน" และหาดแห่งนี้ขาดแคลนน้ำจึงโปรดให้ย้ายไปในที่สุด

- ที่ตั้งและอาณาเขตของตำบลหาดเจ้าสำราญ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลนาพันสาม อำเภอเมืองเพชรบุรี, ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองขนาน อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลหนองขนาน ตำบลหนองพลับ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

- ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีลักษณะเป็นที่ราบลาดเอียงลงสู่อ่าวไทย มีลำคลองธรรมชาติไหลผ่านพื้นที่เทศบาล 3 สาย ได้แก่ คลองบางทะเล คลองหัวตาลและคลองใหญ่ มีถนนกั้นน้ำเค็ม 1 สาขา จากอำเภอบ้านแหลม ผ่านตำบลหาดเจ้าสำราญไปอำเภอยาย่าง

- ลักษณะภูมิอากาศ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมี 3 ฤดูกาล ตามอากาศทั่วไปของประเทศสภาพมีอากาศเย็นสบาย ไม่ร้อนจัดหรือหนาวจัด ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเลหนาวในรอบปีประมาณ 2-3 สัปดาห์

- การปกครอง

เทศบาลแบ่งพื้นที่ภายในเทศบาลออกเป็นชุมชนย่อยต่างๆ รวม 7 ชุมชน คือ

ชุมชนบ้านหาดเจ้าสำราญนอก

ชุมชนบ้านหาดเจ้าสำราญใน

ชุมชนบ้านโคกพลับ

ชุมชนบ้านบางทะเล
 ชุมชนบ้านสมอกล
 ชุมชนบ้านกุฬา
 ชุมชนบ้านหนองตะพุก

2) แผนที่

<https://goo.gl/maps/XNqDH85J9qD2>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- หาดเจ้าสำราญ

หาดเจ้าสำราญ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นชายหาด ที่เคยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ มาแต่สมัยโบราณ มีประวัติเล่ากันมาว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเคยเสด็จมาที่นี่ พร้อมด้วยสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงพอพระราชหฤทัย ในความงามของหาดนี้มาก ทรงประทับแรมอยู่หลายวันจนชาวบ้าน เรียกหาดนี้ว่า หาดเจ้าสำราญ หาดเจ้าสำราญ เจริญถึงขีดสุดในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นหาดที่มีชื่อเสียงมากกว่าหาดอื่นๆในสมัยนั้นโดยทรงโปรดเกล้าให้สร้างค่ายหลวงขึ้นเรียกว่า "ค่ายหลวงบางทะเล" ตามชื่อของตำบลบางทะเล ที่เป็นที่ตั้งโดยมี "พระตำหนักบริเวณริมหาดแห่งนี้เรียกว่า "พระตำหนักหาดเจ้าสำราญ" ต่อมาทรงได้ย้ายพระตำหนักไปยังจุดที่เป็นพระราชวังเวศน์มฤคทายวัน เพราะหาดเจ้าสำราญมีแมลงวันชุมเนื่องจากพระตำหนักแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านชาวประมงทำให้พระตำหนักแห่งนี้มีแมลงวันชุมจนพระองค์แอบได้ยินข้าราชการในพระองค์บ่นว่า "หาดเจ้าสำราญแต่ข้าราชการบริวารเปื้อ" และหาดแห่งนี้ขาดแคลนน้ำจึงโปรดให้ย้ายไปในพื้นที่ที่สุด ชายหาดแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าไปพักผ่อนแห่งหนึ่ง มีบรรยากาศที่เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย มีสัตว์ทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ทั้ง ปูเสฉวน หอยและแมงกะพรุน มีที่พักพร้อม มีร้านสะดวกซื้ออยู่ใกล้เคียง สามารถลงเล่นน้ำได้ในบริเวณใกล้เคียงมีหมู่บ้านชาวประมง ชายหาดแห่งนี้ทรายถูกพัดถมขึ้นมากขึ้นเรื่อยๆ จึงมีทรายที่ละเอียดมากในส่วนของต้นหาดที่นี้จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ต้องไปไกลมากและมีความสวยงามมากแห่งหนึ่ง

ตำบลหาดเจ้าสำราญได้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวชายหาดมีความปลอดภัย จึงได้จัดโครงการ "เล่นน้ำปลอดภัย สวมใส่ชูชีพ" เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวระหว่างเล่นน้ำของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากหาดเจ้าสำราญเป็นหาดทรายที่สวยงาม มีน้ำใส และเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาพักผ่อนเล่นน้ำ และชมวิวมังกรจะเกิดอุบัติเหตุนักท่องเที่ยวจมน้ำเสียบ่อยครั้ง เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จึงได้ขอสนับสนุนเสื้อชูชีพจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรีและรับบริจาคจากประชาชนทั่วไปมาให้นักท่องเที่ยวยืมใช้ฟรีโดยไม่เก็บเงิน

ภาพที่ ป้ายชายหาดเจ้าสำราญ
ที่มา : ภาพจากการลงสำรวจพื้นที่

- ป่าชายเลน ศูนย์ประสานงานเพื่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนของกองทัพบก
(ภาคกลาง)

ป่าชายเลนที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นป่าชายเลนที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นโกงกางและต้นแสมเพราะได้รับการฟื้นฟู โดยมีโครงการศูนย์ประสานงานเพื่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน กองทัพบกเป็นผู้ดูแล ภายในศูนย์ฯ มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติทั้งพันธุ์พืชและสัตว์นานาชนิด เช่น ปูแสม ปูก้ามดาบ และปลาตีน ตลอดจนมีกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น ปลุกป่าเดินศึกษาธรรมชาติ และปั่นเรือถีบ เป็นต้น

ภาพที่ ป่าชายเลน
ที่มา : ภาพจากการลงสำรวจพื้นที่

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

- วัดหาดเจ้าสำราญเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนให้ความเคารพ กราบไหว้ และขอพรพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ พระพุทธศรีมณีรัตน์ (เชื่อกันว่าบนบานใดๆ ก็จักได้สมฤทธิ์ผล) และกราบไหว้เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธจารณโฑพรมรังษีบริเวณด้านหน้าวัด สนทนารธรรมกับหลวงตาไก่ เจ้าอาวาสวัดหาดเจ้าสำราญองค์ปัจจุบัน

ภาพที่ วัดหาดเจ้าสำราญ
ที่มา : จากการสำรวจพื้นที่

- วัดบางทะเล

วัดบางทะเล ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ได้เสด็จยกทัพหลวงไปทางชลมารค เมื่อถึงตำบลบางทะเล เมืองเพชรบุรี เรือถูกพายุล่มหลายลำ พระองค์จึงได้ประทับแรมและตั้งพิธีบวงสรวง ณ พลับพลาที่ตำบลบางทะเลก่อนเสด็จต่อไปยังเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งวัดบางทะเลเป็นวัดที่เก่าแก่แต่ก็ได้รับการบูรณะอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการชำรุดด้านในโบสถ์จะเปิดตอนที่ม้งานพิธีต่างๆ มีความสวยงามและความเก่าแก่พอสมควร

ภาพที่ วัดบางทะเล

ที่มา : จากการลงสำรวจพื้นที่

- วัดดอนบ้านใหม่

วัดดอนบ้านใหม่เป็นวัดที่ได้รับการจดทะเบียนและได้วิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ.2543 เป็นวัดที่ได้รับรางวัลห้องน้ำสะอาดและสวยงามเป็นที่ 1 ของจังหวัดเพชรบุรี เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญก็คือใช้ในการประกอบพิธีกรรม ประเพณีทางศาสนา รวมทั้งใช้ในการจัดประชุมและซ้อมเหตุการณ์สึนามิ ลักษณะเด่นของวัดนี้มีโบสถ์มหาอุตายุประมาณ 310 ปี

ภาพที่ วัดดอนบ้านใหม่
ที่มา : ภาพจากการลงสำรวจพื้นที่

- วัดสมุทรธาราม

วัดสมุทรธาราม (สมุทรธาราม) เป็นวัดราษฎร์ในนิกายมหานิกาย วัดสมุทรธาราม (สมุทรธาราม) ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ลักษณะเด่นของวัดจะมีโบสถ์ สีม่วงสลักขาวซึ่งดูแปลกตา ประชาชนสามารถเข้าไปสักการะขอพรหลวงพ่อใหญ่พระพุทธรูปประจำวัดได้ที่โบสถ์ใหม่ซึ่งอยู่ติดทะเล และในวันพระจะมีชาวบ้านในหมู่บ้านและต่างหมู่บ้านมาร่วมทำบุญกันมากมาย มีการสวดมนต์ไหว้พระ ถวายสังฆทาน ขอพร และประกอบพิธีกรรมต่างๆทางศาสนาเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อตัวเองและครอบครัว

ภาพที่ วัดสมุทรธาราม
ที่มา : ภาพจากการลงสำรวจพื้นที่

- พิพิธภัณฑ์โครงกระดูกปลาวาฬ

โครงกระดูกปลาวาฬตั้งอยู่ภายในวัดหาดเจ้าสำราญ โดยหลวงพ่และชาวบ้านได้ร่วมกันนำกระดูกมาประกอบเป็นชิ้นส่วนเพื่อให้คนที่สนใจได้เข้ามาศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหัวและลำตัวของปลาวาฬที่ลอยมาเกยตื้นที่หาดเจ้าสำราญเมื่อเดือนธันวาคมปี พ.ศ. 2518

ภาพที่ พิพิธภัณฑ์โครงกระดูกปลาวาฬ
ที่มา : ภาพจากการลงสำรวจพื้นที่

ภาพที่ 23 โครงกระดูกปลาวาฬ
ที่มา : ภาพจากการลงสำรวจพื้นที่

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- ประมงพื้นบ้าน

การทำประมงพื้นบ้านนั้นจะมีช่วงเวลาหาปลาเฉพาะช่วง ชาวประมงจะออกเรือไปปล่อยอวนแล้วเข้าฝั่ง ใช้เครื่องมือที่เฉพาะเจาะจงกับชนิดของสัตว์น้ำ เช่น อวนจมสำหรับปลาทุยใช้โดหมึกสำหรับจับหมึกแล้วปล่อยอยู่กับที่เพื่อให้น้ำพาไปหาปลาหรือปลามาชนอวนเอง ส่วนใหญ่สัตว์น้ำที่ชาวบ้านแถบนี้พบก็จะเป็นปู ปลา กุ้ง หมึก และหอย เมื่อปลดอวนเสร็จแล้วก็นำสัตว์ที่ได้ไปจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนหรือส่งขายแพปลาให้กับพ่อค้าแม่ค้าคนกลาง

ภาพที่ ประมงพื้นบ้าน

ที่มา : ภาพจากการลงสำรวจพื้นที่

- ธนาคารปู

ชาวชุมชนหาดเจ้าสำราญ ตระหนักถึงปัญหาการลดลงของจำนวนปู จึงมีแนวคิดในการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ปูให้เพิ่มขึ้น และได้ร่วมกันก่อตั้งธนาคารปู โดยมีข้อตกลงร่วมกันในการออกทะเล แต่ทุกครั้งเรือประมงพื้นบ้านหนึ่งลำจะส่งแม่ปูไข่เข้าธนาคาร 1 ตัว สถานที่อนุบาลพันธุ์ปูมา เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านและผู้ใหญ่ในพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปูให้มีจำนวนมากขึ้นรองรับอาชีพประมงของคนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวจะได้มีปูม้าที่สดรสชาติอร่อยได้รับประทาน อีกทั้ง ยังเป็นแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับปูม้าและสัตว์น้ำอื่นๆ สำหรับผู้ที่สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับธนาคารปูมา

ภาพที่ ธนาคารปู หาดเจ้าสำราญ
ที่มา : จากการลงสำรวจพื้นที่

- กิจกรรมและการจัดงานต่างๆ (Events)

ตำบลหาดเจ้าสำราญเป็นพื้นที่ที่ใช้จัดการแสดงต่างๆ ตลอดปี เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวนอกเหนือจากชายหาดเจ้าสำราญหรือการรับประทานอาหารทะเล เช่น

คอนเสิร์ตหลงรักทะเลดาว อยู่ภายใต้โครงการDream Destination เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทางในวันธรรมดามากขึ้น มีกิจกรรมแบบศิลปะริมทะเล การวาดภาพล้อบน iPad กิจกรรมสอยดาวลูนารางวัล และรับประทานอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี

งานหาดเจ้าสำราญ ร.ศ. 137 มีกิจกรรมที่ย้อนอดีตไปในช่วงสมัยนั้น กิจกรรมมีหลากหลาย ได้แก่ เปิดตำนานค่ายหลวงหาดเจ้าสำราญ สถานีไฟหลวงบางทะเล ชิมของอร่อยที่ ถนนย้อนสมัยชมการแสดงโขน ละครชาตรี ลำตัด ก่อเจดีย์ทราย เป็นต้น

งานชมวาฬ ทานปู @ หาดเจ้าสำราญ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ชมวาฬบูด้า และการรับประทานอาหารทะเล โดยเฉพาะปูม้า

งานเทศกาลลอยกระทงหาดเจ้าสำราญ “ก่อกองทราย สร้างเกาะไฟลอยกระทง สายกลางทะเล แสงเทียนนับพัน เต็มระบำบนท้องทะเล” เป็นกิจกรรมจัดขึ้นทุกเทศกาลลอยกระทงของทุกปี โดยมีการปล่อยโคมเล่นไฟ กระทงสายประทีป การลอยกระทงในทะเล (เรือโดยสาร) กิจกรรมชิม ซุป ริมหาด การประกวดนางนพมาศ ลานเวทีดนตรีและจัดแสดงสินค้า OTOP

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดเด่น

- ผู้บริหารให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพ
- บุคลากรมีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนา
- มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง
- มีการกำหนดมาตรฐานการบริการด้านอาหารด้านราคาและการบริการ

- มีการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยแจ้งให้นักท่องเที่ยวทุกคนต้องสวมชูชีพก่อนลงเล่นน้ำทะเล ซึ่งให้บริการยืมเสื้อชูชีพฟรี

จุดด้อย

- ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงาน
- ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะทาง
- ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเท่าที่ควร
- สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ เป็นต้น
- ขาดการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

โอกาส

- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ดังจะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดปี

- นโยบายของรัฐในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
- เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเชื่อมโยงกับชายหาดปึกเตียนและชายหาดชะอำ

- มีการพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน – หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

ข้อจำกัด

- กฎหมาย ข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม ไม่เอื้อต่อการพัฒนา
- การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลน้อยและล่าช้ากว่าจะรับงบประมาณ ทำให้การดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนาไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้
- การขาดเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภาพรวมอย่างชัดเจน
- ภัยธรรมชาติทำให้ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งถูกทำลาย เช่น การกัดเซาะชายฝั่ง เป็นต้น

4.1.4 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลของอำเภอชะอำ

4.1.4.1 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตำบลบางเก่า

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมา

ตำบลบางเก่า เป็นตำบลที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนใน มีลักษณะเป็นรูปตัว ก ตำบลบางเก่านี้ได้มีการรวมตัวกันเป็นชุมชนตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านก้าวน้ำ 9 หมู่บ้าน เดิมชื่อ บ้านสมอเกา เนื่องจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในยุคนั้น ได้พบสมอเรือเกาแก่ สันนิษฐานกันว่ามิเรือสำเภาของชาวจีน มาทำการค้ากับกรุงศรีอยุธยา เมื่อประสบ ลมพายุซึ่งชาวบ้านในสมัยนั้น เรียกว่า “ลมสลาดัน ทำให้เรือสำเภาถูกลมสลาดันพัดพาอย่างแรงจนต้องทอดสมอ เพื่อไม่ให้เรือนั้นไหลไปตามลม แต่ก็ไม่สามารถ จะต้านแรงลมสลาดันดังกล่าวได้ เรือจึงถูกพัดไปตามกระแสนลม ทำให้สมอที่ทอดไว้ได้ไปเกาพื้นทะเลไปเรื่อย ๆ (คำว่า เกา เป็นลักษณะของสมอ ที่ทอดแล้ว ไม่สามารถทำให้เรือหยุดอยู่กับที่ได้) จนกระทั่งไปติด

อยู่ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชาวบ้านจึงได้เรียกชื่อตำบลนั้นว่า สมอเก่า และกร่อนคำกันมาเป็น สมอเก่า และเป็น บางเก่าจนปัจจุบัน

- ลักษณะทางกายภาพ

ตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ มีพื้นที่ทั้งหมด 15,787 ไร่ เป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลมีชายหาดยาวทอดตัวยาวประมาณ 10 กิโลเมตร รวมทั้งยังเป็นที่ยึดเชิงเขา เกาะและลำคลองที่สามารถทะลุ ถึงปากอ่าวไทย ซึ่งหมู่ที่ 1 หมู่ 2 บ้านบางเก่า หมู่ที่ 3 บ้านบ่อใหญ่ หมู่ที่ 4 บ้านท่า หมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง หมู่ที่ 6 บ้านท่าไทร และหมู่ที่ 7 บ้านบางเกตุ เป็นพื้นที่ชายหาดติดทะเลอ่าวไทยบางส่วน มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น เนื่องจากเป็นแหล่งประกอบอาชีพประมง อันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล โดยสามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่ที่ 8 บ้านท่าม่วง และหมู่ที่ 9 บ้านโตนดหลวง เป็นที่ยึด มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น เนื่องจากบริเวณนี้เหมาะสำหรับการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

- ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ ต้นเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนพฤษภาคมของทุกปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ เดือนมิถุนายน ถึงปลายเดือน ตุลาคม ของทุกปี

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ถึงปลายเดือน มกราคม ของทุกปี

- อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลหนองศาลา อำเภอชะอำ

ทิศใต้ ติดต่อกับเทศบาลตำบลชะอำ อำเภอชะอำ

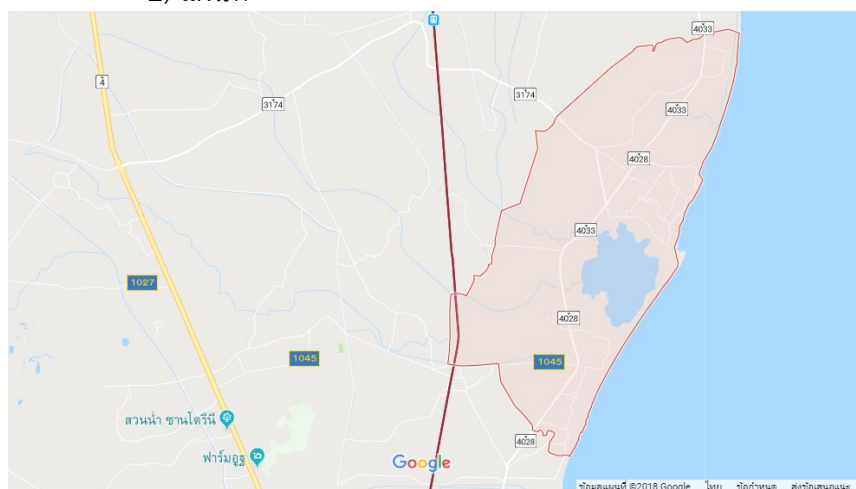
ทิศตะวันออก ติดต่อกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย อำเภอชะอำ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหนองศาลา อำเภอชะอำ

- อาชีพ

อาชีพหลักคือการทำประมง เนื่องจากสภาพพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลและอาชีพรอง ได้แก่ การทำการเกษตรและปศุสัตว์

2) แผนที่

<https://goo.gl/maps/3tuqcM4pmbM2>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- หาดทิวสุข/หาดบางเก่า มีลักษณะเป็นหาดทางธรรมชาติที่มีทรายสีขาวสวยงาม ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีบรรยากาศที่เงียบสงบ สามารถทำกิจกรรมบนชายหาดต่าง ๆ ได้ เช่น เล่นน้ำ ซ้ำจักรยาน ตกปลา และมีการปลูกสิ่งก่อสร้างใกล้เคียง ๆ บริเวณชายหาดเป็นรูปแบบของบังกะโล ซึ่งหาดบางเก่านี้ได้ถูกตั้งให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจากโครงการแนวทางการจัดการแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ปี พ.ศ. 2547 โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเก่า เป็นผู้รับผิดชอบ

ภาพที่ ชายหาดทิวสุข/ ชายหาดบางเก่า

ที่มา : <http://www.letscheckinmag.com>

- หาดองค์นเรศวร

หาดองค์นเรศวรตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 บ้านบ่อใหญ่ เป็นชายทะเลที่ตั้งอยู่ในบ้านบ่อใหญ่โดยมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกล่าวคือหมู่บ้านแห่งนี้เป็นที่ตั้งของบ่อน้ำจืดขนาดใหญ่คนโบราณเล่าสืบต่อกันมาว่าเป็นบ่อน้ำที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ยกทัพมาชะล้างอานม้าชะล้างดาบหลังจากที่ชนะศึกจากเมืองทวายและเมืองตะนาวศรี และยกไพร่พลผ่านมา ในเวลาต่อมาหมู่บ้านแห่งนี้จึงได้พัฒนาหาดองค์นเรศวรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ภาพที่ ชายหาดองค์นเรศวร

ที่มา : <http://www.bangkao.go.th>

- หาดบางเกตุ

หาดบางเกตุ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 7 บ้านบางเกตุ เป็นชายหาดที่มีความสวยงาม มีสวนสาธารณะไว้เป็นที่พักผ่อนบริเวณใกล้ชายหาด

- เกาะท่าไทร

เกาะท่าไทรตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 6 บ้านท่าไทร เกาะท่าไทรล้อมรอบด้วยคลองท่าไทร ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้ป่าชายเลน มีนกน้ำและนกทะเลหลากหลายชนิด แต่มีชาวบ้านบางรายพยายามถากถางป่าและจับจองพื้นที่เพื่อทำไร่ ทำนา และทำประมง จนป่าชายเลนเสื่อมสภาพหมดความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำที่อาศัยในบริเวณป่าชายเลนมีจำนวนลดลง รวมทั้งมีการทิ้งขยะลงในคลองท่าไทร ทำให้เกิดปัญหามลพิษตามมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์ทอดพระเนตรทัศนียภาพบริเวณป่าชายเลนเกาะท่าไทรและมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูป่าชายเลนให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ดังเดิม ในปี พ.ศ. 2544 องค์กรบริหารส่วนตำบลบางเก่า จัดทำโครงการ “การอนุรักษ์ป่าชายเลนเกาะท่าไทร” โดยทำการฟื้นฟูป่าชายเลน และขยายพันธุ์สัตว์น้ำ นอกจากนี้ภายในเกาะท่าไทรได้มีการก่อสร้างสะพานเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน แต่เนื่องจากในตอนนั้นสะพานเกิดการชำรุด ซึ่งทางเทศบาลของตำบลบางเก่าได้ทำการปิดปรับปรุงสะพานดังกล่าวเป็นการชั่วคราว

- ป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ

ป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติเป็นป่าที่ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่ที่ 7 บ้านบางเกตุ ในพื้นที่ป่าชุมชนมีพืชพันธุ์หลากหลายชนิดถูกปลูกไว้ในพื้นที่ เช่น ต้นตาล ต้นสน ต้นเกด ต้นหว้า ต้นมะรุ้ม ไม้ และต้นมะฮอกกานี เป็นต้น ซึ่งป่าชุมชนแห่งนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อฉลองพระชนมายุครบ 5 รอบของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และเพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายาก

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

- วัดโตนดหลวง

วัดโตนดหลวงตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 9 บ้านโตนดหลวง จากคำบอกเล่าสืบต่อกันมาของคนรุ่นเก่าในหมู่บ้าน กล่าวคือ หมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านป่าต่อมาพระมหากษัตริย์องค์หนึ่งมาพร้อมด้วยพระมเหสีซึ่งทรงพระครรภ์และประสูติพระโอรสที่บริเวณนี้ พระองค์จึงโปรดให้สร้างบ้านแปลงเมืองขึ้น พระราชทานนามว่า บ้านลูกหลวง นัยว่ามีพระประสงค์จะให้พระโอรสของพระองค์ได้ปกครองบ้านเมืองต่อในภายภาคหน้า เมื่อกาลเวลาล่วงเลยมานานบ้านลูกหลวง ก็กลายมาเป็น โตนดหลวง สันนิษฐานว่าการที่บริเวณแห่งนี้ได้มีไปด้วยต้นโตนดและด้วยเหตุที่ว่า ลูกหลวง ไม่ได้ประทับอยู่ที่นี้แล้ว ผู้คนยุคต่อมาจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ใหม่ว่า บ้านโตนดหลวง มาจนถึงปัจจุบัน และวัดโตนดหลวงปัจจุบันนี้มีเพียง 2 โบสถ์ ได้แก่ โบสถ์มหาอุดม และอุโบสถเรือสำเภาที่มีความงดงาม โดยในช่วงเดือนมีนาคมและพฤศจิกายนของทุกปี วัดโตนดหลวงจะมีการจัดงานประจำปี ทำให้อุโบสถเรือสำเภาจะกางใบทำให้อุโบสถ์มีความสวยงาม

ภาพที่ 12 อุโบสถเรือสำเภาของวัดโตนดหลวง

ที่มา : <https://tsasicha.wordpress.com>

- วัดสมุทรคาม (วัดบ้านท่า)

วัดสมุทรคาม (วัดบ้านท่า) หมู่ที่ 4 บ้านท่า เป็นวัดเก่าแก่ที่อยู่คู่กับชุมชนบ้านท่า แต่ไม่มีจดการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาที่แน่ชัด

ภาพที่ 13 อุโบสถวัดสมุทรคาม

ที่มา :

- ศาลมิตรชัย บัญชา

ศาลมิตรชัย บัญชา ตั้งอยู่ในบริเวณวัดสมุทรคาม หมู่ที่ 4 บ้านท่า เป็นศาลที่ถูกสร้างขึ้นจากความเชื่อของชาวบ้านในหมู่บ้านท่ากระเทียม ซึ่งมีการกล่าวขานกันว่า มีชาวบ้านคนหนึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านท่ากระเทียม ได้ฝันเห็นมิตรชัย บัญชา ซึ่งท่านมาบอกกับชาวบ้านคนดังกล่าวว่าท่านอยากมาอยู่ที่วัดสมุทรคาม ชาวบ้านคนดังกล่าวจึงทำการเดินทางมาทำการก่อสร้างศาลมิตรชัย บัญชา ให้ประดิษฐานอยู่ที่วัดแห่งนี้

ภาพที่ ศาลมิตรชัย บัญชา

ที่มา : จากการสำรวจ

- ศาลเจ้าแม่ตะเคียนทอง

ศาลเจ้าแม่ตะเคียนทองตั้งอยู่ในบริเวณวัดสมุทรคาม หมู่ที่ 4 บ้านท่าจากตำนานได้กล่าวขานกันว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านบ้านท่าได้ไปเล่นน้ำที่แม่น้ำเพชรบุรี ระหว่างเล่นน้ำ ได้มีชาวบ้านคนหนึ่งเกิดอาการช็อค ตัวแข็ง และพูดโต้ตอบกับใครไม่ได้ ในเวลาต่อมา ชาวบ้านคนดังกล่าว ได้ไปบนบานศาลกล่าวที่ศาลเจ้าแม่ตะเคียนในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชนให้หายจากอาการเหล่านี้ หลังจากนั้นไม่นานชาวบ้านคนดังกล่าวก็หายจากอาการประหลาด จึงได้ทำการสร้างศาลตะเคียนทองเป็นตอบแทน

ภาพที่ ศาลเจ้าแม่ตะเคียนทอง

ที่มา : จากการสำรวจ

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- ประเพณีโนเน

ประเพณีโนเนจัดขึ้นที่หมู่ที่ 9 บ้านโตนดหลวง เป็นการละเล่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เป็นการละเล่นที่อยู่คู่กับการบูชาศาลคุณพ่อดอกไม้ ซึ่งเป็นศาลที่ชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็นเทพที่คอยปกป้องรักษาคนในหมู่บ้านให้ปลอดภัยในช่วงวันสงกรานต์ เป็นเพลงที่มีการร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง เนื่องจากเพลงโนเนเป็นการละเล่นเพื่อความรื่นเริงของคนในชุมชนหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากท้องนา เดิมทีการละเล่นจะเล่นกันในชุมชน รวมตัวกันเล่นตามลานบ้าน ลานวัดของชุมชน ในการละเล่นเพลงโนเนไม่มีรูปแบบที่เป็นทางการมากนักทั่ว ๆ ไปจะเริ่มต้นด้วยการร้องโห่ 3 ครั้ง ช่วงของการโห่แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ โห่ก่อนเริ่มเล่นเพลง เรียกว่า โห่หน้า เพื่อเป็นการเรียกคนเข้าสู่วงของการละเล่นเพลงและการโห่ ระหว่างการเล่นเพลง เพื่อเป็นการโห่ เรียกสมาธิของคนในวงให้กลับเข้าสู่การละเล่น และดึงคนที่ออกนอกวงให้กลับเข้าสู่วงของการละเล่นเพลงอีกครั้ง ซึ่งในปัจจุบันได้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการร้องเพลงโนเนให้กับนักเรียนภายในชุมชนของหมู่ที่ 9 บ้านโตนดหลวง โดยนางมณฑียร นกขุนทอง ได้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านการร้องเพลงโนเนให้กับนักเรียน

ภาพที่ การร้องเพลงโนเน

ที่มา : <http://www.magazineonline4.com>

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดเด่น

- มีชายหาดเป็นทรายสีขาวเงียบสงล โดยมีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร

- คนในชุมชนพื้นที่ตำบลบางเก่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำประมงชายฝั่งสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตประมงและซื้ออาหารทะเลได้ราคาถูก

- ในพื้นที่บ้านบางเกตุมีการปลูกผลไม้ไม่น้อยหน้า ที่ขึ้นชื่อว่ามรสชาติที่หวานกว่าที่อื่นๆ เนื่องจากสภาพพื้นที่ในการเพาะปลูกเป็นดินทราย รวมถึงปุ๋ยที่ใช้ในการเพาะปลูกเป็นปุ๋ยที่ได้จากมูลวัวจึงได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี

- คนในชุมชนพร้อมให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และพร้อมให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในทุกๆ ด้าน

จุดด้อย

- คนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจึงขาดความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

- คนในชุมชนยังขาดทักษะด้านภาษา เพื่อใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว เนื่องจาก ยังขาดการจัดอบรมด้านภาษาให้กับคนในชุมชน

โอกาส

- ความต้องการของภาคเอกชนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในพื้นที่เพราะเป็นชายหาดที่เงียบสงบและสวยงาม

- มีพื้นที่ติดกับตำบลชะอำสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการทำกิจกรรมชายหาด

- มีการพัฒนาถนนเลียบริมชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

ข้อจำกัด

- ตำบลบางเก่ายังไม่เป็นที่รู้จักมากพอ เนื่องจากเป็นพื้นที่ยังขาดการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวในตำบล และยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

- พื้นที่ของตำบลบางเก่าโดยส่วนมาก ถูกจำกัดสิทธิ์ในด้านการพัฒนาพื้นที่จากกรมโยธาธิการและผังเมือง เนื่องจาก กรมผังเมืองต้องการให้พื้นที่ของตำบลบางเก่าเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเพียงอย่างเดียว

- หน้าชายหาดยังมีความแคบทำให้ยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้มาก

- ปัญหาขยะในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีการท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

- การประชาสัมพันธ์ยังขาดการติดป้ายบอกทางที่ชัดเจนไปยังแหล่งท่องเที่ยวในตำบลบางเก่า และยังไม่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่มากนัก

- ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล

4.1.4.2 บริบททางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ตำบลชะอำ

1) ข้อมูลทั่วไป

- ประวัติความเป็นมาและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเอกาทศรถ ยกทัพมาทางใต้ ทรงนำทัพมาที่เมืองนี้ เพื่อพักกำลังไพร่พล ช้าง ม้า และล้างอานม้า จึงได้ชื่อว่า “ชะอาน” ต่อมาชื่อนี้จึงเพี้ยนมาเป็น “ชะอำ” ชะอำครั้งอดีตเริ่มมีความเจริญทางการท่องเที่ยว ตั้งแต่ทางรถไฟสายใต้สร้างมาถึงในราวปี พ.ศ. 2459 ชายหาดชะอำเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รู้จักกันมานานแล้ว แต่ในอดีตยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร จนกระทั่งปี พ.ศ. 2464 พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพารในสมัยนั้นได้ออกสำรวจพื้นที่ชายทะเลที่ชะอำ ได้ทรงมาจับจองที่ดินชายทะเล ตำบลชะอำ ซึ่งแต่เดิมนั้น เป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอนายาง ชาวบ้านชะอำส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่สับปะรด และทำการประมง หมู่บ้านชะอำนั้นตั้งอยู่หลังสถานีรถไฟ บ้านชะอำทางทิศตะวันตกของทางรถไฟ หมู่บ้านชายทะเลนี้เป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ที่บ้านปากคลอง และบ้านหนองแจง เมื่อชะอำเริ่มเป็นที่รู้จักว่าเป็นเมืองชายทะเลที่สงบเงียบ ธรรมชาติสวยงาม อีกทั้งมีแหล่งน้ำจืดที่อุดมสมบูรณ์ทำให้มีราษฎรอพยพมาปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากชุมชนเล็กๆขยายตัวเป็นชุมชนใหญ่มีการรวมตัวจัดตั้งเป็นหมู่บ้านให้ชื่อว่าหมู่บ้าน “สหคาม” โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าแต่งตั้ง และมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก

พระบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ได้ทรงวางผังเมืองชะอำวางผังตัดถนน และมีพระประสงค์เพื่อให้ชะอำเป็นที่พักตากอากาศตามแผนพัฒนาชะอำที่พระองค์ได้จัดทำขึ้น ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พระองค์ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญเรื่องการเจริญเติบโตในเขตชุมชนชายทะเลชะอำ อันเป็นสถานที่พักผ่อนตากอากาศ จึงมีพระราชดำริตั้งกรมการวางแผนพัฒนาบริเวณชายทะเลชะอำ ให้เป็นสถานที่ตากอากาศสมบูรณ์แบบ โดยมีการสร้างสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆอาทิเช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนหนทาง โรงเรียน ฯลฯ และจึงโปรดเกล้าให้ร่างพระราชบัญญัติการจัดสร้างบำรุงสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเลทิศตะวันตก พุทธศักราช 2469 ขึ้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ ในปีพุทธศักราช 2469

- ที่ตั้งและอาณาเขตของตำบล

ตำบลชะอำมีพื้นที่ทั้งหมด 110 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 180 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเทศบาลตำบลนายาง และเทศบาลตำบลบางเก่า
ทิศใต้	ติดต่อกับเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับชายทะเล (อ่าวไทย)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับแนวระยะทางรถไฟสายใต้

- ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลชะอำ อยู่ในเขตที่ราบฝั่งทะเลทางด้านตะวันออกของจังหวัด เพชรบุรีติดกับชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย บริเวณนี้นับเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่งของจังหวัดในด้าน การประมง การท่องเที่ยว เขตนี้ที่ราบฝั่งทะเล ได้แก่ บางส่วนของอำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอบ้านแหลม อำเภอท่ายาง และอำเภอชะอำ ลักษณะพื้นที่ชายฝั่งเพชรบุรี

- ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากตำบลชะอำ มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม และที่ราบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจึงได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน และอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว ในช่วงระยะแรกของเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกหนาแน่น และในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนของทุกปี สภาพอากาศจะแห้งแล้ง ประกอบด้วยอุณหภูมิที่สูงขึ้น เนื่องจากปรากฏการณ์โลกร้อน สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงธันวาคม - เมษายน โดยแบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดูกาล ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนมิถุนายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - ปลายเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม

- โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจในเขตเทศบาลขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว จึงมีกลุ่มประกอบอาชีพการค้าขายและการบริการแก่นักท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาชีพประมง รับจ้าง และการเกษตร

- การปกครอง

ตำบลชะอำ ประกอบไปด้วย 27 ชุมชน ดังต่อไปนี้

ชุมชนบ้านสระ

ชุมชนตลาด

ชุมชนหนองคาง

ชุมชนค่ายพระรามหก

ชุมชนค่ายนเรศวร

ชุมชนรวมใจพัฒนา

ชุมชนเจ้าพ่อเขาใหญ่

ชุมชนสะพานหิน

ชุมชนชัยมงคล

ชุมชนบ่อพุทรา

ชุมชนบางไทรย้อย

ชุมชนเนินสุรา

ชุมชนทุ่งตะกาดพลี

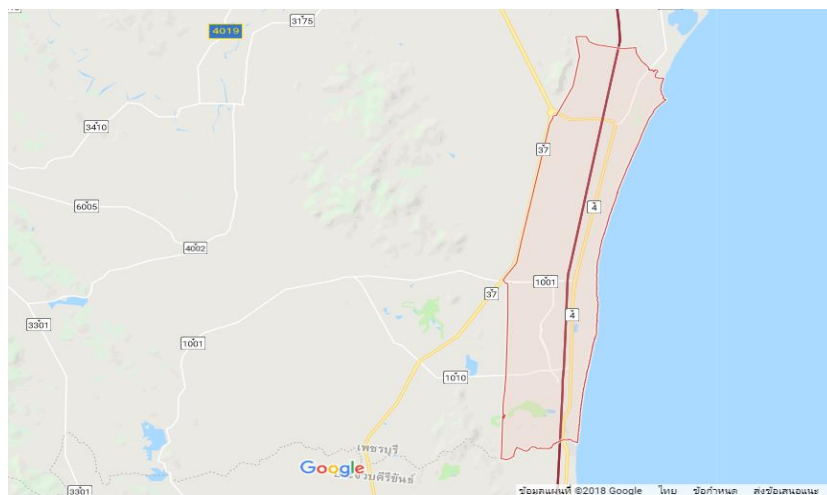
ชุมชนสหคาม

ชุมชนบ้านหนองแจง

ชุมชนบ้านพลี

ชุมชนบ้านห้วยจิก
 ชุมชนบ่อแคมด้านเหนือ
 ชุมชนบ่อแคมด้านใต้
 ชุมชนบ้านใหญ่ชะอำ
 ชุมชนหัวบ้านชะอำ
 ชุมชนบ้านหนองตาพุด
 ชุมชนบ้านคลองเทียน
 ชุมชนบ้านปากคลอง
 ชุมชนสามพระยาสันติสุข
 ชุมชนห้วยทรายใต้
 ชุมชนบ้านห้วยทรายเหนือ

2) แผนที่

<https://goo.gl/maps/kXYct4DSRRN2>

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- ชายหาดชะอำ

ชายหาดชะอำ เป็นหาดที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย เป็นที่รู้จักมากขึ้น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดปรานเมืองเพชรบุรีมาก จนได้ให้มีการ สร้างค่ายหลวงบางทะเล ที่หาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี แต่ที่ตำบลบางทะเลแมลงวันชุกชุม พระองค์จึงได้รับสั่งให้ย้ายการก่อสร้างมาทางทิศใต้ของชายฝั่งเพชรบุรี ณ หาดชะอำ เพื่อก่อสร้าง พระราชวังฤดูร้อน ที่ก่อสร้างด้วยไม้สักทั้งองค์พระตำหนักและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัวพระราชทานนามพระราชวังแห่งนี้ว่า "พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน" โดยพระราชวังแห่งนี้จะ ยื่นออกไปยังทะเล ชายหาดชะอำจึงกลายเป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงลำดับต้นๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว ของประเทศไทยตลอดมา ชายหาดชะอำนี้ มีความยาวของหาดประมาณ 7 กิโลเมตร ซึ่งจะมีถนนเป็น แนวยาวตลอดหาดกั้นระหว่างชายหาด และบ้านพักร้านค้าต่างๆ เพื่อไม่ให้รูกล้าลงไปบนชายหาด

ชะอำ ซึ่งเป็นการรักษาธรรมชาติของหาดชะอำ ในทุกวันพุดหาดชะอำจะรณรงค์ให้มีการหุบร่มชายหาดต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงความเป็นธรรมชาติของหาดชะอำอย่างแท้จริง โดยนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหาดชะอำสามารถทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ปั่นจักรยานชมหาดชะอำ ว่ายน้ำ/เล่นน้ำทะเล ชิม้ำชมวิวิทิวทัศน์ เล่นบานานาโบ๊ท ซื้อสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก เป็นต้น

ภาพที่ 4.2 ชายหาดชะอำ

ที่มา : <https://thai.tourismthailand.org/attraction/>

- จุดชมวิวิทิวทัศน์หาดชะอำ

จุดชมวิวิทิวทัศน์หาดชะอำเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวสามารถชมวิวิทิวทัศน์ของระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของตำบลชะอำ พื้นที่เป็นลานกว้างเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นทัศนียภาพของชายฝั่งทะเลและวิถีชุมชน จุดชมวิวยังถูกใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ของตำบลตลอดปี

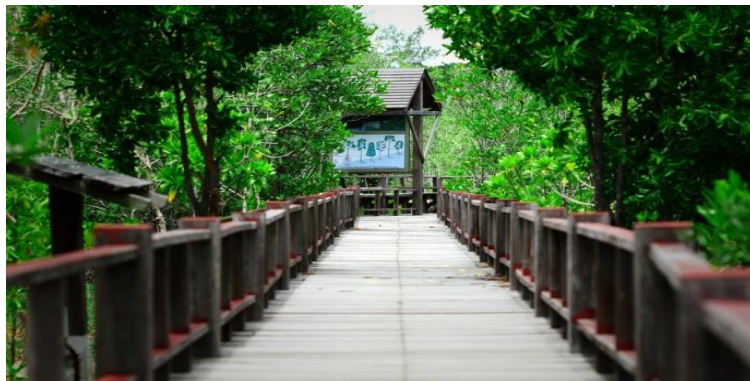

ภาพที่ จุดชมวิวิทิวทัศน์หาดชะอำ

ที่มา : จากการสำรวจพื้นที่

- อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ตั้งอยู่ภายในบริเวณค่ายพระรามหก ถนนเพชรเกษม และพื้นที่เดียวกับพระราชินีเวศน์มฤคทายวัน วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา ในปี พ.ศ. 2548 และเพื่อฟื้นฟูพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน ป่าชายหาด ป่าเบญจพรรณ และที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิดในบริเวณนี้ให้กลับมาอยู่ในสภาพสมบูรณ์ เป็นศูนย์ให้ความรู้ เผยแพร่และฝึกอบรมระดับสากลด้านการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อกระตุ้นและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยทุกคนมีโอกาสนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

ที่มา : <http://sirindhornpark.or.th/2014/TH/sources5.php>

- ป่าชายเลนโรงเรียนเทศบาล 3 วัดเนรัญชราราม

ป่าชายเลนอยู่ห่างจากทะเลชะอำประมาณ 300 เมตร ติดกับวัดเนรัญชราราม พื้นที่ของโรงเรียนด้านทิศตะวันตกมีลำคลองไหลผ่านลงสู่ทะเลผ่านชุมชนปากคลอง ดังนั้นจึงทำให้พื้นที่ของโรงเรียนด้านทิศตะวันตกซึ่งเป็นพื้นที่ของวัดเนรัญชรารามมีป่าชายเลน ความสำคัญของป่าชายเลนทำให้ทางโรงเรียนตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์ของป่าชายเลนที่มีต่อชุมชนและท้องถิ่น จึงได้มีแนวคิดในการอนุรักษ์ป่าชายเลน แนวคิดดังกล่าวได้รับความเมตตาจากพระครูเกษมวัชรารัตน์ เจ้าอาวาสวัดเนรัญชราราม ได้มอบพื้นที่ในการจัดทำพื้นที่เรียนรู้ป่าชายเลนขึ้น โดยโรงเรียนร่วมกับชุมชนในเขตพื้นที่ได้แก่ ชุมชนคลองเตียน ชุมชนปากคลอง ชุมชนสะพานหิน ร่วมกันในการรักษาพื้นที่ป่าและดูแลให้ป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทางทะเล ซึ่งผลจากการดำเนินการที่ผ่านมาป่าชายเลนของโรงเรียนมีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์ทะเล อาทิ ปลา ปู เป็นต้น ระบบนิเวศเริ่มมีความอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์อื่นๆ เข้ามาอาศัยมากขึ้นเรื่อยๆ พันธุ์ไม้เติบโตขึ้นเป็นแหล่งในการศึกษาเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่นป่าชายเลน เพื่อให้ให้นักเรียนในโรงเรียนได้ศึกษาสภาพสังคม เศรษฐกิจของท้องถิ่นตนเอง และผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว ตลอดจนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนท้องถิ่น

ของตนเอง นอกจากนี้โรงเรียนเทศบาล 3 วัดเนรัญชราราม ยังได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในการสัมมนาป่าชายเลนแห่งชาติ ครั้งที่ 14 ปี พ.ศ. 2554 เป็นรางวัลแห่งความสำเร็จของโรงเรียน ชุมชน และวัด ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างแท้จริง ป่าชายเลนจึงเป็นอัตลักษณ์ของโรงเรียน และเป็นอีกหนึ่งจุดศึกษาเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้มีจิตใจรักการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ภาพที่ ป่าชายเลนโรงเรียนเทศบาล 3 วัดเนรัญชราราม
ที่มา : จากการสำรวจพื้นที่

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ
- วัดเนรัญชราราม

วัดเนรัญชราราม ตั้งอยู่ริมทะเลบริเวณด้านทิศเหนือของหาดชะอำ ชื่อวัด เนรัญชราราม ได้รับการตั้งให้สอดคล้องกับพระราชวังมฤคทายวัน ซึ่งสร้างโดยรัชกาลที่ 6 ตามเรื่องราวในพุทธประวัติเกี่ยวกับแม่น้ำเนรัญชราและ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน สิ่งสำคัญที่น่าสนใจในวัดได้แก่ พระอุโบสถลักษณะทรงอินเดียว สร้างเมื่อ พ.ศ. 2377 พระประธานในพระอุโบสถ คือ หลวงพ่อทอง สร้างเมื่อปี 2478 เป็นพระพุทธรูปที่คนในชุมชนเชื่อว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ บริเวณลานกลางแจ้งมีพระพุทธรูปปิดทวารทั้ง 9 ที่ไม่เหมือนที่ใดในประเทศไทย สร้างเมื่อพ.ศ.2527 เพื่อให้ประชาชนที่มาเที่ยวชะอำได้มีสิ่งสักการบูชา เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นสีขาว นั่งปิดทวารทั้ง 9 คือ ตา สอง จมูกสอง หูสอง ปากหนึ่ง ทวารหนัก ทวารเบา รวมเป็น 9 เป็น ปรีศนาธรรมซึ่งหมายถึงความถึงการตัดกิเลสโดยวิธีปิดช่องทางการเข้าและ ออกของกิเลสหรือสิ่งไม่ดีงามทั้งหลาย นอกจากนี้ยังมี ศาลาจตุรมุขประดิษฐานรอยพระพุทธรูปบาททองเหลือง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2491 และรูปหล่อพระครูสุนทร วิโรจน์ (สงวน ชาคโร) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดเป็นระยะเวลาจนถึง 52 ปี และได้สร้างความเจริญให้แก่ วัดและท้องถิ่นเป็นอันมาก

ภาพที่ วัดเนรัญชราราม

ที่มา : <https://thai.tourismthailand.org>

- พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชตั้งอยู่ริมทะเลด้านทิศเหนือของหาดชะอำ เป็นรูปหล่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงถือพระแสงดาบหันพระพักตร์สู่ทะเล โดยความเกี่ยวพันระหว่างสมเด็จพระนเรศวรกับชายหาดบริเวณนี้เคยปรากฏในหน้าประวัติศาสตร์สมัยที่พระองค์เสด็จมาที่นี่พร้อมกับสมเด็จพระเอกาทศรถ พระองค์ทรงพอพระทัยในความงดงามของชายหาดแห่งนี้มาก ดังนั้นเพื่อน้อมรำลึกถึงพระองค์ท่านจึงได้มีการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ที่พระองค์เสด็จประพาสหัวเมืองทางตอนใต้ และทรงเคยประทับแรม ณ ที่ชายหาดชะอำแห่งนี้ คนในชุมชนหรือนักท่องเที่ยวนิยมนำรูปปั้นไก่ ช้าง ม้า มาถวาย

ภาพที่ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ที่มา : จากการสำรวจพื้นที่

5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ความเชื่อ และกิจกรรม

- สะพานปูซึก

ตั้งอยู่บริเวณชุมชนสะพานหิน ปากคลอง สะพานปูซึกได้กลายเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่ควรไปสัมผัสของเมืองไทย (Unseen in Thailand) ด้วยวิถีชีวิตชาวประมงเรือปูที่ใช้วิธีการถนอมความสดของปูที่จับมาได้ระหว่างรอจำหน่ายด้วยการใส่ถุงตาข่ายผูกเชือกห้อยกับราวสะพานเหล็กเล็กๆ ที่ชาวบ้านเรียกว่าสะพานยก ทำให้ผู้ที่ไม่หาซื้อปูมาจากชาวประมงโดยตรงที่สะพานยกได้รับประทานปูม้าที่สดอร่อยแบบธรรมชาติ จนเป็นที่มาของชื่อ "ปูซึกสะพานยก" และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประชาสัมพันธ์ให้เป็น Unseen in Thailand ในบริเวณดังกล่าวสามารถชมทัศนียภาพของวิถีชีวิตชุมชนชาวประมงของตำบลชะอำอีกด้วย ด้วย ความสะดวกกันด้วยวิถีชีวิตชาวประมงที่

ภาพที่ สะพานปูซึก

ที่มา : จากการสำรวจพื้นที่

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกบ้านหนองแจง

วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกบ้านหนองแจงเกิดขึ้นจากคุณปิ่นประภา สร้อยสม มีอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้ามีความสนใจการทำผ้าบาติกเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดแรงบันดาลใจจากสีสันทันของผ้าบาติกที่มีสีสนสดใสโดยเรียนรู้จากหนังสือช่องทางทำมาหากิน จนกระทั่งได้เดินทางไปศึกษาขั้นตอนและวิธีการผลิตผ้าบาติกจากโรงงานมันเดห์ จังหวัดภูเก็ต ประมาณ 2 สัปดาห์ โดยได้ฝึกหัดและผลิตภายในครอบครัว และได้ขยายผลสอนให้กับเพื่อนที่สนใจ จึงเกิดการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนบ้านหนองแจง เพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ภาพที่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกบ้านหนองแจง
ที่มา : <http://www.cha-amcity.go.th>

- ธนาคารปุม้า ชุมชนบ้านคลองเตียน

ชุมชนบ้านคลองเตียนส่วนใหญ่คนในชุมชนประกอบอาชีพประมงเรือปูจำนวนมาก สร้างรายได้ให้กับสมาชิกตลอดปี อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ปูม้าในธรรมชาติบริเวณทะเลชะอำเริ่มมีปริมาณลดน้อยลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ของกลุ่มประมง(เรือปู) จึงทำให้สมาชิกกลุ่มประมง(เรือปู) ได้ร่วมกันหาสาเหตุและแนวทางในการจัดการและเพิ่มจำนวนปูม้าในทะเลชะอำ จากปัญหาดังกล่าว ทำให้สมาชิกกลุ่มรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มธนาคารปุม้าขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณจำนวนปูม้าในทะเลชะอำ โดยสมาชิกกลุ่มจะนำปูม้ามาให้คณะกรรมการทุกวันเพื่อลงบันทึกการมอบปูม้าหลังจากการออกเรือลอบปูม้าเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อจะนำแม่ปูไข่ดำใส่ไว้ในถังเชื้อไข่ 1 ถังต่อ 1 ตัว โดยภายในถังเชื้อไข่จะให้ออกซิเจนเพื่ออนุบาลไข่ให้ฟักเป็นตัวต่อไปเพื่อปล่อยลงสู่ทะเลชะอำต่อไป เมื่อแม่ปูไข่ดำเชื้อไข่เสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการจะนำแม่ปูของสมาชิกคืนให้กับสมาชิกเพื่อจัดจำหน่ายเป็นรายได้ให้ครอบครัวต่อไป

ภาพที่ ธนาคารปูม้า ชุมชนบ้านคลองเทียน
ที่มา : <http://www.cha-amcity.go.th>

- กิจกรรมและการจัดงานต่างๆ (Event)

ตำบลชะอำเป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมกิจกรรมและการจัดงานต่างๆ (Event) เพื่อก่อให้เกิดการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน การจัดกิจกรรมมีทั้งประเภทเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน กีฬา การรับประทานอาหารทะเล เช่น

เทศกาลงานชิมปูชัก นายบุญกุล พรสมบุญศิริ นายกเทศมนตรีเมืองชะอำ ผู้ตั้งชื่อปูม้าตามวิถีชีวิตของชาวประมงชะอำว่า "ปูชักสะพานยก" ได้มีแนวคิดให้จัดงานเทศกาลชิมปูชักขึ้น เพื่อส่งเสริมอาชีพชาวประมงเรือปู และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงรสชาติความอร่อยของเนื้อปูชะอำด้วยเอกลักษณ์การถนอมปูแบบไม่เหมือนใคร และการแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์พันธุ์ปูม้าด้วยการจัดตั้งธนาคารปูม้าขึ้น จึงได้มีการกำหนดจัดงานโดยเอาช่วงเดือนมีนาคม ซึ่งเป็นเดือนที่ปูโตเต็มที่และชาวประมงสามารถจับปูม้าในทะเลได้มากที่สุดของปี

เทศกาลว่าวนานาชาติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดงานว่าวนานาชาติจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก มาร่วมโชว์ว่าวหลากหลายรูปแบบ สีสดใสสวยงามลอยอยู่เต็มท้องฟ้าเปรียบเหมือนเป็นโลกใต้ทะเลที่หน้าค้นหา เทศกาลว่าวนานาชาติมีกิจกรรมต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำ เช่น Kite Workshop เรียนรู้การประดิษฐ์และสร้างว่าวด้วยตัวเอง Boomerang Workshop รวมทั้งเรียนรู้การร่อนบวมเมอแรงอย่างไรให้หมุนกลับมาหาตัว รวมไปถึงความรู้จากนิทรรศการว่าวไทย

เทศกาลกินหอย ดูนก ตกหมึก จัดครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2542 ด้วยการจัดกิจกรรมดูนกที่ทุ่งตะกวดพลีซึ่งช่วงการจัดงานจะมีนกอพยพหนีหนาวมายังประเทศไทย การชมวนอุทยานเขานางพันธุรัต การออกทะเลตกหมึก การนำเสนอผลผลิตอาหารทะเลมาจำหน่ายให้กับ

นักท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามายังชะอำในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว คือช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี ร้านค้าต่าง ๆ ที่มาร่วมกิจกรรมจำหน่ายอาหารภายในงานต้องดใช้ภาชนะโฟมบรรจุอาหาร เพื่อลดความเสี่ยงด้านสุขภาวะอนามัยของผู้บริโภคและลดจำนวนขยะที่จะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

6) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง

- มีสภาพภูมิประเทศและชายหาดที่ทอดยาวประมาณ 7 กิโลเมตรและมีความสวยงามเหมาะสมกับการทำกิจกรรมและการท่องเที่ยว
- เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีต
- ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งในการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนและการทำกิจกรรมต่างๆ
- คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เช่นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเก็บขยะและทำความสะอาดชายหาด
- การคมนาคมขนส่งสะดวกสามารถเข้าถึงง่าย และตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวรองรับอย่างพอเพียง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถเช่า เป็นต้น รวมถึงการดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว
- มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

จุดอ่อน

- แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน เช่น บริเวณสะพานปูชักซึ่งเป็น **Unseen In Thailand** ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับนักท่องเที่ยว เช่น สุขาสาธารณะ สถานที่จอดรถ กล้องวงจรปิด
- ปัญหาที่จอดรถบริเวณหน้าชายหาด ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่สามารถจอดได้ ยกเว้นผู้มาทานอาหารหรือใช้บริการเตียงผ้าใบ
- ปัญหาการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ขายของแพงเกินราคา โดยเฉพาะช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว

- ปัญหาสุนัขจรจัด สร้างความรำคาญให้กับนักท่องเที่ยวและพื้นที่สกปรก

โอกาส

- เป็นแหล่งท่องเที่ยวแม่เหล็ก ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง
- มีการพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก คลองโคน - หาดเจ้าสำราญ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น

อุปสรรค

- จิตสำนึกของนักท่องเที่ยวในการรักษาความสะอาดของชายหาด
- งบประมาณในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

- ปัญหาขยะที่พัฒมาจากทะเล

4.1.5 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่

จากการศึกษาบริบททางการท่องเที่ยวทั้ง 3 อำเภอ 10 ตำบล พบว่า ลักษณะทางกายภาพที่เป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว ป่าชายเลนและแหล่งท่องเที่ยวชายหาด และยังส่งผลต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตของชุมชนชายฝั่งทะเล โดยแต่ละพื้นที่มีศักยภาพทางการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและตัวแทนจากภาครัฐด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทำให้สามารถแบ่งประเด็นการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่และกิจกรรม ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วม ด้านแผนงานและนโยบาย ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยได้ แบ่งระดับศักยภาพเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย ดังตารางที่

ตารางที่ ศักยภาพการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยของจังหวัดเพชรบุรี

พื้นที่	ศักยภาพรองรับ	นักท่องเที่ยวทั่วไป	นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม	หมายเหตุ (จุดหมายปลายทาง)
อำเภอบ้านแหลม				
- ตำบลบางตะบูน		น้อย	ปานกลาง	(ดูวาท/ทานอาหาร)
- ตำบลบางตะบูนออก		น้อย	น้อย	
- ตำบลบ้านแหลม		น้อย	น้อย	
- ตำบลบางขุนไทร		น้อย	ปานกลาง	(ป่าชายเลน)
- ตำบลปากทะเล		น้อย	ปานกลาง	(ดูนก)
- ตำบลบางแก้ว		น้อย	ปานกลาง (หมู่ 5, 7)	สปาแก้งหันทอง/ โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่าง
- ตำบลแหลมผักเบี้ย		มาก (หมู่ 2)	มาก (หมู่ 1,2)	ชมรมการท่องเที่ยว/โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย
อำเภอเมือง				
- ตำบลหาดเจ้าสำราญ		มาก	ปานกลาง	
อำเภอชะอำ				
- ตำบลบางเก่า		น้อย	น้อย	
- ตำบลชะอำ		มาก	ปานกลาง	ชุมชนคลองเตียน ชุมชนปากคลอง ชุมชนบางไทรน้อย ชุมชนหนองแจง

4.1.5 รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแต่ละตำบลทั้งลักษณะกายภาพ ทรัพยากรการท่องเที่ยว และออกแบบรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และประชุมเพื่อระดมความคิดกับตัวแทนจากแต่ละตำบลรวมทั้งสิ้น 85 คน โดยสามารถกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ 7 รูปแบบ 31 กิจกรรม ดังนี้

4.1.5.1 รูปแบบการท่องเที่ยวชายหาด หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลาย และเพลิดเพลินกับบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยวพร้อมร่วมกิจกรรมสนุกสนานต่างๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น เช่น เดินเล่นชายหาด รับประทานอาหารทะเล ว่ายน้ำ/เล่นน้ำทะเล และเลือกซื้อของฝากของที่ระลึก เป็นต้น

4.1.5.2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงกีฬา หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อประกอบกิจกรรมทางด้านการกีฬาหรือรับชมการแข่งขันกีฬาที่จัดขึ้นบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เช่น รับชมการแข่งขันวอลเลย์บอลชายหาด ชมการแข่งขันเจ็ตสกี และเข้าร่วมการแข่งขันวิ่งมาราธอน เป็นต้น

4.1.5.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศบริเวณโดยรอบของพื้นที่ มีการปลูกฝังจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมนั่งเรือเรียนรู้ระบบนิเวศทางทะเล เดินสำรวจเส้นทางปลูกป่าชายเลน เป็นต้น

4.1.5.4 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ตำนานและเรื่องเล่าของสถานที่ท่องเที่ยวเช่น วัด พระบรมราชานุสาวรีย์ เป็นต้น

4.1.5.5 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง สนุกสนาน เพลิดเพลิน และมีความพึงพอใจทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น เที่ยวชมเทศกาลว่าวนานาชาติ เทศกาลงานชิมปูซึก และชมคอนเสิร์ต เป็นต้น ทำให้เกิดความผ่อนคลาย สนุกสนานเพลิดเพลิน

4.1.5.6 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ที่มีวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นและชัดเจน

4.1.5.7 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและ CSR หมายถึง การเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาดูงาน ประชุมสัมมนา พร้อมกับการพักผ่อน เช่น การศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริ ธนาคารปู กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ เป็นต้น เพื่อศึกษาและเรียนรู้ นำไปเป็นแนวทางการพัฒนาสามารถนำไปต่อยอดและประยุกต์ใช้ในองค์กรหรือชีวิตประจำวันได้

4.1.6 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากรูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวทั้งหมด 7 รูปแบบ สามารถกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวได้ทั้งหมด 31 กิจกรรม ดังนี้

4.1.6.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวชายหาด

1) วายน้ำ/เล่นน้ำทะเล

นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมวายน้ำ/เล่นน้ำทะเล ในพื้นที่บริเวณชายหาดชะอำ ชายหาดเจ้าสำราญ โดยสามารถเช่าห่วงยางหรืออุปกรณ์เล่นน้ำทะเลได้จากร้านค้าบริเวณริมชายหาด

2) ปั่นจักรยาน

นักท่องเที่ยวสามารถปั่นจักรยานบริเวณถนนเลียบชายหาด โดยบริเวณชายหาดมีบริการร้านเช่าจักรยาน ซึ่งมีจักรยานหลากหลายรูปแบบให้นักท่องเที่ยวเลือก เพื่อปั่นไปชมวิวทิวทัศน์ของชายฝั่งทะเลชะอำ ชมบรรยากาศของระบบนิเวศชายฝั่งทะเลและวิถีชีวิตชายฝั่งทะเล เช่น การออกเรือหาปลาของชาวประมง การขายสินค้าที่ระลึก การขายอาหารทะเล/อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

3) รับประทานอาหารทะเล

นักท่องเที่ยวสามารถเลือกรับประทานอาหารทะเลสดๆ โดยมีผู้ประกอบการนำเมนูอาหารมาเสนอให้นักท่องเที่ยวได้เลือกถึงที่ หรือนักท่องเที่ยวสามารถไปเลือกซื้อได้ด้วยตัวเองได้ตามร้านอาหาร สะพานปลา สะพานปูชัก ตลาดร้านค้าชุมชนแพปลา ซึ่งจะได้อาหารทะเลสด และราคาถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป

4) ชิม้ำชมวิวิวทิวทัศน์

นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมชิม้ำเลียบฝั่งชายหาดตลอดแนว โดยมีชาวบ้านนำม้มาให้บริการริมชายหาด มีให้บริการที่ชายหาดชะอำ

5) เล่นกิจกรรมทางน้ำ

นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมการเล่นบานาน่าโบ๊ท ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

6) ซื้อสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก

นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าที่เป็นของขึ้นชื่อ สินค้าโอท็อปของที่ระลึก บริเวณร้านค้าฝั่งถนนเลียบชายหาด เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเปลือกหอย ผ้าบาติก อาหารทะเลแปรรูป เป็นต้น

4.1.6.2 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา

1) เล่นกีฬาทางน้ำ เช่น เจ็ทสกี

2) เล่นกีฬาชายหาด เช่น วอลเลย์บอลชายหาด

3) วิ่ง (mini/half/full marathorn)

4) ปั่นจักรยาน

4.1.6.3 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1) นั่งเรือศึกษาธรรมชาติ/ระบบนิเวศทางทะเล

นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือชมวิทิวทัศน์ศึกษาธรรมชาติเกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเลเพื่อศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศทางทะเล หรือการนั่งเรือแกลเลนบริเวณป่าชายเลนในอำเภอ บ้านแหลม

2) เดินสำรวจเส้นทางธรรมชาติ

นักท่องเที่ยวสามารถเดินสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศป่าชายเลนได้หลายแห่ง เช่น โรงเรียนบางตะบูนวิทยา ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนหาดเจ้าสำราญ โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย โรงเรียนเทศบาล 3 วัดเนรัญชราราม ในอุทยานนานาชาติสิรินธร เป็นต้น ซึ่งเป็นศึกษาเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยว

3) ปลูกป่าชายเลน

นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการปลูกป่าชายเลน ในพื้นที่ของอำเภอบ้านแหลม และโรงเรียนเทศบาล 3 วัดเนรัญชราราม เพื่อเป็นการขยายพื้นที่ป่าชายเลน และรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

4) ดูวาฬบรูด้า/โลมา

นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือออกไปชมวาฬบรูด้าได้ในช่วงเดือนกันยายน - ธันวาคม ซึ่งจะเป็นช่วงที่วาฬบรูด้าเข้ามาหากินบริเวณท้องทะเลอ่าว ก.ไก่ ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

5) ดูนกประจำถิ่น/นกอพยพ

นักท่องเที่ยวสามารถดูนก เรียนรู้ศึกษาพันธุ์ของนกต่างๆ ทั้งนกที่อยู่ประจำถิ่นและนกอพยพ ตำบลปากทะเล ตำบลบางขุนไทร ตำบลแหลมผักเบี้ย บริเวณทุ่งตะกาดพลี และวนอุทยานเขานางพันธุรัตน์

6) ถีบกระดาน/เดินหาดเลนเก็บหอย

นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนชาวประมงที่เก็บสัตว์น้ำบริเวณหาดเลน ได้เรียนรู้วิธีการถีบกระดาน การเก็บหอย หรือเดินบริเวณหาดเลนเพื่อเก็บหอยชนิดต่างๆ เช่น หอยตลับ หอยเสียบ เป็นต้น

4.1.6.4 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

1) ทำบุญไหว้พระสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์

การทำบุญไหว้พระและกราบสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น วัดในกลาง วัดต้นสน วัดเนรัญชราราม และพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นต้น

4.1.6.5 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ

1) ชมเทศกาลงานประเพณี เช่น กินหอยดุนกตกหมึก, ว่าวนานาชาติ เป็นต้น

2) ชมงานแสงสี เช่น Art of salt, Sea Salt Light

3) ชมการแสดงคอนเสิร์ต เช่น หลงรักทะเลดาว เป็นต้น

4) ชมการแข่งขันกีฬาต่างๆ

4.1.6.6 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต

- 1) ชมวิถีชีวิตชุมชนพื้นบ้านและการทำประมง
แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ด้านอาหาร ประเพณีความเชื่อ วัฒนธรรมของชุมชนพื้นบ้าน การทำประมงและการออกเรือของชาวประมงพื้นบ้าน การเรียนรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์การทำประมง
- 2) เรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ทำผลงาน D.I.Y
ชมการสาธิตและร่วมวิธีทำการทำของที่ระลึกจากเปลือกหอย ผ้าบาติก เกลือสปา อาหารทะเล เป็นต้น
- 3) เรียนรู้การแปรรูปอาหารทะเล
ศึกษากระบวนการแปรรูปอาหารทะเล เพื่อเพิ่มมูลค่าและเป็นการถนอมอาหาร
- 4) เรียนรู้เรื่องเกษตร/ข้าวอินทรีย์
ศึกษาการทำปลูกข้าวเกษตรอินทรีย์ตามฐานการเรียนรู้ต่างๆ
- 5) เรียนรู้ธนาคารปูม้า
ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ปูม้า ร่วมกิจกรรมปล่อยลูกปูสู่ท้องทะเล
- 6) ศึกษาเรียนรู้ธนาคารปู/งานหัตถกรรม
ศึกษาดูงานและเรียนรู้ธนาคารปู ซึ่งเป็นการอนุรักษ์และเพิ่มจำนวนประชากรปูในท้องทะเลให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
- 7) เรียนรู้เรื่องสาหร่ายพวงองุ่น
ศึกษาดูงานด้านการเพาะเลี้ยงสาหร่ายพวงองุ่น

4.1.6.7 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและ CSR (Corporate Social Responsibility)

- 1) ศึกษาดูงานธนาคารปู/ปล่อยปู
ศึกษาดูงาน เรียนรู้ธนาคารปู บริเวณชุมชนบ้านคลองเทียน ซึ่งเป็นชุมชนที่มีประชาชนประกอบอาชีพประมงเรือปู โดยนักท่องเที่ยวสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อหน่วยงาน องค์กร หมู่บ้าน หรือชุมชนที่ตนเองอยู่ เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- 2) ศึกษาดูงานระบบนิเวศป่าชายเลน/ปลูกป่า
ศึกษาดูงานระบบนิเวศป่าชายเลน บริเวณพื้นที่ของโรงเรียนเทศบาล 3 วัดเนรัญชราราม ซึ่งพื้นที่ป่าชายเลนอยู่ในพื้นที่ของวัดและโรงเรียน โดยมีโรงเรียนเป็นผู้ดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ทั้งนี้นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลนได้อีกด้วย
- 3) ศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริต่างๆ
ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ได้ทรงห่วงใยและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน และได้สร้างเป็นต้นแบบเพื่อให้ชุมชนอื่นๆ ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการน้อมนำเอาพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

4.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว สร้างรศค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย จังหวัดเพชรบุรี

การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะอำ โดยใช้แบบสุ่มตัวอย่าง กำหนดสัดส่วนแต่ละพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 800 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย จากนั้นคณะผู้วิจัยนำผลสำรวจมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิภาค สถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	252	31.50
หญิง	548	68.50
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.50 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 31.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	196	24.50
21-30 ปี	245	30.62
31-40 ปี	198	24.75
41-50 ปี	97	12.12
51-60 ปี	56	7.00
61 ปีขึ้นไป	8	1.00
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.62 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.75

อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.00 ช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.00 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.25 และอายุ 61 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	578	72.25
สมรส	218	27.25
หย่าร้าง	4	0.50
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 72.25 รองลงมา มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 27.25 และมีสถานภาพหย่าร้างน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	114	14.25
อนุปริญญา/เทียบเท่า	82	10.25
ปริญญาตรี	450	56.25
สูงกว่าปริญญาตรี	154	19.25
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมา มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.25 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 14.25 และมีการศึกษาระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภูมิลำเนา

ภาค	จำนวน	ร้อยละ
ภาคกลาง	267	66.75
ภาคเหนือ	37	9.25
ภาคใต้	15	3.75
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24	6.00
ภาคตะวันออก	8	2.00
ภาคตะวันตก	49	12.25
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.75 รองลงมาอยู่ภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 12.25 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 9.25 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 6.00 ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 3.75 และมีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกการประกอบอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	110	13.75
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	190	23.75
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	174	24.25
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	184	23.00
เกษตรกร	36	4.50
รับจ้างทั่วไป	56	7.00
อื่นๆ	30	3.75
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.25 รองลงมามีอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.75 อาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท คิดเป็นร้อยละ 23.00 เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.75 อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 7.00 เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 4.50 และประกอบอาชีพอื่น ๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง	200	25.00
น้อยกว่า 10,000 บาท	116	13.25
10,001-20,000 บาท	226	28.25
20,001-30,000 บาท	164	21.75
30,001-40,000 บาท	68	8.50
มากกว่า 40,001 บาท	26	3.25
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.25 รองลงมาไม่มีรายได้เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.75 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.25 มีรายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.50 และมีรายได้มากกว่า 40,001 บาทน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.25 ตามลำดับ

4.2.2 ข้อมูลพฤติกรรมและแรงจูงใจการท่องเที่ยว

จากการสำรวจพฤติกรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่ชายหาดชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.9 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยว

ประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยมา	232	29.00
เคยมา	568	71.00
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมาเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี คิดเป็นร้อยละ 71.00 และไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี คิดเป็นร้อยละ 29.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความตั้งใจหลักในการท่องเที่ยว

ความตั้งใจหลักในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
พักผ่อน พร้อมชื่นชมทัศนียภาพ	152	39.88
ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น	68	4.91
รับประทานอาหารทะเล	308	22.25
ซื้อสินค้าพื้นเมือง/อาหารทะเล	52	3.75
ร่วมกิจกรรมของชุมชน	32	2.31
ทำกิจกรรมทางทะเล (เล่นน้ำทะเล, ขับเจ็ตสกี)	210	15.31
ประชุมสัมมนา/ศึกษาดูงาน	153	11.00
อื่นๆ	8	0.59
รวม	1,382	100

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความตั้งใจหลักในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือการพักผ่อน พร้อมชื่นชมทัศนียภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.88 รองลงมาคือรับประทานอาหารทะเล คิดเป็นร้อยละ 22.25 ทำกิจกรรมทางทะเล (เล่นน้ำทะเล, ขับเจ็ตสกี) คิดเป็นร้อยละ 15.31 คิดเป็นร้อยละ ประชุมสัมมนา/ศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 4.91 ซื้อสินค้าพื้นเมือง/อาหารทะเล คิดเป็นร้อยละ 3.75 ร่วมกิจกรรมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 2.31 และความตั้งใจอื่นๆน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.59 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบุคคลที่ร่วมเดินทางมาครั้งนี้

บุคคลที่ร่วมเดินทางมาครั้งนี้	จำนวน	ร้อยละ
มาคนเดียว	14	1.75
มากับเพื่อน	260	32.50
มากับครอบครัว	236	29.50
มากับเพื่อนและครอบครัว	20	2.50
มากับหน่วยงาน/องค์กร	256	32.00
อื่นๆ	14	1.75
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบุคคลร่วมเดินทางในครั้งนี้อย่างน้อย 2 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมา มากับหน่วยงาน/องค์กร คิดเป็นร้อยละ 32.00 มากับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 29.50 มากับเพื่อนและครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 2.50 มาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 1.75 และอื่นๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
รถจักรยานยนต์	46	5.75
รถยนต์ส่วนตัว	386	48.25
เช่าเหมารถตู้	60	7.50
รถบัสทัวร์	298	37.25
รถประจำทาง	10	1.25
รวม	800	100

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมารถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 48.25 รองลงมา รถบัสทัวร์ คิดเป็นร้อยละ 37.25 เช่าเหมารถตู้ คิดเป็นร้อยละ 7.50 รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 5.75 และรถประจำทาง น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
บุคคล (ญาติ เพื่อน ฯลฯ)	302	48.08
โทรทัศน์	158	15.13
วิทยุ	14	1.34
แผ่นพับ	10	0.95
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	24	2.29
แผ่นป้ายโฆษณา	42	4.02
อินเทอร์เน็ต	270	25.90
อื่นๆ	24	2.29
รวม	844	100

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารบุคคล (ญาติ เพื่อน ฯลฯ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.08 รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 25.90

โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 15.13 แผ่นป้ายโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 4.02 หนังสือพิมพ์/นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 2.29 รับรู้จากอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.29 วิทยู คิดเป็นร้อยละ 1.34 และรับรู้จาก แผ่นพับน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ 0.95 เท่ากัน

ตารางที่ 4.15 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแรงจูงใจในการตัดสินใจ

แรงจูงใจในการตัดสินใจ	จำนวน	ร้อยละ
มีความสุขยามเป็นธรรมชาติ	356	20.77
มีกิจกรรมหลากหลาย	366	21.35
ได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น	120	6.99
รับประทานอาหารทะเล	240	14.00
มีแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง	170	9.91
ได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม	36	2.10
ค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก	175	8.75
มีความสะดวกสบายในการเดินทาง	188	10.96
อยู่ในเส้นทางการผ่านไปยังสถานที่อื่นๆ	88	5.13
รวม	1,739	100

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้นี้มากที่สุดคือ ทักษะสภาพสวยงามเป็นธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 21.35 รองลงมาความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 20.77 อาหารอร่อยบรรยากาศธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 14 ความสะดวกสบายในการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 10.96 มีแหล่งท่องเที่ยว/เป้าหมายหลักอื่นๆในบริเวณใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 9.91 ค่าใช้จ่ายไม่มากนัก คิดเป็นร้อยละ 8.75 การได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 6.88 อยู่ในเส้นทางการเดินทางไปยังสถานที่อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.13 ได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม คิดเป็นร้อยละ 2.10 และการตัดสินใจอื่นๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.11 ตามลำดับ

4.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยวในตำบลชะอำ

ตารางที่ 4.16 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยว

รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การท่องเที่ยวชายหาด	4.23	.721	มากที่สุด
1.1 ว่ายน้ำ/เล่นน้ำทะเล	4.58	.606	มากที่สุด
1.2 ปั่นจักรยานชายหาด	4.00	.804	มาก
1.3 รับประทานอาหารทะเล	4.67	.551	มากที่สุด
1.4 ซิม้าชมวิวิทิวทัศน์	3.81	.800	มาก
1.5 เล่นกิจกรรมทางน้ำ	4.37	.733	มากที่สุด
1.6 ซื้อสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก	3.99	.834	มาก
2. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา	3.70	.893	มาก
1.1 เล่นกีฬาทางน้ำ เช่น เจ็ทสกี	3.75	.729	มาก
1.2 เล่นกีฬาชายหาด เช่น วอลเลย์บอลชายหาด	3.24	1.026	มาก
1.3 วิ่ง (mini/half/full marathorn)	3.85	.925	มาก
1.4 ปั่นจักรยาน	3.99	.893	มาก
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.40	.647	มากที่สุด
1.1 นั่งเรือศึกษาธรรมชาติ	4.18	.743	มาก
1.2 เดินสำรวจเส้นทางธรรมชาติ	4.49	.627	มากที่สุด
1.3 ปลูกป่าชายเลน	4.55	.609	มากที่สุด
1.4 ดูวาฬบรูด้า/โลมา	4.29	.700	มากที่สุด
1.5 ดูนกประจำถิ่น/นกอพยพ	4.40	.666	มากที่สุด
1.6 ถีบกระดาน/เดินหาดเลนเก็บหอย	4.54	.539	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น
ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยว (ต่อ)

รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	4.27	.763	มากที่สุด
1.1 ทำบุญไหว้พระสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์	4.27	.763	มากที่สุด
5. การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ/ความเพลิดเพลิน	4.20	.731	มาก
1.1 เที่ยวชมเทศกาลงานประเพณี เช่น กินหอยดูนก ตกหมึก, ว่าวนานาชาติ เป็นต้น	4.25	.804	มากที่สุด
1.2 ชมงานแสงสี เช่น Art of salt, Sea Salt Light	4.14	.713	มาก
1.3 ชมการแสดงคอนเสิร์ต เช่น หลงรักทะเลดาว เป็นต้น	4.24	.669	มากที่สุด
1.4 ชมการแข่งขันกีฬาต่างๆ	4.17	.739	มาก
6. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต	4.25	.713	มากที่สุด
1.1 ชมวิถีชีวิตชุมชนพื้นบ้านการทำประมง	4.57	.607	มากที่สุด
1.2 เรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน D.I.Y	4.43	.728	มากที่สุด
1.3 เรียนรู้การแปรรูปอาหารทะเล	4.18	.701	มาก
1.4 เรียนรู้เรื่องเกษตร/ข้าวอินทรีย์	3.93	.742	มาก
1.5 เรียนรู้ธนาคารปูม้า	4.10	.958	มาก
1.6 เรียนรู้เรื่องสาหร่ายพวงองุ่น	4.20	.592	มาก
1.7 เรียนรู้เรื่องนาเกลือ	4.35	.666	มากที่สุด
7. การท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและ CSR	4.24	.687	มากที่สุด
1.1 ศึกษาดูงานธนาคารปู	4.26	.629	มากที่สุด
1.2 ศึกษาดูงานระบบนิเวศป่าชายเลน	4.18	.743	มาก
1.3 โครงการพระราชดำริ	4.30	.689	มากที่สุด
ภาพรวม	4.18	.736	มาก

ตารางที่ 4.17 สรุปลำดับความคิดเห็นโดยภาพรวมของรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว จากระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยวในตำบลชะอำ (ระดับความคิดเห็นมากที่สุดไปน้อยที่สุด)

อันดับ	ความคิดเห็นโดยภาพรวมของรูปแบบและกิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.40	.647	มากที่สุด
2	รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและ CSR	4.28	.747	มากที่สุด
3	รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	4.27	.763	มากที่สุด
4	รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต	4.25	.713	มากที่สุด
5	รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชายหาด	4.23	.721	มากที่สุด
6	รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ	4.20	.731	มาก
7	รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา	3.70	.893	มาก
รวม		4.18	.736	มาก

จากตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.18$, S.D.=.736) เมื่อพิจารณาแต่ละรูปแบบและกิจกรรมพบว่า 1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.40$, S.D.=.647) รองลงมาคือ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและ CSR มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.28$, S.D.=.747) 3) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.27$, S.D.=.736) 4) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.25$, S.D.=.736) 5) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชายหาดมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.23$, S.D.=.721) 6) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.731) และ 7) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X}=3.70$, S.D.=.893) ตามลำดับ

4.3 แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรี

จากการรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือการหาบริบทและศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อ 7 รูปแบบและ 31 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือผู้นำตัวแทนแต่ละชุมชน และตัวแทนจากภาครัฐ จำนวน 85 คน เพื่อนำเสนอประเด็นที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อร่วมกันหาแนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรี โดยสามารถแนวทางดังกล่าวออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

4.3.1.1 ด้านพื้นที่

1) การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต้องกำหนดเขตพื้นที่ในการทำกิจกรรมท่องเที่ยวให้ชัดเจนเหมาะสม เพื่อความสะดวกในการดูแล การจัดการ และการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ

2) การพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดยร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้องศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามรูปแบบที่กำหนด ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และจัดลำดับว่าแต่ละพื้นที่จะพัฒนาตามรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างไร

3) การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงาม ดึงดูดใจ และพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยส่งผลให้นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวยาวนานขึ้น

4) การร่วมกันดูแลพื้นที่ที่ติดกับพื้นที่ป่าชายเลนธรรมชาติให้มีความเหมาะสม และสามารถทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะพื้นที่สาธารณะควรมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการฟื้นฟูให้กลับมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ซึ่งต้องคำนึงถึงการรักษามลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ของชุมชนส่วนรวมอย่างสมดุล

5) การค้นหาอัตลักษณ์ของพื้นที่ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละอำเภอ

6) การเจรจาและต่อรองเกี่ยวกับการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวกับหน่วยงานภาครัฐที่กำกับ ควบคุมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมชาติของพื้นที่

7) สร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวที่กำหนดโดยชุมชนผ่านการยอมรับในกลุ่มคณะกรรมการ เพื่อเป็นทิศทางในการทำงานรูปแบบเดียวกัน ดังเช่น กลุ่มการท่องเที่ยวของตำบลหาดเจ้าสำราญกำหนดให้นักท่องเที่ยวต้องสวมเสื้อชูชีพเพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และช่วยลดผลกระทบจากการอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น

4.3.1.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

1) ป้ายบอกทาง ควรมีตามเส้นทางของถนนตลอดระยะทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มองเห็น และสามารถเดินทางไปยังสถานที่ได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรทำเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน

2) ทำเทียบเรือ จุดลงเรือเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นจุดรวมของนักท่องเที่ยวในการลงไปทำกิจกรรมทางน้ำ ดังนั้น ควรพัฒนาและปรับปรุงให้เป็นทำเทียบเรือที่สามารถรองรับทางการท่องเที่ยว ตำบลที่มีศักยภาพพร้อมในการส่งเสริมควรได้รับการพัฒนาให้มีทำเทียบเรือเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างโอกาสที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำในชุมชนได้ชัดเจน

3) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งสำหรับการให้ความรู้และข้อมูลที่เป็น การเตรียมความพร้อมของนักท่องเที่ยวต่อการทำกิจกรรม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องสร้างสิ่งปลูกสร้างใหม่ แต่ให้พัฒนาจากต้นทุนเดิมที่มีหรือร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ เพื่อเป็นเครือข่ายในการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวแก่ผู้มาสอบถาม รวมถึงควรมีเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเพื่อคอยให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว

4) คู่มือสำหรับนักท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้า/โลมา ควรมีป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์น้ำ การชมวาฬบรูด้าและปลาโลมาที่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจจะทำในรูปแบบสื่อต่างๆ เพื่อความน่าสนใจและลดงบประมาณ

5) จัดตั้งศูนย์ OTOP เพื่อจำหน่ายสินค้าของชุมชน เป็นการรวบรวมสินค้าของชาวบ้านที่เป็นจุดเด่นของตำบลมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

6) ห้องน้ำที่เพียงพอต่อการใช้บริการในแต่ละจุดท่องเที่ยว การเพิ่มจำนวนและพัฒนาในสถานที่ท่องเที่ยว พื้นที่ที่สาธารณะและห้องน้ำวัด ช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง

7) การให้บริการที่จอดรถที่มีความสะดวก เพียงพอต่อการรองรับ และความปลอดภัย

4.3.1.3 ด้านการจัดรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

1) กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกับกับแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณใกล้เคียง เช่น การล่องเรือชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตชุมชน การเที่ยวชมวัดและกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งอยู่ในเขตตำบลเดียวกัน เป็นต้น การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวควรกำหนดให้เป็นวงรอบและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักของตำบลหรืออำเภอ

2) จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว แบบครึ่งวันหรือแบบเต็มวัน ส่วนแบบค้างคืนชุมชนอาจยังไม่มีความพร้อมมากนัก ทั้งนี้ โปรแกรมการท่องเที่ยวสามารถยืดหยุ่นได้ตามความสะดวกและความเหมาะสมของชุมชน

3) กิจกรรมควรเน้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและได้ทดลองทำ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดี และชุมชนจะได้รายได้จากการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

4.3.1.4 ด้านบุคลากร

1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ชุมชนเข้าใจ บอกข้อดีข้อเสียของการท่องเที่ยวผ่านการประชุมร่วมกัน

2) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมบุคลากรให้กับนักเรียน/คนในชุมชนและการให้ความรู้ในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้

3) อบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อาสาสมัครช่วยเหลือ นักท่องเที่ยว มีคฤหบดีน้อย ควรมีการฝึกฝนมีคฤหบดีน้อยหรือผู้ให้ข้อมูลให้มีความรู้มากยิ่งขึ้น สามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

4) สร้างกลุ่มการท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีโครงสร้างการบริหารงาน ผู้รับผิดชอบ อย่างชัดเจน

4.3.1.4 ด้านการมีส่วนร่วม

1) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับการท่องเที่ยว

2) ควรจัดการประชุมของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพัฒนา ชุมชนแหลมผักเบี้ยให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ในชุมชนโดยเฉพาะบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมน้ำอย่างถูก เหมาะสมและต่อเนื่อง

4) สร้างภาคีการท่องเที่ยวระหว่างชุมชน ตำบล และอำเภอเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน หรือเป็นพี่เลี้ยงทางการท่องเที่ยว

4.3.1.5 ด้านแผนงานและนโยบาย

1) แต่ละตำบลควรสอดแทรกการท่องเที่ยวให้เข้าไปอยู่ในแผนระดับตำบล หรือ อำเภอ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน รวมถึงงบประมาณที่จะมารองรับ

4.3.1.6 ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์

1) ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook, Line เป็นต้น และการใช้ป้ายหรือแผ่นโปสเตอร์ ติดตั้งตามจุดต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้มีการจัดงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวของได้อีกทางหนึ่ง

3. การเชิญสื่อมวลชนมาทำข่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เพื่อขยายช่อง ทางการรู้จักให้เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย อย่างยั่งยืน จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยจังหวัดเพชรบุรี 2) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย และ 3) แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีขอบเขตด้านพื้นที่คืออำเภอที่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยประกอบด้วย 3 อำเภอ 10 ตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบการประชุมกลุ่มย่อย โดยเครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ค่าความเชื่อมั่นเกิน 0.50 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ และนักท่องเที่ยวชาวไทย 800 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ การสอบถาม และการจัดประชุมกลุ่มย่อย ข้อมูลที่ได้ถูกนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและพรรณนา

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบว่า บริบทของพื้นที่ชายฝั่งทะเลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) หาดเลนตั้งแต่ตำบลบางตะบูน ตำบลบางตะบูนออก ตำบลบ้านแหลม ตำบลบางขุนไทร ตำบลปากทะเล ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม ทำให้พบระบบนิเวศประเภทป่าชายเลนค่อนข้างมาก เพราะอำเภอบ้านแหลมมีกิจกรรมการปลูกป่าชายเลนอย่างต่อเนื่อง และ 2) หาดทราย เริ่มตั้งแต่ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง ตำบลบางแก้ว และตำบลชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยลักษณะของรูปแบบและกิจกรรมทั้ง 2 ส่วนนี้ มีความแตกต่างกันตามลักษณะของพื้นที่ เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพทางการท่องเที่ยวพบว่า ทั้ง 3 อำเภอ 10 ตำบล มีศักยภาพภาพการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่และกิจกรรม ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วม ด้านแผนงานและนโยบาย ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยตำบลชะอำ ตำบลหาดเจ้าสำราญ และตำบลแหลมผักเบี้ยมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวระดับมาก ส่วนตำบลอื่นๆ อยู่ในระดับน้อยถึงระดับปานกลาง เพราะยังไม่ได้มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและกิจกรรมหลากหลาย

จากบริบทและศักยภาพทางการท่องเที่ยวสามารถสร้างรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ 7 รูปแบบ และ 31 กิจกรรม พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบุรี มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.18$, S.D.=.736) เมื่อพิจารณาแต่ละรูปแบบและกิจกรรมพบว่า 1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.40$, S.D.=.647) รองลงมาคือ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและ CSR มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.28$, S.D.=.747) 3) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.27$, S.D.=.736) 4) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.25$, S.D.=.736) 5)

รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชายหาดมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}=4.23$, S.D.=.721) 6) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.731) และ 7) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X}=3.70$, S.D.=.893) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตำบลชะอำ โดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.50 มีอายุอยู่ระหว่างช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีสถานภาพเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 72.25 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 24.25 ภูมิลำเนา มาจากภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 66.75 และส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.25 ส่วนใหญ่เคยมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 71.00 ความตั้งใจหลักในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาพักผ่อน พร้อมชื่นชมทัศนียภาพ คิดเป็น ร้อยละ 39.88 ส่วนใหญ่มาอยู่กับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 32.50 เดินทางมารถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 48.25 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางบุคคล (ญาติ เพื่อน ฯลฯ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.08 กิจกรรมที่ทำคือว่ายน้ำ/เล่นน้ำทะเล คิดเป็นร้อยละ 48.41 และแรงจูงใจในการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลชะอำ ส่วนใหญ่มาเพราะความสวยงามตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 20.77

แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชายฝั่งทะเลอ่าวไทย จังหวัดเพชรบุรี โดยสามารถแนวทางดังกล่าวออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพื้นที่ คือการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับรูปแบบและกิจกรรม 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนได้รับการบริการที่ประทับใจ 3) ด้านการจัดรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้เป็นวงจรและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวทั้งภายในชุมชนจนถึงระดับนานาชาติ 4) ด้านบุคลากร คือการสร้างความรู้ความเข้าใจและต่อยอดองค์ความรู้จากการสร้างกลุ่มทำงาน 5) ด้านการมีส่วนร่วม 6) ด้านแผนงานและนโยบายเพื่อให้มีกระบวนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในชุมชน 7) ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางให้หลากหลาย โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย สำหรับจังหวัดเพชรบุรีพบว่าบริบททางการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี มีรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพื้นที่ 7 รูปแบบ 31 กิจกรรม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึง รูปแบบการท่องเที่ยวบางรูปแบบเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้และตอบสนองความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวชายหาด การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวชมนันทนาการ ในขณะที่รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชุมชน รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและ CSR เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการถ่ายทอดความรู้และสร้างประสบการณ์ร่วมกัน

ศักยภาพทางการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยของจังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งทรัพยากรที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง และควรค่าแก่การรักษา มีพื้นที่ป่าชายเลนขึ้นอยู่อย่างสมบูรณ์ มีอากาศบริสุทธิ์และเย็นสบาย และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งด้านวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ โดยวิถีชีวิตวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้สืบทอดต่อกันมายาวนานจากบรรพบุรุษจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของจิราเจตน์ อุดมศรี (2547) ที่ศึกษาและพบว่าบริบททางกายภาพพื้นที่ธรรมชาติตามลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีปัจจัยดึงดูดที่สำคัญคือ ความสวยงาม ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าจังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อยู่หลายแห่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรี กมลรัตน์ รัตนานพ (2551) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้เพราะมีต้นทุนทางทรัพยากรที่มีศักยภาพ และมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงเกษตร เช่นเดียวกับจังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย มีทะเลโคลน ทะเลทราย ป่าชายเลน สอดคล้องกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตามบางพื้นที่การท่องเที่ยวในชุมชนแหลมผักเบี้ยยังขาดการดูแลพื้นที่ เช่น หาดทรายเม็ดแรกที่พื้นที่ป่าเริ่มรกรกทับทางเข้าค่อนข้างเปลี่ยวยังขาดการดูแลจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการศึกษาของบุญศิลป์ จิตตะประพันธ์ (2557) ที่พบว่าปัญหาที่พบในด้านแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ บางพื้นที่ไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปดูแล คนในชุมชนยังขาดความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันตก เป็นนักเรียน/นักศึกษา ไม่มีรายได้เป็นของตัวเองมีความตั้งใจหลักในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือ ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/วิถีชีวิต ชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ พิเชษฐ คูหะเพ็ญแสง (2546) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดจังหวัดระยองนั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญที่สุดคือ ต้องการท่องเที่ยวและพักผ่อน กลุ่มเป้าหมายพึงจบการศึกษาเป็นวัยที่แสวงหาการพักผ่อนจากการทำงาน ให้ความสำคัญกับโลกออนไลน์ในการถ่ายภาพส่วนใหญ่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวและเลือกที่พักแรมด้วยตนเอง สถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการไปมากที่สุดคือ เกาะเสม็ด อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเหตุผลที่มาท่องเที่ยว สถานที่พักและสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยว ระดับการศึกษาสำคัญเกี่ยวกับการเลือกระดับของโรงแรมที่พัก รายได้ต่อเดือนมีผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับเหตุผลที่มาท่องเที่ยว สถานที่ที่ใช้บริการพักผ่อนและสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการไป เช่นเดียวกับแรงจูงใจในการมาเที่ยววัดศาลาอาสน์ (ภูพระ) จังหวัดชัยภูมิที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ฤทธิวรรณ มาตกุล (2556) ส่วนมากอายุระหว่าง 21 – 30 ปี นิยมไปท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เพราะเป็นวัยที่เริ่มทำงาน พึงจบการศึกษา เป็นวัยที่แสวงหาการพักผ่อนจากการทำงาน ให้ความสำคัญในโลกออนไลน์ในการถ่ายภาพ แบ่งปันภาพถ่ายที่สวยงามของตนจากสถานที่แหล่งท่องเที่ยวลงในสื่อออนไลน์

แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบุรี พบว่าควรมีการพัฒนาในพื้นที่ คือมีการร่วมมือกันระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานราชการเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์พื้นที่

บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวสอดคล้องกับการศึกษาของ จิราเจตน์ อุดมศรี (2547) ที่พบว่าแนวทางการจัดการพื้นที่เชิงนิเวศที่เหมาะสมควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ มณฑาทิพย์ แคนยุกต์ (2552) ที่พบว่าหากมีกระบวนการเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะทำให้การขยายตัวเรื่องการท่องเที่ยวเหล่านั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกันกับศักยภาพพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ด้านรูปแบบการท่องเที่ยว ควรกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกับกับแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันในชุมชนแหลมผักเบี้ย คำนึงถึงความสำคัญและที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็สถานที่โบราณสถาน วัด ทรัพยากรทางทะเล ทำโปรแกรมทัวร์ใน 1 วัน ไปยังแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบลและกำหนดกิจกรรมหรือเพิ่มกิจกรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวในสถานที่นั้นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ พลธิ์รักษ์ (2557) ที่พบว่าในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สามารถจัดเส้นทางท่องเที่ยวได้หลากหลายเส้นทางและผสมผสานทั้งวัฒนธรรมธรรมชาติ เช่น เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม และเส้นทางที่ 2 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชฝั่งทะเล เป็นต้น ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ควรมีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ชุมชน วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชุมชนแหลมผักเบี้ย ซึ่งกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นอนุรักษ์ธรรมชาติ ป่า ทรัพยากรทะเล เช่นปลูกป่าชายเลน เดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ดูนกในโครงการวิจัยพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย สอดคล้องกับการศึกษาของกอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546) ที่พบว่าชุมชนบ้านทุ่งสงจังหวัดกระบี่มีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์โดยสามารถจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ทั้งหมด 7 กิจกรรม ได้แก่ การพักค้างคืนกับชาวบ้าน การนวดสมุนไพร การนำเที่ยวในชุมชน/พื้นที่การเกษตร การขี่จักรยานชมธรรมชาติ/ชุมชน การชมเส้นทางสมุนไพร การเดินป่าแบบผจญภัยและการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ด้วยความหลากหลายของกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างมาก ด้านบุคลากร ควรมีการจัดอบรมบุคลากรให้กับนักเรียน/คนในชุมชนและการให้ความรู้ในการเป็นเจ้าของบ้านที่ดีมีความสุข ยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนแหลมผักเบี้ย การเป็นมัคคุเทศก์ จัดอบรมและพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเที่ยวรวมถึงสร้างมาตรฐานความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์ (2557) ที่ศึกษาและพบว่าคนในชุมชนยังขาดความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ชุมชนควรได้รับการพัฒนา เช่นเดียวกับ ชนะการณ ออสุวรรณ (2548) ที่พบว่าด้านการจัดการบุคลากร ให้มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยบุคลากรในส่วนของภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ ความสุขภาพ ยิ้มแย้ม เป็นมิตร และความสามารถให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วม จัดประชุมของหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อระดมความคิดเห็นรวมถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนแหลมผักเบี้ยและมีส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนแหลมผักเบี้ยทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชน ชาวบ้านผู้ประกอบการกิจการโรงแรม ร้านอาหาร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชื่นใจ บูชาธรรม

(2542) ที่พบว่าปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวมีธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลง อีกวิธีที่ดีคือส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเมื่อสภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและได้รับผลประโยชน์คือรายได้เมื่อสภาพสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี เช่นเดียวกับ มณฑาทิพย์ แคนยูกต์ (2552) ที่พบว่า มีการร่วมมือกันในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีกระบวนการเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกันกับศักยภาพพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ส่งเสริม การรวมกลุ่มกันของชาวบ้านภายในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับการท่องเที่ยวของชุมชนแหลมผักเบี้ย สอดคล้องกับการศึกษาของ มัชฌิมา อุดมศิลป์ (2556) ที่พบว่าจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นแบบในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ความมีจิตสาธารณะของชุมชนในความร่วมมือและการจัดการ รวมไปถึงการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งของสมาชิกในชุมชนในการทำปะการังคอน จากภูมิปัญญาชาวบ้านจนมีชื่อเสียงโด่งดัง และการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เช่นเดียวกับ สุเทพ สิงห์ชาพะ (2560) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลกลมา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ตด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว นั้น แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นผู้เริ่มกำหนดนโยบายในความรับผิดชอบโดยขอความร่วมมือกับชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ผู้ประกอบการธุรกิจนันทนาการ และภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อประสานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้น หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวในชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมแล้วอาจทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรจัดทำป้ายบอกทางที่ชัดเจนในแหล่งท่องเที่ยวและทางเข้าไปแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนแหลมผักเบี้ย สร้างท่าเรือในการล่องเรือชมวาฬบรูด้าอย่างมีมาตรฐานและความปลอดภัย มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว คู่มือในการล่องเรือชมวาฬบรูด้าที่ถูกต้อง จัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP เพื่อจำหน่ายสินค้าของชุมชน รวมไปถึงห้องน้ำสาธารณะที่สะอาด และรถรับส่งสาธารณะไว้คอยบริการแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของชนะการณ์ ออสุวรรณ (2548) ที่พบว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหัวหินที่เหมาะสมต่อวันหยุดของนักท่องเที่ยวควรพัฒนาให้มีความปลอดภัยน่าอยู่ ปลอดภัยเสพติดเพิ่มศักยภาพพัฒนาชายหาดและจัดระเบียบให้ดีขึ้น พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทางเดินเท้าและเพิ่มแหล่งช้อปปิ้ง ด้านบริการขั้นพื้นฐานและสาธารณูปโภค มีความสะอาดบริเวณชายหาด ถนน เพิ่มที่จอดรถสาธารณะให้เพียงพอ ระบบการจราจร สัญญาณไฟ และป้ายบอกทาง คุณภาพน้ำประปา และความสะอาดในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง และด้านการบริการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ และส่งเสริมให้มีการจัดงานในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนแหลมผักเบี้ยและต้องคอยจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาลงานประจำปีและกิจกรรมต่างๆ ที่มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ลงทางสื่อออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546) พบว่าชุมชนบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ มีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์โดยสามารถจัดเป็นกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ทั้งหมด 7 กิจกรรม ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เห็นว่า ดังนั้นควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มากขึ้น เช่นเดียวกับ ชนกระการณ ออสุวรรณ (2548) ที่พบว่าควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เกี่ยวกับเทศกาล งานประเพณีและกิจกรรมฉลองต่างๆ โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ นิตยสารและอินเทอร์เน็ต รวมถึงควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องระดับจังหวัดควรเร่งรัดและสนับสนุน ส่งเสริมประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง และควรประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการฝึกอบรมหรือมีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (มีชัยมา อุดมศิลป์, 2556)

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

5.3.1.1 จัดให้มีการสำรวจสภาพพื้นที่ร่วมกันอย่างละเอียด เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ และหาแนวทางหรือมาตรการต่างๆ ในการพัฒนาอย่างเหมาะสม

5.3.1.2 การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่ม เช่น จุดถ่ายภาพของนักท่องเที่ยว ในทุกสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดเพชรบุรี ทำให้เกิดจุดเด่น จุดน่าสนใจ การติดป้ายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมองเห็นอย่างชัดเจน และการสร้างจุดอำนวยความสะดวกทั้งข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว รายละเอียดรวมถึงตำนานการก่อเกิดสถานที่แห่งนั้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในจังหวัดเพชรบุรี

5.3.2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ควรมีวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการเขียนโครงการเพื่อจัดหางบประมาณเพิ่มมากขึ้น และติดต่อประสานงานหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวเข้ามาช่วยเหลืออีกด้วย

5.3.2.2 หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ควรเข้ามาช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ตำบล เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเพชรบุรี ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือจัดงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลบางตะบูน และการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานเพชรบุรี ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดเพชรบุรีให้มากยิ่งขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.2.1 การเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสินค้าทางการท่องเที่ยวจากอาหารทะเลเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน

5.3.2.2 และกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี

5.3.2.3 ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวแต่ละรูปแบบและกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่

5.3.2.4 การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวทางน้ำของตำบลบางตะบูน

5.3.2.5 การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลเพื่อเชื่อมโยงระดับจังหวัด

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.pcd.go.th/info_serv/water_sea4use.html
- กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, กระทรวงการต่างประเทศ. (2548). **อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982**, กรุงเทพฯ.
- การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษพัทยา [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.smilepattaya.com/pdf_สืบค้น_12_กันยายน_2553.
- เกสรี ลัดเลีย. (2549). **การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางทะเลเพื่อส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวภาคใต้ กรณีศึกษาทะเลสตูลและสงขลา**. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ พ.ศ. 2551.
- กมลวรรณ ณ บางช้าง. (2546). **การพัฒนาการท่องเที่ยวภูเก็ตอย่างยั่งยืนโดย ศึกษาโครงสร้างของจังหวัดภูเก็ต**, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- กานต์พิชชา สุริคุณาพงษ์. (2545). **การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ครั้งที่ 7, 23 มิถุนายน 2559, สงขลา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560, ครั้งที่1** กรกฎาคม 2558, กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวและการกีฬา. (2557). **คู่มือผู้นำนักท่องเที่ยว, พิมพ์ครั้งที่ 2**, สำนักงานกิจการโรมมิ่ง องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2557). **การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและบริการ 23 ล้านล้านบาทภายในปี 2559**, หนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560, พิมพ์กรกฎาคม 2558**, กรุงเทพฯ.
- คัมภีร์ ศรีสุนทร. (2550). **บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่ง ทะเล จังหวัดระยอง**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โครงการ UNEP GEF Project. (2547). **รายงานสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เล่มที่ 4 พื้นที่ชุ่มน้ำ**. ภาควิชาชีววิทยาประมง คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เจษฎา สุทธิอุดม และคณะ (2550). **พฤติกรรมการบริโภคการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัด ตราด**. รายงานการวิจัย เสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ฉนรุจ มิ่งเมธาพร.(2557). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวโดยชุมชน**,

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, พิมพ์ 18 กรกฎาคม 2557, กรุงเทพฯ.
- จุฬารัตน์ จินดาประเสริฐ. (2549). **ทัศนคติและความพร้อมของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ**, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- จิระพร ทับแก้ว. (2550). **ความคิดเห็นและทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อการพัฒนาเกาะช้างเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จเรศักดิ์ นันตะวงษ์. (2548). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโครงการศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พื้นที่สวนป่าเจ็ดคด - ไป่ก้อนเส้า อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จอมขวัญ เดียงเงิน. (2549). **ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จิระพร ทับแก้ว. (2550). **ความคิดเห็นและทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อการพัฒนาเกาะช้างเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชาติโร ไต้มีนา. (2551). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบึงทะเลบัน องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจักษ์ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล**, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชุติมา แจงประดิษฐ์. (2550). **การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณอ่าวสลักเพชร เกาะช้าง จังหวัดตราด**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชื่นใจ บุชาธรรม. (2541). **การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวบริเวณชายหาด บางแสน จังหวัดชลบุรี**, มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ทรงวิทย์ เจริญกิจธนาภ. (2551). **ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวทางน้ำของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2551) **การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอันดามัน จุดเปลี่ยนสู่ความยั่งยืน**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ.
- _____. (ม.ป.ป.) **เทคนิคกระบวนการบูรณาการใจทักวิวิจัยและการเขียนข้อเสนอ (ชุด) โครงการวิจัยการท่องเที่ยว เครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง**. สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- ธำรง แผนสมบูรณ์. (2548). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวในวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นิภาวรรณ พุทธสงกรานต์. (2549). **ศักยภาพของจังหวัดราชบุรีในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- นันทศาล มุกดามนตรี. (2556). **ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา**, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- นงนุช วรรณิ. (2545). **การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลบางแสน**, มหาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร และคณะ. (2557). **การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและความตั้งใจท่องเที่ยวเลียบแม่น้ำในอนาคตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.

- นายเมธี ปิยะคุณ. (เรียบเรียงเนื้อหาจากบทวิทยุกระจายเสียง ปี 2557). **นำท่องเที่ยวไทยสู่ AEC**, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์. (2257). **การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร**
สถานะความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงราย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2542). **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**,
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 1, เชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- เบญจพร ทองไชย. (2548). **พฤติกรรมและความพึงพอใจการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปาณิตา แสงไพศาล. (2554). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทัศนศึกษาทะเลน้อย**
ตำบลพนาสูง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง,มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ปัทมเนตร นาคพันธ์. (2548). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสม**
ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
ทัศนศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์. (2552). **การศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี**
นักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. พ.ศ.2552
- พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). **การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน**
ทัศนศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2557,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พงศกร ชาวเชียงตุง. (2550). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**
บริเวณลำน้ำชี จังหวัดมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เพ็ญศรี บิสนุม. (2542). **สภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ทางทะเลของจังหวัดสตูล**,
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตที่ ๓ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- พรเทพ ศรีชูวงศ์. (2553). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ**
สวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พรรณี จุฑานนท์. (2550). **รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาทะเลโดยความร่วมมือของชุมชน**
บ้านนาทะเล หมู่ที่ 5 ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). **ระบบโลจิสติกส์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย**,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ภัทรารวรรณ สนั่นไทย. (2548). **การมีส่วนร่วมของชาวประมงพื้นบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากร**
ชายฝั่งบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.

- ภัทรชมน รัตนางกูร. (2552). **ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน**, มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- ภัณมณี แก้วสง่า. (2555). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวไทย**, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครศรีธรรมราช.
- ภรณ์นภัส เบ็นท์ (2559). **รายวิชาการวางแผนพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**, การจัดการมรดกทางสถาปัตยกรรมและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- มธุรส ปราปโพรี. (2550). **การปรับปรุงแผนการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณี 5 จังหวัดภาคตะวันตก (ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์)**. รายงานการวิจัย เสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มนัส สุวรรณ. (2538). **นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ**, (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มณฑาทิพย์ แคนยุกต์ และคณะ. (2552). **ศักยภาพผลิตภัณฑ์และแนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทางด้านเกาะและทะเล และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว 3 ทะเล (ทะเลอันดามัน ทะเลสาบสงขลา และทะเลอ่าวไทย)**, วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.
- มัลลิการ์ ทันรังกา. (2548). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาทางกายภาพบริเวณวนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ยุทธศาสตร์จังหวัดเพชรบุรี. <http://www.phetchaburi.co.th> สืบค้น 12 กันยายน 2553.
- ยุวรินทร์ บุบผา.(2550). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสี่ซัง**. คุรุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
- รักษพงษ์ วงศาโรจน์ สุวรรณี ตริวิฒนาวงศ์ และอัจฉริยา ศักดิ์นรงค์ (2551). **บทบาทขององค์กรภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้างกิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.ttresearch.org/pdf>. สืบค้น 2 มิถุนายน 2561ราณี อิศัยกุล. (ม.ป.ป.)
- แนวโน้มการท่องเที่ยว**. เอกสารประกอบคำบรรยาย. (ม.ป.ท.:ม.ป.พ.)
- วรรรัตน์ ศิริจิรกาล และศราวุธ เปรมใจ. (2552). **ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงบวกเมืองพัทยา**, มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริกานดา ชูชื่น. (2553). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพ การท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ศิริภรณ์ ภิญโญชูโต. (2550). **รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงบุก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่**, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่นบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- ศิริพงศ์ พลทธิพันธ์. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ฮาซัน พรินต์ติ้ง จำกัด
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). **รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

- सानนท์ สุขศรี. (2533). ศึกษาปัจจัยทางภูมิศาสตร์บางประการที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในจังหวัดสงขลา. ปรินญาณิพนธ์มหาบัณฑิต ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุปราณี อุดมผล. (2555). บริบทชุมชนเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนในเขตอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. คณะศิลปศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สุพัตรา คำจันทร์. (2558). รูปแบบการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สันติ สุขเย็น. (2546). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุภาพร กาแก้ว. (2555). แนวทางการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำจ๋า ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรีย์ บุญญานุพงศ์. (2539). ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว: ศึกษากรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสรี วังส์ไพจิตร. (2530). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและปีท่องเที่ยวไทย. จุลสารการท่องเที่ยว, 6(1), น. 7.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557). โครงการเตรียมรับมือและป้องกันผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจมีต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). ท่องเที่ยวทั่วไทย สร้างรายได้ทั่วถึง, ฉบับที่ 1 เลขหน้า 8-16 พ.ศ. 2558, กรุงเทพฯ.
- อุษาวดี พลพิพัฒน์. (2545). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย, จุลสารการท่องเที่ยว ที่ 21, 4 ตุลาคม-ธันวาคม.
- อรเอ็ม ตั้งกิจงานวงศ์. (2551). ภูมิทัศน์วัฒนธรรมชายฝั่งทะเล แนวทางการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อรเอ็ม ตั้งกิจงานวงศ์. (2553). ภูมิทัศน์วัฒนธรรมชายฝั่งทะเล: แนวทางการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อ่าวบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อมราวดี คำบุญ และดลฤทัย โกวรธนะกุล. (2555). การประเมินความพร้อมทางการท่องเที่ยวของเมืองท่องเที่ยวขนาดเล็ก, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ฉบับที่ 2, กรกฎาคม - ธันวาคม 2556, ขอนแก่น.

- อุษาวดี พลพิพัฒน์. (2545). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย. จุลสารการท่องเที่ยว 21,4 (ตุลาคม-ธันวาคม): 38-48.
- อดิศยา พวงทอง. (2549). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: หลักสูตรศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- .สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 27.การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK27/chapter3/t27-3-l1.htm>. สืบค้น 17 กรกฎาคม 2553.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.tortaharn.net/contents/index.php?option=com_content&task=view&id=105&Itemid สืบค้น 2 มิถุนายน 2561
- สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป.). กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่.[ออนไลน์] http://region.nesdb.go.th/nesdb/nesdb_page/repost3-6.pdf. สืบค้น 2 มิถุนายน 2561
- อมร วงศ์วรรณ. (2550). ทิศนคติของประชาชนและนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะลันตาใหญ่ อำเภอลันตา จังหวัดกระบี่. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Anthony, E.J. (1997). The status of beaches and shoreline development options on the French Riviera: a perspective and a prognosis . **Journal of Coastal Conservation** © EUCC; Opulus Press Uppsala. Printed in Sweden. 1997. 3: 169-178, 1997
- Aušrinė Armaitienė & Vadim L. Boldyrev & Ramūnas Povilanskas & Julius Taminskas. (2007). Integrated shoreline management and tourism development on the cross-border World Heritage Site: A case study from the Curonian spit (Lithuania/Russia). **Business Media B.V.** 9 August 2007
- Briedenhann, Jenny and Wickens, Eugenia. (2004). Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas-vibrant hope or impossible dream? **Tourism Management**. 2004. 25; (71-79).
- Lourens, Marlien. (2007) Route Tourism: a road map for successful destinations and local economic development. *Development of Southern Africa*. 24: 475-489.
- Haugland, Sven A. Ness, Howard. Aarstad, Jarle. (2011). Development of Tourism Destinations: An Integrated Multilevel Perspective. *Annals of Tourism Research* .38: 268-290.
- Middleton, V.T.C, and Clarke, J. (2001). **Marketing in travel and tourism**. Oxford: Butterworth- Heinemann.

Mill, R. C. and Morrison, Alastair M. 1992. **The Tourism System : an introductory text** New Jersey: Prentice-Hall, Inc. 2nd edition.

Morrison, Alastair M. (2002). **Hospitality and Travel Marketing**. New York: Delmar. 3rd edition.

OECD. (2003) **Conference on Innovation and Growth in Tourism Lugano**. Switzerland 18-19 September.

Page, J.Stephen. (2003).**Tourism Management Managing for Change**. Oxford: Butterworth- Heinemann.